

Uvodnik

Andrej Černic

Nedostojno goltanje!

Nedostojno in nespodobno! Tako gre označiti dogajanje okoli Pivovarne Laško. Pa ne samo zaradi Ceranija ali Šrota (čeprav bi to že bil zadosten razlog), ampak zaradi celotnega gospodarskopoličnega sistema, v katerem sta Šrot in Bavčar samo vrh ledene gore, Cerani pa njen stranski produkt.

Slovenija je v krizi. Temu neizpodbitnemu dejstvu pa je treba dodati ugotovitev, da Slovenija ni (samo) žrtev globalne krize, Slovenija je v svojem mikrokosmosu krizo pomagala ustvarjati. Kako? Kriza v ZDA se je formalno začela zaradi nesposobnosti odplačevanja t. i. posojil "subprime" (rizičnih posojil na področju nepremičnin, ki so jih banke z višjo obrestno mero podeljevale rizičnim fizičnim in pravnim osebam): kreditorejmalci so se v obdobju finančne konjunktore (tja približno do leta 2005) zadolževali in nakupovali ter za poročstvo zastavljali fiktivno premoženje, za katerega so predvidevali, da jim ga bodo navrgle naložbe. Ko je leta 2007 in 2008 nepremičninski trg zastal, mnogi niso bili več sposobni odplačevanja kreditov: od tod so se začele rušiti domine.

Sistem Šrot (kot simbol celotnega slovenskega gospodarstva) je deloval podobno, čeprav ne na nepremičninskem trgu. Šrot si je najprej leta 2005 (v obdobju konjunktore) zagotovil nedotakljivost na mestu direktorja Pivovarne Laško in je nato, skrivaj, začel s podobnimi bančnimi mahinacijami: preko podjetja Atka Prima in razvpitega poštnega nabiralnika Kolonel je pri bankah najemal kredite, za katere je jasno vedel, da jih ne more odplačati, a jih je zastavil kar z deleži podjetij, ki jih je kupoval. Obdajal ga je občutek vsemogočnosti, ob tem ni računal na splošno gospodarsko krizo. Ko se je le-ta pojavila in so se neplačani krediti začeli kopičiti, je Šrot najprej z zvezami na največjih bankah podaljševal kredite in nato začel izčrpavati svoja podjetja, da je likvidnost usmeril v pijačarsko industrijo (glavna dejavnost) in Mercator (največji distributer, s katerim se pijače najlažje distribuirajo po Sloveniji). V milijardi in pol evrov vrednem Laškem imperiju se je tako nabralo za 900 milijonov evrov dolgov. Zaradi finančnih igraric (drugače jih ne moremo imenovati) nespособnih in pohlepnih menedžerjev pa stradajo navadni ljudje, zaposleni, ki v najslabših primerih prejemajo mesečno plačo v višini 500 evrov. Grozijo jim dopolnilne blagajne, grozijo jim odpovedi delovnega razmerja. V sami Pivovarni Laško se je po poročanju Dnevnika od začetka Šrotovega predsednikovanja leta 2005 število zaposlenih zmanjšalo od 2058 enot (z "lepim" poslovno-gospodarskim izrazom) do letošnjih 1620 (v teh številkah se ne upošteva Delo, ki je bilo prevzeto po letu 2005), to je petina manj. Stopnja brezposelnosti iz meseca v mesec narašča, junija je uradno bilo na cesti 86 tisoč Slovencev, predvidevanja pa so, da bi jih do konca leta lahko bilo 100 tisoč. Država in menedžerji pa se s tem poigravajo: primera Mure in Nove steklarske, kjer se okoli lastništva in strategij kregata država in četrti najbogatejši Slovenec, Joc Pečecnik. Medtem pa je zaradi finančne šibkosti Steklarske nove finančne obveznosti do 239 zaposlenih, ki jim je delovno razmerje poteklo zaradi insolventnosti delodajalca, prevzel Javni jamstveni in preživninski sklad RS. Ni potrebno, da gremo v Pomurje, da bi poročali o takih primerih. Ostanimo pri nas. V Mip-u so aprila vrnil delovne knjižice 250 zaposlenim. Šempetrska Iskra Avtoelektra je že odslovila 300 "začasnih" delavcev, čez prag pa naj bi v kratkem spravili še 245 "stalnih" delavcev. Celo HIT, nekdanji paradni konj slovenskega igrarstva, se kopa v rdečih številkah (izguba v obdobju januar-maj 2009 naj bi znašala 1,4 milijona evrov). Menedžerji pa pokajo po sivih. Zaradi nabrekliosti po nedostojnih, požrešnih goltanjih pri mizi slovenskega gospodarstva.

Kje so meje?

21. romanje treh Slovenij na Sv. Višarje

Foto DP

Kje so meje?

Romanju na rob

V več kot dva tisoč slovenskih vernikov iz Slovenije, zamejstva in izseljenstva se je minulo nedeljo, 2. t. m., udeležilo na Svetih Višarjah 21. romanja treh Slovenij, ki ga vsako leto organizirata Rafaelova družba in Zveza evropskih izseljenških duhovnikov.

Rekli smo, da nas je bilo na Svetih Višarjah več tisoč in to v krasnem poletnem vremenu. Veliko vernikov je prišlo k Marijinemu svetišču peš iz doline, več desetina se jih je udeležilo molitve križnega pota iz Žabnic pa vse do vrha, kjer kraljuje cerkev z lepimi poslikavami Toneta Kralja. Vodja slovenskih izseljenških duhovnikov Janez Pucelj, je bil lahko zadovoljen z obiskom, saj so na Svete Višarje prišli slovenski verniki od vsepovsod, z vseh celin. Prišli so tudi verniki, ki na Slovenskem obnavljajo t. i. Jakobovo romarsko pot. Bilo je seveda tudi precej turistov, a prav gotovo največ slovenskih vernikov, ki so od jutra prisostvovali tudi slovenskim in trijezičnim svetim mašam. Cerkev, v kateri se okrog oltarja združujemo predvsem furlanski, slovenski, italijanski in nemški verniki, je bila dobesedno nabita vse do dveh popoldan, ko se je za cerkvijo začel kulturni program.

Slovesno sveto mašo je v Marijini cerkvi ob 12. uri ob somaševanju domačega župnika Dionizija Matičiča in vrste izseljenških in beneških duhovnikov daroval koprski pomožni škof dr. Jurij Bizjak, čigar pridigo pri slovesni maši objavljamo v celoti na verskih straneh, medtem ko je pred mašo imel osrednje tradicionalno predavanje z naslovom Kje so meje?

državni sekretar na ministrstvu za kulturo Republike Slovenije, etnolog in sociolog Silvester Gabršček. Predavanje letošnjega osrednjega govornika na srečanju slovenskih vernikov iz zdomstva, domovine in našega prostora objavljamo v celoti na zadnji strani.

Po maši so imeli slovenski verniki kulturni program, med katerim je pel Fantovski zbor Dobrova. Veliko slovenskih vernikov čaka predvsem na pozdravne nagovore uglednih gostov na Svetih Višarjah. Tako so svoje pozdrave letos prinesli evropski poslanec Lojze Peterle, slovenski veleposlanik v Italiji Andrej Capuder, poslanka Nsi Mojca Kucler Dolinar, nekdanji predsednik slovenske vlade Andrej Bajuk, več nekdanjih slovenskih ministrov in poslancev slovenskega DZ, v imenu ministra za Slovence v svetu in zamejstvu pa je prisotne pozdravil predstavnik Ura RS za Slovence po svetu in v zamejstvu Rudi Merljak.

Že v soboto, 1. t. m., pa so se na Svetih Višarjah končali 2. Višarski dnevi mladih, ki so ob Marijinem svetišču združili letos mlade z vseh celin, razmišljali pa so na temo: Moje korenine? Pri Rafaelovi družbi razmišljajo, da bi prihodnje leto na Višarske dneve mladih povabili naše mlade iz Italije in Avstrije, predvsem pa želijo poglobiti vedenja in znanja o slovenski zgodovini, istovetnosti in pripadnosti slovenstvu med mladimi, ker mlade to izjemno močno zanima.

Mlada udeleženka Višarskih dnevov za mlade je med debato, ki vedno sledi osrednjemu predavanju, jasno povedala, da mladi, ki živijo v tujini, čutijo z domovino Slovenijo, v kateri pogrešajo med vrstniki prav večji občutek pripadnosti slovenstvu in materinemu jeziku.

Seveda smo na Svetih Višarjah slišali veliko vzpodbudnih besed o tem, kakšno je stanje na tem po-

dročju, predvsem politični predstavniki t. i. pomladnih strank so to poudarjali. Prav tako pa je bilo ganljivo videti prof. Tomaža Pavšiča, ki se je doslej udeležil skoraj vseh višarskih romanj treh Slovenij, kako je tudi letos prinesel s seboj slovensko zastavo in jo podaril organizatorju z besedami, da je končno tako prav, saj se sam boji, da bi na prihodnja srečanja kdaj lahko zamudil, brez slovenske zastave pa si teh srečanj ne more predstavljati.

Iz našega prostora je prišlo precej ljudi, najbolj številni so, kot vsako leto doslej, Števerjanci, ki se izjemno številni udeležujejo višarskega romanja, med njimi velja omeniti briškega vinogradnika Aleša Komjanca, ki s seboj pripelje briško vino in ga po maši med prigrizkom toči prisotnim.

Ker se že vrsto let redno udeležujem višarskega vse-slovenskega romanja, lahko povem, da je letošnje uspelo, pogrešam seveda predvsem mlade iz našega prostora, kot tudi vidnejše predstavnike slovenskih oblasti. Podatek, da se nas zadnja leta na romanjih treh Slovenij ob Višarski Božji Materi zbere vedno znova po več tisoč, namreč ni zanemarljiv in tudi organizatorju gre zares priznanje, da mu je uspelo zadnja leta privabiti za predavatelje ljudi, ki ne govorijo več z odvečno in zato zares nepotrebno zgodovinsko zagrenjenostjo in zamerljivostjo, ampak skupaj nagovarjajo vse Slovence dobre volje, ki nam slovenski jezik in slovenska identita še pomenita vrednoti, da ju tudi v prihodnje negujemo in cenimo.

V bistvu so ta romanja velika vzgoja k svetovljanstvu, krščanskemu odnosu do življenja in gojenju lastnih korenin, jezika ter izročila, brez katerih v današnjem globaliziranem svetu prepotrebne svetovljanstva namreč ne more biti!

Jurij Paljki

Pogovor

Predsednik
Fundacije Goriške
hranilnice odv.
Franco Obizzi o
pomembni vlogi
ustanove za ves
goriški prostor

6

31. avgusta romanje na Barbano

Vsakoletno romanje na Barbano goriške in tržaške škofije bo v ponedeljek, 31. avgusta. Sv. mašo ob 11. uri bo ob 10-letnici svojega škofovanja goriški Cerkev vodil msgr. Dino De Antoni.

Sporočilo uredništva

Naslednja številka Novega glasa bo šla v tisk v ponedeljek, 10. avgusta. Uredništvo bo nato zaradi tradicionalnega poletnega premora zaprto od 11. do 26. avgusta. Sodelavcem in sotrudnikom ter bralkam in bralcem želimo, da bi čim lepše preživeli poletne tedne.

Minister za kmetijstvo na Proseku

Zaia je edini spregovoril v slovenščini

Alea iacta est! Minister za kmetijstvo Zaia je v ponedeljek, 3. avgusta, na Proseku posadil trto vrste glera in tako simbolno potrdil prizadevanja pridelovalcev iz Veneta, ki bodo odslej lahko tržili lastno sorto (glero namreč) z zaščitnim poreklom doc Prosecco. Gre za dolgo afero, ki se docela še ni zaključila (o tem več na Tržaški strani v intervjuju z Andrejem Boletom, predsednikom Konzorcija vin Kras), je pa vsekakor vzorna zgodba, v kateri se prepletajo izredno visoki denarni interesi. Ministrov obisk na Proseku pa je spremljala kritična nota: predstavnik Berlusconijske vlade je bil namreč edini, ki je na svečanosti izrekel pozdrav v slovenščini; vsi ostali so na 'posebnost' kraja pozabili, kar sta krovni organizaciji SSO in SKGZ ostro ocenili.

Drago Štoka - SSO: Prek Kmečke zveze sem prejel vabilo, da se udeležim svečanosti ob zasaditvi trte vrste glera na Proseku. Na svečanosti bo prisoten poleg župana in deželni oblasti tudi minister za kmetijstvo Zaia, tako mi je bilo rečeno. Napisano je bilo tudi, da bo igrala proseška godba na pihala, vabljeni so bile narodne noše, domači vinogradniki itd. Kako hudo je bilo moje razočaranje, ko sem po končanem slavu zapustil prizorišče. Ene same slovenske besede, poz-

dravnega nagovora v slovenščini, niti ne molitvice v našem maternem jeziku ni bilo! In vendar je Prosek vas, kjer je ogromna večina prebivalstva slovenskega jezika, kjer je slovenska župnija, kjer velja poleg zaščitnega zakona tudi norme mednarodnih pogodb in sporazumov.

Niti besedice v slovenščini torej s strani raznih govorcev, če izzamemo besedico *Dober dan - Buondi*, ki jo je (glej kdo!) iz-

raža svoje nelagodje in preseñeneenje zaradi dejstva, da ni bilo mesta za slovensko besedo (ne med civilnim ne med verskim obredom) na slavnosti na Proseku, kjer je italijanski minister za kmetijstvo Luca Zaia (edini, ki je izrekel pozdravni besedi v slovenščini) posadil sadiko glere.

Čudimo se, da prirediteljici pobude (Občina Trst in Dežela FJK) nista čutili potrebe, da bi na območju, na katerem večin-

sko živi naša narodnostna skupnost, dovolili, da se sliši tudi slovenska beseda oz. da se krajevnim upraviteljem in slovenskim stanovskim organizacijam nudi priložnost, da v jeziku teritorija in skupnosti, ki na njem živi, prinesejo

pozdrav v materinem jeziku. Skrb za slovensko narodnostno skupnost se kaže tudi ob takšnih priložnostih. Zato je težko verjeti besedam odprtosti in pripravljenosti na dialog, če sredi Proseka ni mesta za slovensko besedo.

Ob robu obiska se je predsednik SKGZ Rudi Pavšič srečal z ministrom Zaio in mu prikazal vlogo slovenske manjšine pri čezmejnem povezovanju ter mu izrekel pripravljenost sodelovati pri pripravi srečanja (v Brdih ali na Krasu) kmetijskih ministrov iz Slovenije in Italije.

Foto JMP

Foto JMP

rekel sam minister Zaia. Zares lepo spričevalo prirediteljev, to je tržaške občine, Dežele FJK itd. Obžalujem in protestiram proti takemu načinu javnih proslav, kjer je slovenska besedica ne samo ignorirana, ampak vsestransko teptana. Tržaška občina oz. Dežela FJK, ki je med drugim nastala tudi zaradi prisotnosti slovenskega prebivalstva v njenih mejah, naj drugič take prireditve organizirata raje kje drugje, ne pa v naših, kljub vsemu, še slovenskih krajih.

Rudi Pavšič - SKGZ: Slovenska kulturno gospodarska zveza iz-

Stališče deželnega svetnika SSK Igorja Gabrovca "Zajamčeno zastopstvo zapisati v deželni statut!"

Deželni svet FJK je bil poklican, da se izreče glede treh ustavnih zakonskih osnutkov (dva je podpisal sen. Peterlini, enega pa sen. Šaro), ki posegajo v spremembo deželnega statuta. Prvi zakonski osnutek, ki

ga je vložil predstavnik nemške manjšine sen. Oskar Peterlini, predvideva spremembo 13. člena deželnega statuta FJK, ki obravnava izvolitev deželnega sveta, z vključitvijo določila o zajamčenem zastopstvu slovenske manjši-

ne. Deželni svet je naposled odklonil vse tri zakonske osnutke z utemeljitvijo, da je deželni statut potreben celovite reforme in da je bilo vsekakor časa premalo za podrobno obravnavo treh predlogov.

V svojem posegu v avli je deželni svetnik SSK Igor Gabrovec napovedal podporo prvemu zakonskemu osnutku sen. Peterlinija, medtem ko se ni udeležil glasovanja o ostalih dveh. Svetnik Gabrovec je pritrtil načelo, da se deželni svet čim prej ponovno loti postopka za korenito posodobitev lastne ustavne listine, vendar je istočasno izpostavil pomen in aktualnost predloga, da se v statut zapiše zajamčeno predstavništvo slovenske manjšine. "Gre za načelo, ki je bilo že vključeno v deželno volilno zakonodajo in pomembno je, da se ta pravica zapiše tudi v statut, saj se volilni zakoni spreminjajo s preveliko naglico...", je v svojem posegu dejal svetnik Gabrovec. Svoje izvajanje je podkrepil tudi z zaskrbljujočim primerom v Državnem zboru Republike Slovenije, kjer je bil prav pred kratkim vložen predlog spremembe ustave, ki bi črtal zajamčeno zastopstvo italijanske in madžarske manjšine. "To, da bi danes sprejeli načelo zajamčene zastopnosti slovenske manjšine v deželni skupščini, bi pomenilo pomemben signal tudi politikom sosednje Slovenije, da so pravice manjšin resna stvar, s katero se ne gre poigravati", je še dejal deželni svetnik Igor Gabrovec.

Politično izzivanje Severne lige

Ali gre za rasizem in razkrajanje države?

V zadnjih tednih se v tisku in drugih medijih razvema nenavadna polemika okrog nekaterih pojavov oziroma političnih izzivanj tako na krajevni kot na vsedržavni ravni. Začnimo z dogodki v sosednjem Venetu, kjer Severna liga stalno vnaša nemir v politične razmere. Medtem ko se nekatere stranke znašajo nad tujimi priseljenci brez vsake obzirnosti do spoštovanja človekovega dostojanstva, razen redkih primerov nasprotovanja takšnemu ravnanju, velika večina ljudi v glavnem pasivno spremlja ali tiho odobrava nekulturno gonjo proti številnim nesrečnežem, ki se borijo za golo preživetje v številnih evropskih razvitih državah. Žalostno je, da se je Italija najbolj neusmiljeno vpleta v protizseljensko gibanje in uvedla celo zakonsko podlago za legalno postopanje proti tujim priseljencem mimo splošno priznanih mednarodnih pravil o ravnanju z ilegalnimi prisilniki.

V sosednji drželi Veneto, ki slovi po raznovrstnih podjetniških pobudah in delavnosti njegovih prebivalcev, je politično zanesenjaštvo zasejalo med prebivalstvo odpor proti vsem, ki so drugačni ali prihajajo od drugod. Ta neprijazen odnos se je, po nekaterih dejstvih sodeč, prenesel na mlajše rodove. Ker so ti brez življenjskih izkušenj, v tem pogledu slepo posnemajo odrasle. Tako je na neki znani in zelo številčni srednji šoli v Trevisu prišlo do vsem opaznih pojavov zaničevanja učencev, ki prihajajo iz priseljenih družin z juga države. "Domači" vrstniki jih zmerjajo z "južnjaki" in "kamaristi". Pa se je mati nekega učenca z juga toliko opogumila, da je omenjeno stanje razkrila neki zasebni krajevni televiziji. Tako je zadeva prišla v javnost in

so o njej poročali tudi nekateri vsedržavni dnevniki. Ob tem so se vsi začeli spraševati, ali ne gre v tem primeru pravzaprav za pojav rasizma, to se pravi odklanjanja drugačnih, ki so v vsakem pogledu sestavni del italijanske družbe.

To je razumljivo razburilo "dobromislečo" sredino v Venetu, kjer Severna liga politično obvladuje doberšen del volivcev in gra-

vo v Vicenzi (časopisi so poročali, da politično pripada Ljudstvu svobode) da je predložila resolucijo, v kateri pokrajinski svet zahteva, da morajo kandidati, ki se potegujejo za delo na šolskem področju v Venetu, dokazati poznavanje deželne stvarnosti in njenih jezikovnih značilnosti. Predlog odbornice so soglasno podprli izvoljeni predstavniki vseh političnih barv, kar žal potrjuje, da se vseprek širita miselnost zapiranja vase in postavljanje novih vsemogočih plotov.

Da ne gre za osamljene primere krajevnega značaja, potrjuje dejstvo, da je vodstvo Bossijeve Severne lige zadevno problematiko

preneslo na parlamentarno politično raven. V poslanski skupini za šolstvo in kulturo je Severna liga namreč zahtevala, da morajo vsi učitelji in profesorji za službovanje v severni Italiji opraviti izpit iz poznavanja krajevnega dialekta, tradicije in jezika. Ta predlog pa ni naletel na odobravanje drugih članov komisije, ampak prej na odločno nasprotovanje, češ da gre za spodbujanje italijanskega šolskega pravnega reda. Toda Severni ligi v tem

trenutku zadostuje politično izzivanje. Vodja ligaških poslancev Cota je zaradi nastalih polemik celo zanimal, da bi Liga sploh kdaj zahtevala izpit za šolnike iz lokalnih dialektov, tako da je zmeda še večja. Iz navedenega prikaza pojavov navidezno krajevnega značaja izhaja, da Severna liga po spodbudnih volilnih izidih tako na evropskih kot krajevnih upravnih volitvah skuša z raznimi izjavami in pobudami izzivati svoje vladne zaveznike in tudi druge politične sile. Tako je med drugim predlagala, naj bi se italijanski vojaki umaknili iz Afganistana, kar je povzročilo nekaj političnega nemira v vladnih vrstah. Pričakovati je, da se bo politično izzivanje Severne lige nadaljevalo.

Alojz Tul

Povejmo na glas

Previdnost je vsekakor priporočljiva

Kot nam je v poletnih mesecih v času počitnic lahko odveč, če nam kdo govori o previdnosti, tako je res, da je sposobnost previdnosti marsikoga obvarovala hudih nevšečnosti, poškodb ali celo najbolj skrajnih nevarnosti. In v dnevnih oddihih je takšnih neprijetnih možnosti več kot dovolj, zato je verjetno umestno, da se nanje pripravimo že vnaprej. Ne gre za prelistavanje slabih stvari, ki se nam utegnejo pripetiti, ampak preprosto za misel in trenutek osredotočenosti. In že ta misel oziroma trenutek osredotočenosti, ki ju bomo potisnili nekam globoko vase in na videz pozabili, bosta dovolj, da se bomo na morebitne nevarnosti hitro odzvali. Lahko z avtom ne bomo prehitevali, pa če se bodo vozniki pred nami še tako obotavljali; lahko se ne bomo prepustili brezskrbnemu navdušenju in tudi sicer prekomerno pritiskali na plin; lahko bomo v gorah bolj pazili na svoje stopinje in se ne bomo podajali na prestrme poti; lahko se ne bomo spustili v plavanje proti odprtemu morju daleč proč od obale sami in brez družbe ter bomo raje ostali bližje kopnemu; lahko se bomo v manjši meri predajali vsakovrstni razposajenosti ali celo prepirljivim odgovorom na besede svojih znancev in povsem neznanih ljudi. V vseh teh in podobnih primerih se bomo preprosto spomnili razmišljanja, ki smo ga opravili doma, ter se zaustavili tedaj, ko bi zaradi počitniškega vzhičenja izzvali preveč nepotrebnega tveganja. Na isti način bomo pomislili na svoje zdravje in prav

gotovo preprečili marsikakšen zapletljaj. Tu med drugim ne velja pozabiti najnovejše gripe, ki jo sedaj imenujejo virus A ali h1n1. Svetovna zdravstvena organizacija je 11. junija razglasila, da gre za pandemijo, se pravi epidemijo svetovnih razsežnosti, ki se je do sedaj pojavila že v 163 državah in bo slej ko prej zajela celotno zemeljsko oblo. Izvedenci ugotavljajo, da je ob izbruhu navedenega virusa večina držav posvetila največ in preveč energij pomirjanju javnega mnenja. To pa je imelo za posledico zelo skopo poročanje o širjenju bolezni, odsotnost omejevanja letalskih poletov v najbolj prizadeta območja - med njimi so Združene države Amerike - ter pomanjkanje skupno dogovorjene politike ukrepov in ukrepanja. Seveda ni niti slučajno potrebno, da smo ob vsem tem pretirano zaskrbljeni, na kar pa lahko že danes pomislimo, je to, da ob prvih bolezenskih znakih takoj obvestimo zdravniško službo, kjer koli pač smo. V primeru povišane telesne temperature, takšnih in drugačnih slabosti ter bolečih mišic, kar velja za gripo nasploh, zdravnika torej pokličemo in se ne odpravljamo k njemu, ker na ta način lahko prenesemo virus na tiste, s katerimi prideemo v stik. Kot rečeno, če pred odhodom vsaj enkrat resno pomislimo na težave, ki nas utegnejo na potovanju ali v počitniških krajih doleteti, bomo v nastali situaciji hitro, pravočasno in ustrezno reagirali. In to bo v prid nam in zagotovo vsem drugim.

Janez Povše

Na dnu...

Zgodba, ki se vrti okoli Ceranija, Šrota in Pivovarne Laško (z vsem hobotniškim imperijem), se iz dneva v dan bolj izkazuje kot nedostojna farsa, ki brije norce iz slovenske pravne države in davkoplačevalcev. Šrot, ki je bil zadnja štiri leta predsednik uprave Pivovarne Laško, je namreč pri tovrstnih manevrih pravi mojster. Lani je za imenom bančne uradnice Danijele Rakovič skrival svoje namere o prevzemu pivovarskega imperija. Rakovičeva je bila namreč slavnata lastnica poštnega predala (fiktivnega podjetja) Kolonel, ki ga je v prejšnjem tednu prevzel (za zdaj, po uradnih podatkih, samo 30%) Cerani. Za Danijelo Rakovič pa sta se kot prava lastnika Kolonela skrivala kdo drug kot Boško Šrot in soproga s (še enim) bolj ali manj fiktivnim podjetjem, Atka Prima. Celotna veriga od Šrota do Pivovarne Laško je šla torej tako: Šrotova Atka Prima ima v lasti Kolonel, Kolonel je dalje 78% lastnik družbe Center naložbe, Center naložbe so lastnik 71% delniške družbe Infond holding, Infond holding pa je lastnik 55% Pivovarne Laško. Pivovarna Laško pa je (v nekaterih primerih edina, v nekaterih pa večinska) lastnica Radenske, Uniona, Fructala, Dela, Večera. Ob tem je bila Pivovarna Laško do nedavna tudi 25% lastnica Mercatorja. Šrot je gornjo hobotnico v približni vrednosti milijarde in pol evrov ustvaril s sprotnimi krediti pri največjih slovenskih bankah in zadolževanjem, ki se je stopnjevalo (danes naj bi znašalo okoli 900 milijonov evrov) in mu je, ob globalni krizi, začelo uhajati iz rok.

Poton prvega slovenskega tajkuna

Boško Šrot in Pierpaolo Cerani sta si v nečem podobna: njun izvor bi kazal na vse drugo kot na to, da bosta postala menedžerja velikih podjetij. Toda, preden si bomo ogledali nadaljevanje zgodbe, naj vam na kratko predstavimo Boška Šrota. Gre za diplomirane pravnik, ki pa se do leta 1994 ni nikoli ukvarjal s podjetništvom: bil je namreč uradnik (!!!) na občini Laško. Odločilno za njegovo kariero v pivo-

varskem imperiju je bilo prijateljstvo s takratnim "večnim predsednikom", Tonetom Turnškom. Postal je dejansko njegov vajenec, pomagal mu je pri pivovarski vojni, ko si je z argumenti nacionalnega interesa Pivovarna Laško priborila Union in iz Slovenije izgnala belgijski Interbrew. Šrot je tako po Turnškovi upokojitvi (12. novembra 2005) postal njegov "naravni naslednik", Turnšek pa, ki je medtem postal "večni predsednik nadzornega sveta", Šrotovo poročstvo, da je na stolčku direktorja nezamenljiv. Ko je bilo vse to pripravljeno, se je Šrot lotil postopkov kreditiranja, zadolževanja in menedžerskega odkupa celotnega sistema pivovarne Laško.

Po kratkem flash-backu o Šrotovi zgodovini se vrnimo na aktualnejše zadeve. Zakaj in kako je Cerani postal v prejšnjem tednu najbolj popularen obraz v Sloveniji?

Kaplja čez rob so bili nepodaljšani krediti v višini 130 milijonov evrov, ki bi jih moral Šrot vrniti NLB-ju v prejšnjih tednih. Zgodba o nepodaljšanih kreditih ima politično ozadje spora v vladni koaliciji med strankama Zares (ministra Lahovnik in Golobič sta tedaj grozila z odstopom, če bi NLB v državni lasti - podaljšal kredite) in LDS (takratni direktor NLB, Draško Veselinovič, ki je bil na čelo NLB-ja imenovan brez razpisa, je bil namreč prav LDS-ov kader). Lahovnik in Golobič sta s sklicevanjem na politično higieno dosegla, da je Veselinovič le nekaj tednov po nastopu mandata odstopil in da Šrotov kredit ni bil podaljšan.

P. S. V duhu politične higiene je bil skoraj v istem obdobju sam Golobič zasačen pri laži, ko na vprašanje medijev pred volitvami ni priznal lastništva 10% deleža - približno 2 milijona evrov - družbe Ultra, v kateri je bil zaposlen pred ponovnim vstopom v politiko na čelu stranke

Zares leta 2007.

Cerani??? Kdo?

Bistveno pri celotni zgodbi je vsekakor dejstvo, da Šrotu NLB ni podaljšala kredita v vrednosti 130 milijonov evrov. Rok plačila se je iztekel, Šrot pa ga ni bil sposoben plačati. Sledil je seveda odstop z mesta direktorja, kljub temu pa je Šrot še nekaj dni formalno obdržal vse svoje deleže. In v tem kontekstu je v igro vskočil razvpiti goriški poslovnež Pierpaolo Cerani, ki sicer nima višješolske izobrazbe, a je zato vitez Reda sv. Mavricija in Lazarja (visoki učitelj tega reda je Viktor Emanuel Savojski, dodatni komentariji niso potrebni!), prijatelj Licia Gellija (!!!), soigralec na igriščih za golf nekdanjega argentinskega predsednika Carlosa Menema (!!!) in poslovni partner nekdanjega iranskega predsednika Rafsanžanija (!!!). Financiral naj bi kampanjo nekdanjega bolgarskega premiera Simeona Bolgarskega (bratranca Viktorja Emanuela), v zameno pa naj bi zahteval koncesijo za gradnjo bolnišnic in za telefonijo. Svoja podjetja, goriško "Srl Cerani export corporation" v osemdesetih in tržaško farmacevtsko Dia- co od leta 1997 dalje, je večkrat pripeljal na rob bankrota in jih potem reševal z dopolnilnimi blagajnami ali stečajnimi postopki, vseeno pa se je po Gori- ci in Trstu vozil z rolls roycey, porscheji, danes pa z Bentleyjem continental. Holding Iniziativa generali 96, podjetje, ki je formalno prevzelo Kolonel, pa še nima "kartoteke", ker naj bi ga, po ugotovitvah tehnika Mladina, Cerani vodil šele od 5. februarja 2009 (v čakanju na odkup Laškega???)

Za Ceranijevo masko spet Šrot?

Zakaj je torej Šrot zbral prav Ce-

ranija? Najbolj pogost odgovor, ki ga zasledimo v Ljubljani (pa tudi pri dobro obveščenih krogih na Goriškem), je ta, da je za Ceranijem ponovno... Šrot. Tako kot v primeru Daniele Rakovič pred dobrim letom, naj bi tudi Cerani tokrat svoje ime dal "na posodo". Po eni od teorij naj bi Šrot s Ceranijevim imenom (in njegovim tujim podjetjem) prek Luksemburga in Švice zaobšel slovensko

zakonodajo o podeljevanju bančnih kreditov. Po drugi teoriji, ki pa postaja za slovensko javnost vse manj verjetna, stoji za Ceranijem ameriški kapital. Omenjajo se celo kapitali iz drugih interesnih krogov (celo slovenskih). Zgodba pa je kljub velikemu medijskemu pompu (Ceraniju se je tako mudilo, da je namesto sobotne predvidene tiskovne konference že prej svoje načrte razbotal v intervjujih za Delo, RTV Slo, Il Piccolo in Primorske novice) še vedno zelo nejasna. Najprej je namreč Pivovarna Laško uradno razkrila (29. julija), da je podjetje Iniziativa generali 96 večinski lastnik družbe Kolonel. Le dan ka-

sneje so na dan prišle špekulacije, da to ni res in da je Cerani kupil le manjšinski delež: to je goriški podjetnik sam potrdil v intervjuju za Delo 30. julija. Cerani torej obvladuje 30% Kolonela, ostalih 70% pa je ob zaprtju redakcije (torek, 4. avgusta) formalno še vedno v rokah Šrota, ki pa se je po Ceranijevih besedah odpovedal vsakršni vlogi v pivovarskem imperiju. To je seveda čisti nesmisel: na kakšni pravni in podjetniški podlagi bi lahko Cerani kot 30% lastnik oviral 70% lastnika Šrota? Resnična pa je druga ugotovitev, da so namreč vsi ključni slovenski igralci v tem trenutku Šrotu obrnili hrbet.

magati: nihče bi si v obdobju lova na tajkune ne upal zastaviti svojega imena v bran prav najvidnejšemu slovenskemu tajkunu.

Še več... kdorkoli je v tem trenutku dejanski lastnik ključne družbe Kolonel, si s tem ne bo mogel kratkoročno kaj dosti pomagati. Družbi Infond holding (tretji in zadnji v vrsti med Šrotom in Pivovarno Laško) je namreč UVK (Urad za varstvo konkurence) odvzel glasovalne pravice v Laškem in uvedel postopek o presoji koncentracije kapitala. To pomeni, da Infond holding, kljub 55% lastništvu v Pivovarni Laško, ne more glasovati o ničemer v zvezi s

podjetjem, še najmanj o imenovanjih in odstavljanjih v upravnem odboru in nadzornem svetu. Prav zaradi tega bo po poročanju slovenskih medijev za konec avgusta sklicana skupščina, na kateri bodo lastniki (seveda brez Infond Holdinga, torej brez Ceranijevih oz. Šrotovih ljudi) imenovali nov nadzorni svet (predsednik naj bi bil spet Tone Turnšek) in nov upravni odbor.

Šrotova strategija kreditiranja v Laškem imperiju, ki je navrgla za približno 900 milijonov evrov dolga, od tega naj bi bilo za 700 milijonov kratkoročnih obveznosti, je s komaj zapadlim rokom za plačilo 130 milijonov evrov družbi Infond Holding prinesla še dodatno škodo: NLB, upnica omenjene astronomske vsote denarja, je namreč Infondu Holdingu zasedla 10,75% delež v Mercatorju in 23,51% Laškem. Formalno tudi s tega vidika torej ne more lastnik Kolonela (kdorkoli že to je) kratkoročno kaj dosti posegati v politike Pivovarne Laško.

Mnogi se ob tem sprašujejo, katera bo naslednja poteza pivovarja Šrota in kako bo potekalo razkrinkovanje slavnatega lastnika Ceranija. Ste pripravljene na naslednje poglavje iz Laške žalostne zgodbe?

Usoda terminala v Žavljah prepletena z nuklearko Krško

Jedrsko kreganje čez mejo!

Jedrsko energija se z velikimi koraki vrača v Italijo. Enel in francoski Edf sta v ponedeljek, 3. avgusta, dosegla sporazum, ki v Italiji predvideva gradnjo štirih jedrskih central. Berlusconijska vlada si je upala drezati v osje gnezdo vrnitve k jedrskim centralam in svoj načrt po zaslugi izrazite parlamentarne večine v desetih mesecih uspešno izpeljala z le površinskimi in zanemarljivimi praskami. Številni nasprotniki so bili po hitrem postopku utišani, kljub temu da se je italijanski narod pred le dvajsetimi leti po Černobilu zaprisegel, da "nikoli več jedrskih central". Logično in pričakovano je, da bodo polemike ponovno vzplamtele takoj, ko bo vlada določila lokacije za nove jedrske centrale. Potihoma sta priprta vrata načrtu pustila Veneto in Sicilija, odločno sta ga odklonili vladni kandidatki "in pectore" Apulija (kjer je tudi že uplinjevalnik in plinovod Južni tok) in Bazilikata.

Kar pa je verjetno za nas najbolj zanimivo, je dejstvo, da se po tržaških hodnikih šušlja, da bi morda bila tudi naša dežela, Furlanija Julijska krajina, primerna lokacija za eno izmed jedrskih central. Če bi se ta načrt

uresničil, naj bi nuklearka baje zrasla na območju Moščenic, ki je danes znano predvsem po kilometrskih vrstah na avtocestnem priključku v poletnem času. Naša dežela bi lahko v tem kontekstu postala prav zanimiv primer sinergije med dvema t. i.

ni omenjal možnosti o nuklearki v deželi, je pa med obiskom v Ljubljani v torek, 21. julija, na dan ponovno povlekel idejo o italijanskem vstopu v nuklearko v Krškem.

Krško Italijanom

Pravzaprav je Tondo poglavje

zelenima viroma energije, jedrskim in plinskim. Gre seveda za zdaj samo za hipoteze, ki pa jih ne moremo kar tako zavreči. Že samo zaradi zanimanja, ki ga je do jedrske energije pokazal Tondo. Predsednik FJK sicer res

Krškega vezal neposredno na Furlanijo Julijsko krajino. Naša dežela naj bi namreč lahko vstopila v Krško z investicijami ali z deležem. Namere je le dan po Tondovem obisku, v sredo, 22. julija, potrdil zunanji mini-

ster Frattini v Trstu: "Od Ljubljane želimo več informacij glede dograditve drugega bloka jedrske centrale v Krškem, za katero smo ponudili pomoč. Tondo je glede tega zavzel odločno stališče. Zato bom okoli tega spregovoril tudi na ministrskem svetu EU". Krško je od 9. julija, ko je bila v senatu sprejeta energetska strateška usmeritev "Sviluppo" (Napredek), postalo dejansko tudi italijanski strateški interes. Tondo, najbližji sosed, se tega dobro zaveda. Vzponredno s projektom uplinjevalnika v Žavljah bi za Tonda bil vstop FJK v Krško idealna rešitev: ne bi mu bilo treba graditi central v deželi, ognil bi se protestom ljudi, hkrati pa izkoriščal jedrsko energijo že obstoječe infrastrukture.

To je tudi eden od razlogov, da je bila Tondova reakcija na Pahorjev odrezav "ne" uplinjevalniku v Ljubljani zelo blaga: "Slovenski 'ne' bo dokončen, če analiza VIA (presoja o učinkih na okolje) ne bo odgovarjala postavkam, ki jih je postavila tudi Slovenija". Šlo je za zelo taktični odgovor, predvsem če upoštevamo dejstvo, da je bil izrečen "na prvo žogo" in bi lahko zato bil bolj čustven. Tako čustven (in nepri- meren) odgovor je imel tržaški

župan Dipiazza, ko je na vprašanje RTV Slovenija o možnih učinkih uplinjevalnika na okolje odgovoril: "Kaj pa ko bi prišlo do eksplozije v Krškem? Kaj je bolj nevarno"? Dipiazza je v trenutku ihtel pozabil, da politična opcija, ki ji pripada, hvali dosežke jedrske energije, vzpodbuja gradnjo nuklearnih central in ima strateške interese tudi v Krškem. Jasno mora biti seveda, da je bilo po srečanju s Pahorjem za Tondovo prijazno in spravljivo masko verjetno prav tako nezadovoljstvo, kakršnega je javno izrazil Dipiazza. Slovenska reakcija (Pahorjevu odločnemu "ne" se je pridružil tudi minister za okolje Karel Erjavec, ki je napovedal možnost pritožbe na evropsko sodišče) je bila res nepričakovano trda, Tondo pa se zaveda, da je (predvsem zanj) na obzorju dvojna igra: poleg uplinjevalnika namreč tudi koriščenje uslug iz Krškega.

Ljubljana maje z glavo

21. julija je na srečanju v Ljubljani dejansko prišlo do dvojne presenečenja. Pahor je s svojim rezkim "ne" presenetil Tonda, hkrati pa je tudi Tondo s svojo ponudbo za strateški vstop v Krško (šlo naj bi za gradnjo drugega bloka nuklearko) presenetil Pahorja, ki na besede predsednika FJK ni reagiral. Pri celotni zadevi gre namreč za dva različna pogleda na stvarnost: italijanska stran pred-

stavlja svoj poseg v nuklearko kot pomoč Sloveniji, sosedi in prijateljski državi, kar med vrsticami lahko beremo kot: "Mi vam bomo pomagali zgraditi v Krškem drugi blok (seveda o svojih koristih pred Slovenijo v Italiji ne govorijo ravno na glas), vi pa nam pustite odprto pot za realizacijo uplinjevalnika". Dilemo uplinjevalnik - nuklearka pa prebira Ljubljana drugače: "V bližini naše obale nam vsiljujejo uplinjevalnik in bi se ob tem želeli okoristiti tudi v Krškem: skratka, dvakrat nas želijo prinesiti naokoli". Jedrska centrala je namreč že sama po sebi zelo donosen posel, pri katerem Slovenija načeloma Italijanov ne potrebuje. "Mi smo glede Krškega italijanski predlog samo prejeli v vednost, nismo pa ga posebej poudarjali", menijo v vladnih krogih. Za Slovenijo bi namreč vstop Italijanov v Krško bil smiseln samo, ko bi FJK prevzela hrvaški delež elektrarne (50% elektrarne je v slovenskih rokah, preostala polovica pa v hrvaških). "Kakršnokoli odstop Slovenije od svojega 50% deleža v Krškem bi bil samo v korist Italijanov", menijo v Ljubljani in dodajajo "uplinjevalnik in Krško bi tako bila dvojna strateška korist zanje in nikakršna za nas. Ko pa se gremo začrtovanja skupnih strategij, je treba gledati na obojestransko koristi".

Stran pripravi Andrej Černic

SV. VIŠARJE Romanje treh Slovenij

Nagovor pomožnega škofa Jurija Bizjaka

Dragi romarji, pohodniki in planinci, dragi častilci Svete Matere Božje Višarske! Pristrčno vas pozdravljam in vam želim milost in mir od Boga Očeta in našega Gospoda Jezusa Kristusa. Pozdrav in zahvala prirediteljem: Rafaelovi družbi; Zvezi evropskih izseljenških duhovnikov; Uradu Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu – za gmotno podporo; predavateljem in gostom g. Silvestru Gabersčku, g. Janezu Puclju, g. Klemenu Žumru.

Pozdrav vsem mladim udeležencem drugih višarskih dnevov mladosti; Društvu prijateljev poti Svetega Jakoba; vsem romarjem in pohodnikom po znanih romarskih in pohodniških poteh po Sloveniji in preko njenih meja.

Enaindvajseto srečanje Slovencev na Višarjah se odvija na 18. navadno nedeljo, v letu, ki je v vesoljni Cerkvi posvečeno duhovnikom in duhovništvu, v Sloveniji pa še posebej evharistiji in zahvali, izviru in vrhuncu duhovnega življenja svete Cerkve.

Duhovništvo in evharistija sta med seboj najtesneje povezana in združena in tudi današnji odlomki Božje besede, ki smo jih prebrali in poslušali, nam vsak na svoj način osvetljujejo to veliko in globoko resnico.

Vsaka evharistija je namreč tudi daritev in vsak duhovnik se jemlje izmed ljudi in se postavlja za ljudi v tem, kar se nanaša na Boga, da daruje darove in daritve za grehe (Heb 5,1). Duhovnik opravlja trojno službo: učiteljsko in pastirsko in posvečevalno in najbolj duhovniška med temi je ravno posvečevalna ali daritvena služba.

Bistveni namen tako duhovništva kakor evharistije pa je zbiranje Božjega ljudstva. Vsak duhovnik je tudi pastir, ki zbira in ohranja skupaj Gospodovo čredo, in vsaka evharistija je skupna daritev in zahvala, skupen obed in skupna večerja zbranega Božjega ljudstva. Vsem zbranim duhovnikom, izseljenškim in zamejskim in domačim, se pristrčno zahvaljujem za vse vaše delo, danes pa še posebej za to, da vztrajno obiskujete in zbirate svoje rojake in krepite njihove narodne in verske korenine. Geslo leta duhovništva, ki se glasi 'Kristusova zvestoba naj bo tudi duhovnikova zvestoba', naj vas potrjuje pri vsem vašem delu in vaših molitvah.

Apostol Peter pa piše v svojem pismu, da smo vsi kristjani 'izvoljen rod, kraljevo duhovništvo, svet narod, pridobljeno ljudstvo, da bi

oznanjali slavna dela Njega, ki nas je poklical iz teme v svojo čudovito luč' (1 Pt 2,9). Zato je vsak kristjan deležen Kristusovega duhovništva in se kot član Cerkve s svojim delom in svojimi molitvami vsak dan pridružuje Kristusovi molitvi in daritvi.

Potegnimo iz današnjih treh odlomkov tri preproste resnice, ki so za nas vse dragocene in jim duhovniki in verniki želimo ostati zvesti.

Prvo berilo o mani in prepelchah nam v spomin kliče resnico, da sta tudi naša vsakdanja hrana in pijača Božji dar. Gospod jemlje in daje življenje, On nam daje naš vsakdanji kruh, po njegovi milosti nam naša hrana in pijača teketa in gresta v slast. Modri Agur nam v knjigi Pregovori daje dober zgled in nasvet, ko prosi Gospoda: "Ne dajaj mi ne uboštva ne bogastva, daj mi uživati primerno hrano! Da te presit ne zatajim in ne rečem: 'Kdo je Gospod?' Ali da obubožan ne kradem in se ne spozabim nad Božjim imenom" (Prg 30,8-9). Kako malo človek potrebuje, da preživi!

Drugo berilo o stari in novi obleki, ki pomeni starega in novega človeka, nam kliče v spomin čudovito Kristusovo priliko o človeku, ki je na kraljevo svatbo prišel brez svatovskega oblačila (Mt 22). Kralj vabi na svatbo in zahteva samo to, da gostje pridejo na gostijo čisti in urejeni, kakor se spodobi. Zunanja obleka razodeva našega notranjega človeka: 'Česar je polno srce, to usta govorijo' in 'Kakor ogleduje oko, s tem se odeva telo'. Lep nasvet nam daje apostol Pavel v pismu Titu: "Čistim je vse čisto; umazanim pa in nevernim ni nič čisto, ampak sta jim umazana pamet in vest" (Tit 1,15). Kakor pravi tudi modri Sirah: "Vest daje včasih boljše pojasnili, kakor sedem čuvajev, ki so postavljeni na višini za ogledovanje" (Sir 37,14).

Evangelij o kruhu življenja, ki prihaja iz nebes, nam kliče v spo-

min največjo resnico naše vere, skrivnost Gospodovega učlovečenja. Kliče nam v spomin mesto Nazaret in nazareško hišico, bivališče Gospodove izvoljenke Prečiste Device Marije. Kliče nam v spomin nebeškega poslanca nadangela Gabrijela, ki pozdravlja Marijo, milosti polno, in ji oznanja veselo novico, da je izbrana za nevesto Svetega Duha in Božjo Mater. In kamorkoli je prispela vesela novica o Kristusovem učlovečenju, se je tam hitro zgradila

Foto JMP

tudi nova nazareška hišica, svetišče v čast Materi Božjega Sina, Delivki Kruha iz nebes.

Tudi danes smo gostje Njenega Sina, zbrani okrog Gospodove mize v njeni hišici na Višarjah. Vsi čutimo, kako je dobro in prijetno, če bratje prebivajo skupaj (Ps 133). In vsi smo povabljeni, da pristopimo in okusimo, kako dober je Gospod (Ps 34,9). Njegovi izreki so sladki našemu nebcu, bolj ko med našim ustom (Ps 119,103). Človek namreč ne živi samo od kruha, temveč od vsake besede, ki prihaja iz Božjih ust (5 Mz 8,3). In naša duša skupaj z Marijo poveljuje Gospoda, ki lačne napolnjuje z dobrotami in nasičuje vse lačne in žejne pravičnosti (Mt 5,6).

Danes je praznik Jezusove spremenitve na gori. Jezus je vzel s seboj na visoko goro tri najljubše apostole in se pred njimi spremenil in poveljal. Prikazala sta se mu Mojzes in Elija in sta govorila z njim. In glas iz nebes je potrdil: Ta je moj ljubljeni Sin! Na oboku nad oltarjem spodnje stare cerkve

na gori Tabor so upodobljene štiri velike spremenitve iz Jezusovega življenja, ki so Jezusa pripeljale do poveljanja in so kažipoti tudi za naše poveljanje.

1. Jezusovo rojstvo v Betlehemu: Prva velika spremenitev je nastala, ko si je Večni Božji Sin privzel človeško naravo in postal eden izmed nas. Ko je Bog izpolnil svoje obljube in so se izpolnile želje vsem, ki so pričakovali Izraelovo tolažbo. Ko je nastopila polnost časov in so angeli oznanili pasterjem veliko veselje: Slava Bogu na višavah in na zemlji mir ljudem, deležnim njegove dobre volje. Ko se je razodela Božja milost, ki prinaša zveličanje vsem ljudem. Ko ni ljubosumno varoval enakosti z Bogom, temveč se je izničil in podoba hlapca vzel nase; ko ni prišel, da bi mu stregli, temveč da bi on stregel; ko ni prišel

ne, meso zgnetenega testa. To je meso očeta, ki lomi svojim otrokom zdrav in pristen kruh, kruh brez primesi žagovine in peska in prahu. Kajti žagovina in pesek in prah ne dajejo življenja in zato upravičeno vprašuje prerok Izaija: "Zakaj trošite denar za to, kar ni kruh, in svoj zaslužek za to, kar ne nasiti?" (Iz 55,2).

Kristus se je kot kruh dal v hrano za življenje sveta, da bi tudi mi bili močni in pristni kakor kruh, da bi tudi mi kakor kruh dajali in ohranjali življenje. Da bi bili vsi, kakor piše prerok Zaharija: "Mladenci bodo dobri kakor kruh in mladenke bodo opojne kakor vino".

3. Spremenitev v jagnje, ki stoji kakor žrtvovano: Kar je storil pri zadnji večerji v preroški podobi, je takoj zatem storil v resnici: dal je svoje življenje za življenje sveta.

Sam je uresničil, kar je napovedal: Če pšenično zrna ne pade v zemljo in ne umrje, ostane samo, če pa umrje, obrodi obilo sadu. Nihče nima večje ljubezni, kakor je ta, da kdo da svoje življenje za svoje prijatelje. Kdor svoje življenje najde, ga bo izgubil, kdor pa svoje življenje zaradi mene izgubi, ga bo našel. Bil je kakor jagnje, ki ga peljejo v zakol, kakor jagnje, ki pred svojimi strižci

umolknje in ne odpre svojih ust. Uresničil je, kar je rekel: Učite se od mene, ker sem krotak in iz srca ponižen in našli boste pokoj svojim dušam. Toda Jagnje stoji kakor žrtvovano: Podoba je vzeta iz Knjige razodetja in o žrtvovanem Jagnjetu je poudarjeno, da stoji, kar pomeni, da je žrtvovano Jagnje ponovno oživel in živi.

Kristus se je daroval kot jagnje, da bi tudi mi bili krotki kakor jagnje in bi imeli smisel za žrtve, smisel za majhne in velike žrtve, ki so seme za življenje novih bratov in sester in seme novih kristjanov. To je stara in preizkušena resnica: kri mučencev je seme novih kristjanov.

4. Spremenitev v Vstalega in Poveljanega: "Ne boj se: jaz sem Prvi in Poslednji in živi, in bil sem mrtev in, glej, živim na vekov veke in imam ključ smrti in podzemlja" (Raz 1,17). Jezus je rekel Judom: "Vi mi življenja ne morete vzeti, ker vam ga sam dam. Oblast imam, da ga dam in oblast imam, da ga zopet vzamem. To naročilo

sem prejel od svojega Očeta". In deset tisočkrat deset tisoč so govorili: "In vredno je Jagnje, ki je bilo žrtvovano, da prejme oblast in bogastvo in modrost in moč in čast in slavo in hvalo!" (Raz 5,12). In Janez je slišal glas iz nebes, ki je govoril: Zapiši: Blagor mrtvim, ki bodo poslej umrli v Gospodu. Da, govori Duh, spočijejo naj se od svojega truda, zakaj njih dela grede z njimi" (Raz 14,13).

Kristus je vstal od mrtvih, prva vseh, ki so zaspali, da bi tudi mi nekoč vstali od mrtvih za večno življenje in prejeli kraljestvo, ki nam je pripravljeno od začetka sveta. Kako tolažilna je misel judovskih rabinov: "Mar mojim zvestim ni dovolj, kar jim je obljubljeno v prihodnjem življenju, da hočejo že zdaj imeti vse poplačano"? Če bi nam Gospod plačal vse sproti, bi ne bili verniki, temveč poslovni ljudje!

Tudi Marija je šla skozi podobne štiri spremenitve in naravnost presenetljivo je, kakor se te spremenitve navezujejo in povezujejo z Jezusovimi spremenitvami in kako se ujemajo z glavnimi verskimi resnicami o Mariji:

1. Na Jezusovo učlovečenje se lepo navezuje Marijino "učlovečenje", to je njeno brezmadežno spočetje. To je prva velika spremenitev in sprememba z ozirom na vse ostale človeške otroke. Hkrati pa je naloga tudi vsakega izmed nas, da spočenja vedno bolj čiste misli in načrte in postaja vedno bolj brezmadežen.

2. Na Jezusovo spremenitev in daritev pri zadnji večerji se lepo navezuje Marijina odločilna beseda ob angelovem oznanjenju: Glej, dekla sem Gospodova. Zgodi se mi po tvoji besedi! Tedaj se je vsa izročila Gospodu, tedaj je njeno zrna padlo v zemljo in tedaj je prišla nadnjo moč Najvišjega. Tudi vsak izmed nas si mora vedno prizadevati za svoj "zgodi se", da bi bili Gospodovi hlapci in njegove dekle.

3. Na Jezusovo spremenitev v jagnje se lepo navezuje Marijina prisotnost pod križem: Tudi ona je bila krotka kakor jagnje in ni odprla svojih ust, kakor jagnje, ki pred svojimi strižci umolknje. Skupaj s svojim Sinom je postala odrešiteljica sveta. Tudi vsak izmed nas mora vsak dan vzeti nase svoj križ in ga nositi za Gospodom.

4. In na Jezusovo spremenitev v Vstalega in Poveljanega se lepo navezuje Marijino vnebovzetje. Kar je brezmadežno, ne more trohneti, ne more propasti. K isti nebeški svatbeni gostiji smo vabljeni vsi. Razveselimo se čudovitih Gospodovih načrtov in pogumno zasledujemo vse te spremenitve: "Aleluja! Ker je zakraljeval Gospod, naš Bog, Vsemogočni. Veselimo in radujemo se in dajmo mu čast, zakaj prišla je svatba jagnjetova in njegova zaročenka se je pripravila" (Raz 19,6-7). Amen.

Društvo prijateljev Svete dežele Občni zbor tokrat v Trstu

Društvo prijateljev Svete dežele, ki ima sedež v Ljubljani, Tržaška 85/a včlanjuje skoraj 1000 ljudi iz vse Slovenije, si je letos za izvedbo občnega zbora izbralo mesto Trst. Pri Mariji Lurški v ulici Mangart so darovali sv. mašo in se srečali z gostoljubnimi župljani. Sledilo je kosilo v osmici pri Rebulovih v Brestovici, kar je bilo za marsikatero udeleženca iz Slovenije edinstvena izkušnja. Dalje jih je pot vodila še v Istro, kjer so imeli v Krkavčah pobožnost od Srca Jezusovega, obiskali pa še torkljo in občudovali domačine pri pripravi olja. Brez pakušnje seveda ni šlo, tako je bil dan za 220 udeleženc

cev kot pesem.

To zanimivo društvo, ki ga od ustanovitve leta 1996 vodi franciškan p. Peter Lavrih, sicer združuje romarje in romarice v Sveto deželo, ki so želeli po vrnitvi iz Jezusove domovine ostati povezani. Družila jih je nepozabna in edinstvena izkušnja, da so doživeli Jezusove kraje s Svetim pismom in lepim bogoslužjem in prinesli domov povsem drugačne spomine kot iz kateragakoli drugega turističnega potovanja. Za romarje so spomini na Sveto deželo sveti in tudi prek društva ohranjajo povezavo z Jezusovo domovino. Osnovni namen društva je poglabljanje v Sveto pismo, izo-

brazevanje, spoznavanje bibličnih krajev in dežel, dobrodelno delovanje - pomoč kristjanom in krščanskim organizacijam v Sveti deželi. Člane društva povezuje revija Brat Francišek, ki je revija za Franciškov svetni red in tudi za člane Društva prijateljev Svete dežele. Društvo organizira izobraževalna potovanja v kraje, ki so povezani s krščansko, svetopisemsko in umetnostno zgodovino, med drugim tudi ogled oper v znanih evropskih mestih.

Nazadnje lahko izpostavimo nekaj poudarkov iz letošnjega programa: v septembru organizirajo romanje ob 150-letnici smrti arškega župnika Janeza Vianneya, kolesarska sekcija društva je pripravila kolesarsko pot od Podgorice do Soluna. Ob

sv. Ani, ki je zavetnica krščanskih mater, pa vsako leto vabijo

matere in očete, letos so poročali do Marijinega svetišča Marija Lugau v gore na koncu Ziljske doline v Avstriji. V januarju pa pri-

pravljajo ogled Severnega sija z ladjo po Norveški od Bergna do Kirkenesa. Glavna točka programa pa so gotovo romanja v Sveto

deželo, ki jih skozi celo leto za različne skupine pripravlja Komisarjat za Sveto deželo, vodstvo je velikokrat zaupano koprskemu pomožnemu škofu msgr. dr. Juriju Bizjaku, ki je velik poznavalec Svete dežele in tudi častni predsednik tega društva. Za včlanitev je potrebno poslati pristopno izjavo, ki je na internetu www.sveta-dezela.si. Društvo se financira s članarino (20 evrov), z darili, s prostovoljnimi prispevki sponzorjev in z drugimi viri. (TRR: 05100-8010149684).

Jana Barba

Roverway 2009 / Tudi goriški skavti na mednarodnem taboru (1. del)

Čarobna Islandija

Letošnje skavtsko leto je bilo za dvanajst skavtov iz Gorice zelo zahtevno. Celo leto so se namreč pripravljali na prav poseben skavtski tabor – Roverway 2009. Gre za tabor mednarodnih razsežnosti, ki je potekal tokrat na najsevernejšem evropskem otoku, Islandiji. Skozi leto so skavti zbirali finančne prispevke. Prodajali so slaščice in ročne izdelke, na pomoč pa so jim prišle tudi nekatere trgovine in posamezniki. Zelo hvaležni so predvsem Zadrugi kreditni banki iz Doberdoba in Sovodenj in trgovini K2, saj so jim znali prislusniti in priskočiti na pomoč. Julija so se priprave zaključile. Opravili so še zadnje zadeve pred odhodom: kupili so jopiče, pakirali obleke ter šotore v nahrbtnike in se odpravili na pot.

Sedemdesetdeset skavtov (od katerih nas je bilo kar enainvajset iz slovenske zamejske skavtske organizacije) se je odpravilo na dolgo pot do Islandije. Prispeli smo v Reykjavik, islandsko prestolnico, v večernih urah. Očaral nas je že prvi pogled na islandsko pokrajino. Z letališča smo

se peljali do prestolnice po ljubki obmorski potki, kjer smo lahko opazovali zadnje sončne žarke, ki so se odsevali v morju. Le komu ne bi zastal dih ob pogledu na tolikšno lepoto? Svetloba dne pa je vztrajala, saj se nikakor ni hotelo zmrčiti. Šotore smo si postavili ob enajstih zvečer, svetlobe pa je bilo toliko, kot je pri nas ob sedmih zvečer. Zaman smo iskali v naslednjih večerih noč. Tudi ko se je stemnilo za dve uri, ni nikdar prišlo do popolne teme. Na svoji koži smo spoznali pomen izraza polarni dan. Prve tri dni smo preživeli v počitniškem duhu. Kampirali smo v prestolnici, kjer smo postopoma opazovali, da se je tam zbiralo vedno več skavtov. Med sprehajanjem smo vedno bolj pogosto srečevali tuje skavte in začeli čutiti mednarodno skavtsko povezanost. Prvo jutro smo izkoristili za to, da smo pripravili predstavitev Slovenije. Na Roverwayu je bil namreč na programu dan, ko se je vsaka država predstavila, zaigrala prizorček, oddajala prospekte in spominke ter

celo ponujala svoje tipične jedi. Ker smo se zavedali, da predstavljamo svojo domovino v Evropi, smo se pri tem nadvse potrudili. Popoldne je sledil zaslužen počitek. Odpravili smo se namreč v slovito geotermalno kopališče Blue lagoon. Kopanje v vroči vodi, ko brije zunaj veter in temperatura ne preseže trinajstih stopinj, je izredno prijetno. Mazali smo se s silicijem, se sproščali v savni in turški kopeli, uživali v topli vodi, se smejali in se

zabavali. Tudi v tem primeru se je izkazalo, da čas leti hitreje, če se imaš lepo. Naslednjega dne smo se odpravili na celodnevni izlet, ki nosi pomenljivo ime Zlati krog. Spoznali smo znamenitosti, po katerih slovi Islandija. Dežela je znana po tem, da izkorišča toplo vodo, ki prihaja iz podzemlja, zato smo šli na obisk v geotermalno hidroelektrarno. Nato smo si ogledali naravne znamenitosti: ugasel vulkan, mogočen slap in gejzirje. Zadnji dan, ki smo ga preživeli vsi Slovenci skupaj, smo posvetili odkrivanju lepot Reykjavika. Islandija ima zelo malo prebivalcev (le tristo tisoč), posledično je tudi prestolnica precej majhna v primerjavi z ostalimi evropskimi glavnimi mesti. Mesto smo spoznali najprej peš, nato pa še s kolesi. Nazadnje smo hoteli videti tudi kite, zato smo se z ladjo odpravili na odprto morje. Tam smo videli simpatične islandske morske ptice in tudi kakšnega majhnega kita. Vse živali so bile precej sramežljive, zato smo jih večinoma videli le od daleč. Zadnje skupno noč smo preživeli v telovadnici, kjer se je zbralo že veliko števil skavtov, ki so nestrno pričakovali, da se bo mednarodni skavtski tabor Roverway pričel. A o tem prihodnjič ...

SR

Bovec

Srbski pravoslavni samostani

Lahko bi zapisali, da je bilo po slovesnosti pri vrški kapelici še ekumensko srečanje s pravoslavno umetnostjo na drugi strani Vršiča. V organizaciji ARS

slikarja Spasoja Papića. Odprl jo je veleposlanik republike Srbije v Ljubljani Predrag Filipov, ob prisotnosti paroka Srbske pravoslavne cerkve v Sloveniji Perana Boškovića in

jen, leta 1928 v Molovinu v Vojvodini in je ugleden član združenja likovnih umetnikov Srbije. Že od leta 1953, ko je prišel na otvoritev spomenika Juliusu Kugyju, kot član Kulturno propagandnega središča iz Beograda, prihaja na počitnice v Trento. Tam si je, blizu izviru Soče, uredil poletno bivališče. Zaradi njegovih slikarskih upodobitev Soške doline in slikarskih razstav v Sloveniji in

pa samo v srbsčini, pri tem ga ni nihče prevajal, da bi vsi prisotni razumeli, nakazal še veliko neizrabljenih možnosti za kulturno sodelovanje med obema narodoma, pri čemer bo vedno na razpolago za pomoč. Lepo bi bilo, če bi se podobne stvari nadaljevale v Trentu ali Bovcu, kamor bi povabili celo rusko delegacijo, še naslednjega dne po slovesnosti pri Ruski kapelici na Vršiču. Zares slovesno je prisotne pozdravil parok Bošković, ki je spregovoril najprej v lepo izgovorjeni slovenščini, potem pa je opis pravoslavni samostanov strokovno zveneče zaključil samo v srbsčini. Njegove besede in Pirihoje so bile obče človeško in ekumensko zgovorne in spodbudne. Poudarila sta pomembnost vpliva obeh ver na kulturo in prvo izobraževanje obeh narodov, kajti brez katoliške cerkve na Slovenskem in pravoslavne na območju Srbije danes ne bi mogli govoriti o današnjem tako visokem kulturnem razvoju na teh tleh. Ostali pa si lahko mislimo, da tudi ne bi bilo teh dveh narodov in prav tako ne samostojnih držav Slovenije in Srbije, o čemer premalokrat slišimo.

MM

Z leve: škof msgr. Metod Piriš, parok Peran Bošković, župnik Viljem Čušin, župan Danijel Krivec, veleposlanik RS Predrag Filipov, Papić sprejema, dobro razpoložen razglašča tudi sam otvoritev, nakar je podelil vsakemu od imenovanih, po en svoj akvarel

Bovec so namreč v cerkvi Device Marije v Polju v Bovcu odprli razstavo akvarelov o srbskih pravoslavni samostanih

koprškega škofa msgr. Metoda Piriha ter bovškega župana in poslanca v DZ Danijela Krivca. Slikar Spasoje Papić je bil ro-

Srbiji je leta 2005 prejel priznanje občine Bovec. Ob tokratni otvoritvi je veleposlanik republike Srbije, žal

Kratki

Izjava tiskovnega urada škofije Koper ob vrsti vlomov v primorske cerkve

V zadnjem času smo pričeli pogostim vlomom in krajam v cerkvah na Primorskem. Ob tem škofijski ordinariat Koper izraža svojo zaskrbljenost in ogorčenost. Škof Metod Piriš deli globoko prizadetost z župniki in verniki župnij, kjer so se dogodile omenjene kraje. Z vlomi se povzroča materialna škoda na sakralnih objektih, ki imajo pogosto tudi veliko umetniško vrednost. S takimi vlomi se uničuje narodna, umetniška, kulturna in sakralna dediščina, predvsem pa se daje vtis, da verni v tej družbi nismo enakopravni in nihče ne skrbi za našo varnost. Od slovenske države, zlasti od notranjega ministrstva, zato upravičeno pričakujemo, da bodo naredili vse, da se taka dejanja ne bodo več ponavljala in da bodo odkrili njihove storilce.

Jeseni bo izšla zgoščenka Benedikta XVI.

Že zdaj vlada veliko zanimanje za zgoščenko, ki bo izšla 30. novembra in bo - po napovedih - eden izmed najbolj prodajanih glasbenih CD-jev v času pred Božičem. Ameriška producerska hiša Geffen Records, ki je že izdala številne albume znanih glasbenih bendov, kot sta npr. Nirvana ali Guns n' Roses, je namreč napovedala, da bo ob koncu leta izdala CD, katerega glavni protagonist je nič manj kot Benedikt XVI. Vseboval bo namreč nekaj njegovih pesmi in molitev, posvečenih Materi Božji, pa tudi nekaj klasičnih skladb v izvedbi londonskega orkestra Royal Philharmonic, ki so jih posneli v Londonu. Zgoščenka naj bi nosila naslov Alma Mater, papeževe pesmi naj bi bile že posnete v baziliki sv. Petra ob spremljavi zbora Rimske filharmonične akademije.

Zamisel za podvig je dala katoliška družba Multimedia San Paolo, ki deluje na področju medijev. Izkupiček bo namenjen skladu, ki spodbuja poučevanje glasbe med najrevnejšimi otroki po svetu. Colin Barlow, predsednik angleške podružnice Geffen Records, je poudaril, da je zgoščenka čudovita; presenetila ga je odlična papeževa intonacija. CD bo vseboval osem molitev, ena bo peta, druge pa recitirane v latinščini, italijanščini, portugalsčini, francoščini in seveda nemščini. Podobna zgoščenka - z naslovom Abba Pater - je izšla pred natanko 10 leti. Vsebovala je pet očenah, več molitev in meditacij, ki jih je v več jezikih po vsem svetu molil veliki papež Wojtyła in prek njih s svojim toplim glasom živo spregovoril o miru, veri, upanju in odpuščanju. Posnetki so vsebovali sodobne glasbene aranžmaje, ki so črpali navdih v sakralni glasbi različnih zvrsti in kultur, od gregorijanskega petja prek različnih etničnih melosov do pop-glasbe. Kljub polemikam, ki so se razvlele ob izidu plošče, je s tem dejanjem Janez Pavel II. s svojimi številnimi umetniškimi talenti še enkrat dokazal, da je globoko doumel svet, v katerem je živel. Že v prvih nekaj dneh so namreč prodali milijon plošč, sam CD pa je bil več mesecev v samem vrhu svetovnih lestvic.

Komentar

Diplomatski spodrslijaj

Ugledni dami sem pred nekaj meseci v pogovoru mimogrede rekli: "Poglejte, kot kulturni ataše vaše države in seveda tudi vašega naroda in vaše literature ne naredite nič, da bi pri prevodih napisali v te knjige vsaj kratek komentar ali pa spremno besedo, kot se je običajno delalo". Ni mi odgovorila, samo pogledala me je in pogovor zasukala na drugo temo. Kmalu zatem me je poiskala in mi izročila vabilo za sprejem, ob nastopu službe novega veleposlanika. Povedal sem ji, da me ne bo, ker mi niso všeč takšna srečanja, pa tudi bi se ne počutil dobro v takšni družbi. Ona pa: "Po vas pride naš avto in seveda nekdo, ki vas bo spremljal, da se ne bi slučajno izgubili". Prepričan sem bil, da je to šala, zato tega tudi nisem jemal resno. Nekaj ur pred tem dogodkom zazvonil telefon. Sporočilo mi, da je avto na poti. Ni mi preostalo drugega kot ugrizniti še v to kislno jabolko. Vdal sem se in pripravil, bo pač, kar bo...

Po uradnem - protokolarnem delu in po krajšem kulturnem programu se je razvil družabni del srečanja. Odkrito povedano, ko maj sem čakal, kdaj bom lahko odšel, čeprav sem se prijetno počutil. Šofer, ki me je pripeljal, je še prej odpeljal nekoga drugega in v tem času se je čisto slučajno razvil pogovor z gospodom, ki je zelo dobro poznal naš narod in naše razmere. Mimogrede mi reče: "Vi Slovenci nimate diplomatske tradicije, kje so vzroki"? Skušal sem mu zelo preprosto povedati, da pač kot narod imamo svojo zgodovino in seveda kulturo, lastno državo, razen Karantanije, ta pa tako ni imela diplomatov v današnji obliki, smo dobili

še le sedanjo. Bili pa so Slovenci v najrazličnejših diplomatskih službah in, kot se je govorilo ali se govori, so bili tudi uspešni diplomati". "To mi je bilo poznano, preden sem prišel sem", je nadaljeval. "Velikokrat pa ne razumem vaših diplomatskih pogledov. Poglejte, meni redno, preden pridem v pisarno, prevedejo vse važnejše članke iz vašega dnevnega časopisa in važnejših revij. Ni mi jasno, kako lahko nekdanji jugoslovanski diplomat izjavi o razpadu Jugoslavije, da je bil glavni razlog za razpad Jugoslavije prihod na oblast Miloševića in njegova centralistična politika, ki je skušala odvzeti suverenost posameznim republikam. Potem pa še isti diplomat dodaja, da nobene milijarde Evrope ne bi rešile Jugoslavije, saj je bilo že prepozno, saj so se povsod že močno uveljavili nacionalizmi. Takšno izjavo lahko da samo politik, ki je bil zaverovan v jugoslovanski socialistični komunizem, ne pa diplomat. Ves svet ve, da je bil Milošević samo grobar Jugoslavije, pogrebno podjetje pa je bil celotni ustroj te države in to od njene nastanka do njenega razpada s Titom na čelu". Na mojo srečo je prišel šofer in preprečil nadaljnji razgovor, čeprav me je sogovornik povabil, da bi ga ob kaki drugi priložnosti nadaljevala. Sam pa si ga ne bi želel nikoli več. Ideja vsake suverene države je bila in tudi bo, kako naj oblikuje družbo suverenih ljudi, sem spadam tudi diplomati, ki vedo, kako deluje beseda, kaj je zakon, vedo pa tudi, kaj je prav in kaj narobe. Za temi besedami se skriva vsa modrost razpada Titove Jugoslavije, pa seveda tudi slovenske diplomacije.

Ambrož Kodolja

POGOVOR Predsednik Fundacije Goriške hranilnice odv. Franco Obizzi

“Naša Fundacija Goriške hranilnice je aktivni del celotne goriške stvarnosti!”

V Gorici je na sedežu Fundacije Goriške hranilnice (Fondazione Cassa di Risparmio di Gorizia) v palači Torre tik zraven Goriške nadškofije še ta mesec na ogled likovna razstava, ki nosi naslov Tista petdeseta leta (Quegli anni cinquanta), ki je požela pri ljubiteljih likovne umetnosti velik uspeh.

Na razstavi so na ogled dela iz zbirke Tržaške univerze, Muzeja Revoltella iz Trsta in iz zasebne zbirke Giletti, ki je znana po tem, da vsebuje več del goriškega mojstra Lovžeta Spazzapana. Prav ta zbirka je danes last Fundacije Goriške hranilnice, ki zgledno skrbi za bogato zbirko likovne umetnosti, s svojim lepim razstavnim prostorom pa je gotovo tudi obogatitev za mesto in širšo Goriško. Lojze Spazzapan, Skupina osmih (Gruppo degli Otto), Afro, Antonio Corpora, Mattia Moreni, Giuseppe Santomaso in Emilio Vedova, Felice Casorati, Antonio Donghi, Carlo Sbisà, Mino Maccari, Marcello Mascherini, Domenico Cantatore in Enrico Trampolini so najbolj znana imena slikarjev,

Foto JMP

ki so s svojimi deli prisotni na razstavi, ki jo velja videti! Razstavo so pripravili: Giuliano Bon, Elisa Plesnicar in Elena Vidoz, Rossella Fabiani, Maria Masau Dan ter Manuela Montagnari Kokelj. Pred časom smo se pogovorili s predsednikom Fundacije Goriške hranilnice odvetnikom Francom Obizzijem, ki je o razstavi dejal, da spada v sklop širših in kakovostnih prireditev kulturnega značaja, ki jih bo Fundacija Goriške hranilnice prirejala v prihodnje z namenom, da mestu in Goriški ponudi možnost ogleda izjemnih umetnin, po drugi strani pa bo tako Fundacija Goriške hranilnice pomembno prispevala h gospodarskemu razvoju Gorice na področju turizma, saj so tako kakovostne razstave zanimive za širšo in daljnjo okolico. Omenjeno razstavo si je ogledalo več tisoč ljudi, pričakujejo pa tudi obisk v poletnem času. Odtvetnik Franco Obizzi nas je sprejel v svojem uradu v palači Torre, je umirjen in izjemno prijazen gospod, kot da bi prihajal

iz drugih časov, o čemer pričajo tako nevsiljiva eleganca kot potrpežljivost in preudarni odgovori.

Znano je, da Fundacija Goriške hranilnice veliko svojega denarja daje za kulturne in druge dejavnosti na Goriškem, med organizacijami, ki prejemajo danes prepotrebna finančna sredstva, so tudi naša društva in

Obizzi, ki pojasni tudi, da se je zakonodaja na tem področju večkrat spremenila in je zakon fundacijam prepovedal imetje vseh delnic, tako, da imajo fundacije samo nekaj odstotkov delnic hranilnice.

“Naš kapital imamo naložen na različnih finančnih področjih, danes imamo tudi določeno kvoto delnic v banki Intesa San Paolo, kajti znano je, da je Goriška hranilnica postala del banke Intesa san Paolo!” pove odvetnik Obizzi. Med pogovorom odvetnika Obizzija prijazno opominim, da je Fundacija Goriške hranilnice v javni zavesti del goriške stvarnosti, tako močno je zasidrana v javni zavesti, da bi si težko predstavljali kulturno delovanje brez te pomembne ustanove. Vesel je te opazke: “Fundacije imajo

denar in z njim morajo delati na področju, kjer pač so! Tako tudi Fundacija Goriške hranilnice. Mi delujemo na kulturnem in družbenem področju, rad bi pa omenil, da smo aktivni tudi na področju zdravstva in socialne pomoči! Vsako leto imamo določeno vsoto denarja, ki je v bistvu dobiček kapitalističnih naložb iz prejšnjega leta, s katerim lahko razpolagamo.” Odtvetnika Franca Obizzija vprašam, po kakšen kriterij razdelijo sredstva, in mi pove, da imajo osnovno navodilo, ki je v tem, da ne smejo dati denar-

ja podjetjem, zasebnikom, ampak delajo samo z ustanovami, društvi neprofitnega značaja.

“Vsako leto imamo tudi program, s katerim določimo, kateri bodo veliki posegi na področju umetnosti, kulture, zdravstva, sociale, dobrotelne. Jasno je, da ima vsako področje svoje lastne potrebe. Tako iz denarja za kulturo dajemo posebne vsote gledališču, pomagamo restavrirati pomembna umetniška dela iz naših krajev. To so pomembne vsote, potem pa imamo še vrsto prošelj za manjše prispevke, ki gredo od humanitarnih do kulturnih dejavnosti. Kako ocenjujemo dejavnosti posameznih vlagateljev prošelj? Smo zelo pošteni, skušamo pomagati vsem, tudi zato ponavadi pomagamo posameznemu društvu, ustanovi, ki predstavi več prošelj, z enim samim zneskom!” pove predsednik Fundacije Goriške hranilnice odvetnik Franco Obizzi. Doda še, da se vedno posvetujejo s prositeljem, pozanimajo se, katera prošnja je zanj najbolj pomembna, kot tudi preverjajo namembnost denarja.

“Naša družbena dejavnost je torej vse, kar ni vezano z gospo-

darstvom in iskanjem dobička, saj delujemo na vseh področjih, ki so pomembna za razvoj človeka, tudi na moralnem! Gre za razvejano dejavnost, saj delujemo tako na področju kulture kot na področju dobrotelne, kot tudi na področju socialne pomoči ogroženim,” pove odvetnik Obizzi.

Vprašam ga, ali ga kaj moti, da še danes nekateri zamenjujejo

Med pogovorom mi odvetnik Franco Obizzi razloži samo strukturo Fundacije in sestavo dveh svetov, ki sta nekakšen parlament in vlada Fundacije. 17 je članov sveta Fundacije Goriške hranilnice, vsi so odraz goriške stvarnosti, medtem ko je upravni odbor sestavljen iz sedmih članov, upravni odbor pa je izvršna oblast Fundacije, ki ji predseduje odv. Obizzi, če smem tako splošiti.

Pove mi še, da ima Fundacija še generalnega tajnika in pet stalno zaposlenih uslužbencev.

Ko odvetnika Obizzija vprašam, ali je tudi njemu pripovedovala stara mama, tako, kot je meni, da hvaležnost ni hčerka tega sveta, se nasmeje in pove, da je tudi sam od mame to večkrat slišal.

“Moram povedati, da so predvsem majhne ustanove, majhna društva tista, ki nam vedno in povsod izražajo hvaležnost, med njimi so nekatera, ki bi brez naše pomoči ne mogla delovati. Skušamo pomagati in to tako, da vzpodbujamo dejavnost. Ne dajemo pomoči tako, da bi samo z našo pomočjo lahko neko društvo kaj

Fundacijo Goriške hranilnice z banko samo.

“Vem, poznam to, še danes ljudje je zamenjujejo, a rad bi poudaril še enkrat, da mi nismo hranilnica, da mi nismo nikakršna banka, pa čeprav danes finančno krizo občutimo tudi mi, ker imamo naš finančni kapital v delnicah in na finančnem trgu. Danes so dobički na finančnem trgu majhni, ker je ves finančni svet v krizi. Lahko pa mirno povem, da letos naša Fundacija Goriške hranilnice ne bo občutila nikakršnih težav, saj smo lansko leto imeli odlične dobičke! Letošnji slabi finančni rezultati na borzah pa se bodo poznali prihodnje leto, čeprav lahko povem, da smo v letih debelih krav napravili tudi poseben rezervni sklad za hude čase. Kar zgledno skrbimo za naše imetje, s katerim potem pomagamo na teritoriju, katerega odraz smo!” je jasen odvetnik Obizzi.

Predsednik Fundacije Goriške hranilnice mi pove, da se finančna, gospodarska kriza pozna predvsem v tem, da imajo vedno več prošelj za finančno pomoč, kot tudi zatrdi, da v prihodnje Fundacija ne bi smela imeti večjih težav zaradi varnih in skrbnih finančnih naložb.

priredilo, ampak pomagamo. Vsako leto razdelimo od 5 do pet in pol milijona evrov sredstev. Ta sredstva gredo v pomoč vsem prireditvam in dejavnostim, ki skupno stanejo nad dvajset milijonov evrov, kar pomeni, da mi pomagamo dejavno! Še enkrat bi povedal, da so nam predvsem majhne stvarnosti najbolj hvaležne! Z njimi imamo največ zadoščenja!” mi pove odvetnik Obizzi.

Predsednik Fundacije Franco Obizzi mi tudi pove, da so med prejemniki finančnih dotacij slovenska društva in ustanove, saj so tudi ta del goriške stvarnosti.

Povprašam ga, kaj pa bo Fundacija pripravila v prihodnje in izrecno me odvetnik Obizzi opozori na izjemen položaj Gorice, ki je tik Slovenije, in bodo zato v prihodnje, prirejali take pobude, ki bodo zanimive tudi za Slovence. Taka je bila tudi razstava o slikarju Fogolinu, take bodo prireditve tudi v prihodnje.

Ko se je odvetnik Obizzi razgovoril o Fogolinu, so se mu dobredno svetile oči, saj se je videlo, kako se je veselil restavriranih slik, za katere je poskrbela Fundacija, kot mi je tudi veselo pripovedoval o tem, kako se je ta furlanski slikar zgledoval pri slovitim Düreru.

Jurij Paljk

RONKE Visok jubilej domačinke

Gabrijela Devetta-Tinčina je praznovala 100 let

V ronškem domu starejših občanov je v ponedeljek, 3. avgusta, Gabrijela Devetta praznovala okroglo obletnico: 100 let. Gospa je za svoja leta izredno čila, zdrava in z izrednim spominom. Je prijetna sogovornica, bistrega duha in skoraj ne uporablja očal. Ne zmanjka ji dobre volje in na prav posebno prijeten način se zna pošaliti. Kot vsi

stoletniki je imela težko in hudo življenje, ker je začela delati pri petnajstih letih kot hišna pomočnica in dojilja, a je vse sprejemala z dobro voljo in optimizmom. Rodila se je v Opatjem selu v družini Lojzeta - Franca Devetaka (rojen l. 1886) in Marije Pahor (Španjeva, rojena l. 1888) iz Opatjega sela, ki je bila trinajsta od 15 sinov Jožeta Pahorja iz Jamelj in

Opatjeselke Jožice Pahor, katerima sta po prvi svetovni vojni ostala živa samo dva otroka. Gabrijela se je pri šestih letih zaradi vojne z družino najprej

preselila v Vojšči in nato z vlakom iz Nabrežine v Štore blizu Celja. Tam se je družina zaposlila ter stanovala pri kmečki družini. Domačini so jih imenovali “Italijani, ki so prišli z morja”. Gabrijela je hodila v nemško osnovno šolo; šolanje je dokončala nekaj let potem, po vojni, v slovenski šoli v Mirnu. Zaradi razdejanja v vasi so se njeni starši odločili, tako kot drugi

sovaščani, da dajo neki zadruzi nalogo zgraditi novo hišo v Romjanu ob ulici, ki se je v začetku fašizma poimenovala “via Oppacchiasella” zaradi porekla stanovalcev. Veliko let so jim ronški prebivalci rekli “ščiavi di Doberdo”. Z delom je pomagala vzdrževati družino, ker je oče moral opustiti izdelavo bičev (škarabacev) in ni imel stalnega dela, brata Karlo in Lojze sta bila majhna kot tudi sestra Margherita

in Marija. Ker so njeni starši, bratje in sestre odšli v večnost, zanjo skrbijo nečaki in domačini-Slovinci. Na dan njenega rojstnega dne so ji prišli voščiti poleg sorodnikov še predstavniki ronške občine in društev SKRD Jadro ter ŽPeZ iz Ronk. Ob tej lepi priložnosti so se vsi spomnili tudi njenega očeta, ki je skoro dosegel lepo starost 103 let; vsi so ji zaželeli, da bi to število lepo prekoračilo.

Karlo M.

Vtisi goriškega romarja ob vrnitvi iz Lurda Preizkušnja bolezní in izkušnja vere

Da romanje ni izlet, kot tudi niso počitnice, nam nakaže že sama beseda. V drugačnem primeru bi ne bilo take razlike v besedi, ki označuje potovanje, za katerega se odloči vernik, da s posebnim namenom obišče svet kraj. Ta oblika potovanja duše in telesa ima izredno stare korenine in je še danes zelo priljubljena oblika duhovne obnove in prenove kot tudi spreobrnjenja. Na romanje v sveti kraj se odpravijo posamezniki, manjše ali večje skupine, zaročeni in poročni pari ter cele družine. Enim in drugim je skupni cilj srečanje z Bogom, doživetje njegove bližine in iskanje njegove prisotnosti v življenju posameznika, družine in skupnosti na kraju, kjer se je Božja ljubezen na poseben način udeležila in razodela. Romanje je večkrat nekaj ustajenega, označuje pa ga posebna življenjska preizkušnja, ki privede do odločitve za obisk na posebnem kraju. Tako bi lahko opisal letošnje romanje v Lurdu, na katerega smo se odpravili kot družina. Po dveh napornih letih, v katerih smo skupno doživljali preizkušnjo bolezní, ki je bila še posebno izrazita v zadnjem letu, je vzporedno in postopoma rastla želja po romanju v Lurdu. Zanimivo je, da smo imeli v preteklosti več priložnosti, da bi odpotovali v ta ali njemu podoben kraj. A nobena ni bila dovolj močna, da bi nas prepričala o tej odločitvi; sicer ne zanikam, da je bila med vzroki lahko tudi lenoba. Preizkušnja bolezní pa je le bila odločilen vzgib, zaradi katerega ni bilo mogoče spregledati klica, ki se je oglašal z različnih strani. Izkušnja bolezní je za vernika izkušnja prisotnosti Boga. Trditve bo izgledala sicer nekoliko teoretična ali idealna, mogoče tudi nekoliko retorična. Vendar iz osebnih izkušenj sedaj vem, da pri resnih boleznih je to - hočeš ali nehočeš -

izkušnja preverjanja podlage osebnega krščanskega življenja. To velja za bolnika kot tudi za člane njegove družine. Res je sicer, da smo ljudje različni in na take izkušnje tudi drugače reagiramo. Po drugi strani pa moram priznati, da še tako resna preizkušnja, ki zamaže življenjske gotovosti, na katerih sloni lastno in družinsko življenje, je izvir številnih trenutkov milosti, ki jih človeško srce ne preze. V tem duhu smo se na začetku julija v picle pol ure odločili, da se kot družina udeležimo romanja goriške nadškofije v Lurdu, ki ga vsako leto prireja UNTALS. Slednji ustanovi se moramo zahvaliti, da nam je zares prišla na roko v vsem, kar smo potrebovali. Kot posebno milost smo doživeli tudi to, da letos praznujejo v Lurdu leto sv. Bernardke, po kateri je ta prostor postal kraj globoke izkušnje krščanske vere in milosti. Ta pa je močan dokaz, da Bog človeku ne govori preko mogočnih čudežev, temveč preko življenjskega osebnega odnosa, ki z močjo ljubezni lahko dela velike stvari. Tako je iz lurske votlinice mlado, nepismeno in na pljučih življenjskega osebnega odnosa, ki z močjo ljubezni lahko dela velike stvari. Tako je iz lurske votlinice mlado, nepismeno in na pljučih življenjskega osebnega odnosa, ki z močjo ljubezni lahko dela velike stvari. Tako je iz lurske votlinice mlado, nepismeno in na pljučih življenjskega osebnega odnosa, ki z močjo ljubezni lahko dela velike stvari.

pletali trenutki molitve in prijetnega pogovora ne glede na to, ali so bili v slovenščini ali italijanščini. Da je bil prihod bolnikov v lepo pirenejsko mesto prijazen, je poskrbelo z izredno pozornostjo bolnišniške osebje, ki je pomoči potrebne pričakalo že na železniškem peronu in jih pospremlilo v primerno opremljene domove. Mesto Lurd smo v prvem trenutku doživeli v masovnosti in kiču trgovin z nabožnimi spominčki. Ko pa smo se približevali kraju, po katerem je mesto zaslovelo po vsem svetu, so se občutki postopoma spreminjali in verska stran je prihajala vedno bolj v ospredje. Izkušnja vere je dosegla

V dneh romanja je naša družina doživela obred vode, evharistijo v baziliki sv. Bernardke, pohod po Bernardkinih poteh, sv. mašo v votlini in katedrali nad votlino, večerno procesijo z litanijami Mater Božje, križev pot, evharistično procesijo in nedeljsko mednarodno mašo v baziliki sv. Pija X., kjer se je zbralo okoli 25.000 vernikov. Tam nas je kot slovensko družino še posebej razveselila prisotnost podobe Mater Božje z Brezij. Kako lepo bi bilo, ko bi tam visela tudi Svetogorska Marija. Po drugi strani pa je močan vtis dajala prisotnost narodnosti z vsega sveta, po kateri je cvetela lepota združenosti v eni sami Cerkvi, ki

višek pred votlino, kjer je zbrana množica neprenehoma, ves dan molila rožni venec, častila Marijo in sv. Bernardko ter se na ta prostor vračala večkrat na dan. Ni bila nobena redkost videti posameznike kot tudi cele družine poklekati pred votlino, kjer se je Mati Božja prikazala Bernardki. Močan vtis je dajala prisotnost mladih in mladinskih skupin, ki so sodelovali pri pomoči bolnikom, invalidom in ostarelim, potrebnim pomoči pri premikanju, da so lahko tudi oni prišli pred votlino, kraj Marijinega razodetja. Zelo prijetno nas je presenetila prisotnost številnih mladih iz goriške nadškofije, ki so nudili prostovoljno pomoč.

je v raznih jezikih slavila skrivnost razodetja iz lurske votline. Ob vrnitvi ni bilo mogoče spregledati vzdušja iskrene hvalečnosti do vsega, kar smo doživeli, in do vseh, s katerimi smo bili. Z veliko večino nismo spregovorili niti besede; dovolj nam je bilo, da smo bili skupaj tam. Izkušnja vere v Lurdu je presegla naše drugačnosti, tudi samo dejstvo, ali smo ali nismo doživeli ozdravljenja. To smo občutili tudi kot družina, ki se je podala v iskanje smisla za preizkušnjo bolezní in se je vrnila z izkušnjo vere, Božjega usmiljenja ter upanja v ljubezen Kristusa, po kateri hrepeni vsako človeško srce.

Julijan Čavdek

Krožek Gregorčič, SDGZ in Slovnik / V prostorih KB Centra Tehtno predavanje prof. Borisa Pleskoviča

Foto Bumbaca

Gotovo je, da se bomo okoli sedanjega globalne, finančno-gospodarske krize še dolgo spraševali o primernosti razvojnih modelov neoklasične ekonomske teorije, ter marsikdo od nas bo, čez kako desetletje, lahko pripovedoval, kako je to krizo doživel in preživel. Dejstvo pa je, da si lahko človek izmisli še tako dober model ali teorijo, pa vendar ta ne bo dosegla svojega učinka brez primerne človeške vsebine. Te vsebine, s katerimi je človek vplival na razvoj dogodkov in so srž morale in etike, so nedvomno vrednote, s katerimi se je usmerjalo oz. se ni usmerjalo gospodarstvo, in to predvsem v najbolj razvitih državah, z ZDA v

prvi vrsti. Tudi tak zaključek bi lahko iztržili iz predavanja prof. Borisa Pleskoviča, vodje oddelka za pomoč državam v razvoju pri Svetovni banki v Washingtonu in predsednika Svetovnega slovenskega kongresa, ki so ga 28. julija priredili krožek Anton Gregorčič, goriška pokrajinska sekcija SDGZ in konzorcij Slovnik. Večer je potekal v prostorih KB Centra, vodila pa sta ga Marjan Terpin za krožek Gregorčič in Matejka Grgič za Slovnik. Pleskovič je ugotovil, da gre iskati ključ sedanje gospodarske krize v obdobju, ko se je v ZDA končalo predsedovanje Billa Clintona, kateremu je nasledil George Bush. Prehod predsedstva glavne svetovne velesile iz vr-

st ameriške demokratske stranke v roke republikancev je imel velik vpliv na ameriško in svetovno gospodarstvo. Ravno gospodarska politika ameriške republikanske stranke najbolj sledi načelu neoklasične teorije, da se država ne sme vmešavati v ekonomijo. Tržišče naj bi imelo v sebi tiste silnice, ki ga samouravnava. Ravno na podlagi tega načela so se začeli uveljavljati predvsem finančni pristopi, ki so delovali brez vsakršne kontrole. Popolnoma se je sprevrgla teoretična zakonitost, po kateri naj bi šel kapital tja, kjer je delovna sila cenejša; delovna sila pa, kjer so višje plače. Veliki kapitali niso zahajali v Afriko ali Južno Ameriko, temveč v ZDA, kjer so se uveljavljali razni finančni proizvodi, od derivatov, hedge fondov in subprimov. Slednje pa je temeljilo na špekulacijah in iluziji splošne gospodarske rasti brez konca. Seveda je bilo to lepo gledati, ko je ekonomija cvetela, dolar je bil nesporno glavna svetovna valuta in imovine so letno povečevale vrednost. Vendar v splošni evforiji so se začeli gospodarski temelji šibiti in prišlo je do zloma, ki ga zaradi globalizacije občutimo po celem svetu. Ta kriza prizadeva danes tiste države, v katerih je finančna stran gospodarstva šibka, predvsem ti-

ste, kot so Madžarska in Baltiške države, ki so se zaradi nizkih obrestnih mer prekomerno zadolževale predvsem v tujini. Izjema so sicer države Evropske unije, ki sta jih delno obvarovala skupna evropska valuta in previdnejša monetarna politika, predvsem v bančnem sistemu. Sklepna ugotovitev prof. Pleskoviča je bila, da je veliko upanja vlil nov ameriški predsednik Obama, ki se je zelo odločno lotil prenove ameriškega finančnega sistema. Je pa ta naloga izredno težka in zapletena, kar se kaže v zapletenih dogovarjanjih, ki jih ima znotraj ameriškega kongresa za odobritev njegovih finančnih ukrepov, kljub močni večini, ki je na strani demokratske stranke. Veliko je posegov, da bi omogočili ponoven zagon gospodarstva, predvsem preko financiranja velikih javnih del. Vendar je vse pod velikim vplivom negotovosti in nezaupanja, kar se pozna ravno pri težavnem dostopu podjetij do bančnih kreditov, ter pomanjkanja likvidnosti. Na tak način je še vedno nemogoče napovedovati dejanski razplet sedanje krize, kakor tudi ni mogoče zatrditi, da smo resnično presegli dno krize. Ob koncu si vendarle lahko privoščimo začetno misel, da ko bi moralni ali etični vrednoti poštenosti in socialne solidarnosti bili vodilni v visokih finančnih in gospodarskih krogih, bi prav gotovo bilo to težko obdobje prijaznejše predvsem do tistih oseb in družin, ki jim je usoda vsakdanje vprašanje.

JČ

Obvestila

Vsakoletno romanje na Barbano goriške in tržaške škofije bo v ponedeljek, 31. avgusta 2009. Sv. mašo ob 11. uri bo vodil goriški nadškof Dino De Antoni.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja od 13. do 18. oktobra tradicionalni izlet "po poteh spominov" in "na mandarine" za obisk krajev Bihač, Kozara, Drvar, Jajce, Travnik, Sarajevo, Foča, Čapljina, Medžugorje, Mostar, dolina Neretve, Gradac itd. Do zasedbe razpoložljivih prostorov na avtobusu vpisujejo Saverij R. (tel. št. 0481 390688), Ivo T. (0481 882024), Ema B. (0481 21361) in Ana K. (0481 78061).

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško sporoča, da bo društveni sedež na korzu Verdi 51 zaradi počitnic zaprt od 5. do 31. avgusta. Za morebitne informacije lahko kličete na tel. št. 0481 532092 (Emil D.) ali 0481 390688 (Saverij R.).

Cestitke

1. avgusta je na svet privekal mali Patrik. Mamici Evelin in očku Gianniju čestitajo člani društva F. B. Sedej, novorojenčku pa želijo, da bi zrastel v poštenega in pridnega fanta. Čestitkam se pridružujejo župan, odborniki in občinski svetovalci, sekcija Slovenske skupnosti ter ekipa Civilne zaščite.

V soboto, 1. avgusta, sta si v cerkvi Marije Pomočnice na Jazbinah obljubila večno zvestobo domačina Edi Skok in Lilijana Terpin. Ob tako pomembnem življenjskem mejniku se z njima veselijo števerjansko župnijsko občestvo, društvo F. B. Sedej, sekcija Slovenske skupnosti za Števerjan ter ekipa Civilne zaščite, ki jima iz srca voščijo obilo medsebojnega razumevanja in ljubezni.

V soboto, 1. avgusta, sta si v svetišču na Mirenskem Gradu obljubila večno zvestobo Andreja in David. Člani Prosvetnega

društva Štandrež jima čestitajo in želijo vso srečo ter Božjega blagoslova na skupni življenjski poti.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 07.08.2009 do 13.08.2009)
Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, razen ob nedeljah, od 20.00 do 21.00, na soboto ob 15. uri. Spored:
Petek, 7. avgusta (v studiu Andrej Baucon): Poletni večeri: najboljša domača narodno-zabavna in zabavna glasba turbo dance, vroče novice, zanimivosti in humor.
Sobota, 8. avgusta (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v beneškem in rezijanskem narečju.
Ponedeljek, 10. avgusta (v studiu Andrej Baucon): Poletni sodobni sound, najboljši svetovni in domači hiti (nekoč in danes), vroče novice, zanimivosti.
Torek, 11. avgusta (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.
Sreda, 12. avgusta (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Človek v samoti - Izbor melodij.
Četrtek, 13. avgusta (v studiu Niko Klanjšček): Poletje po domače.

V soboto, 1. avgusta, je prijel na svet nov odbojkar. Iskrene čestitke Evelin in Gianniju Mania'ju za novorojenčka PATRIKA! Želimo mu zdravlja in čim več srečnih dni
SSZ Olympia

ŽENSKI PEVSKI ZBOR iz Ronk v sodelovanju z
ŽUPNIJO SV. LOVRENCA

vabi na

ORGELSKI KONCERT

Mirka Butkoviča (Tržič) in Eve Dolinšek (Miren)

Nedelja, 9. avgusta 2009, ob 20. uri
Cerkve sv. Lovrenca

In memoriam

V spomin in zahvalo Karli Križmančič

V torek, 28. julija, je bil pogreb 94-letne Karle Križmančič, ki je umrla v zavodu za ostarele in onemogle Villa S. Giusto v Gorici v soboto, 25. julija. Rojena je bila 1. januarja 1915 v Črnem Kalu pri Kopru. Že v mladosti ji je bilo usojeno težko življenje: služila je v raznih krajih na Tržaškem in celo v Kanalski dolini, pri Ehrlichovih v Žabnicah. Po vojni ji je bilo nekoliko lažje, ko je prišla služiti na Goriško (v letih 1950-53 pri družini Stanič Cirile, v kateri je oskrbovala prva dva otroka). Usoda pa ji spet ni prizanesla: dvakrat si je zlomila kolk in je precej časa preživela v bolnišnicah in nazadnje pred nekaj leti v zavodu Villa S. Giusto po tretjem zlomu kolka in po možganski kapi, ki ji je kot posledico pustila ohromelost desnega dela telesa in izgubo govora.

Omenjena pa naj bo v hvaležen spomin kot

verjetno ena izmed zadnjih nekdanjih članic Marijine družbe s sedežem na Placuti, ki jo je vodil najprej msgr. Mirko Brumat in nato dr. Kazimir Humar. Mnoge teh članic so takoj po vojni in še leta po njej mesečno prispevale od svojega skromnega zaslužka za vzdrževanje uprave najprej Slovenskega Primorca in nato Katoliškega glasa. Mnoge od njih - in tudi Karla - so bile dejavne kot raznašalke Katoliškega glasa po hišah v Gorici. Pogrebno mašo v mrtvaški kapeli Ville S. Giusto je daroval in pogrebne obrede ob grobu na goriškem mestnem pokopališču (na prostoru za tiste, ki nimajo sorodnikov ali pa svojega groba) je opravil msgr. Cvetko Žbogar. Osmina za pokojno bo v petek, 7. avgusta, 30. dan pa 26. avgusta v cerkvi sv. Ivana.

Martin Kranner

Pri Cankarjevi založbi

Nova knjižna dela Kovačiča, Cerarja, Vidmarjeve in Kobala

Cankarjeva založba je v poletje stopila z novostmi štirih domačih avtorjev. V zbirki Najst je izšel priročnik Mira Cerarja Kako sem otrokom razložil demokracijo in roman Šuterji Janje Vidmar. Jani Kovačič se predstavlja z žanrsko težko določljivim delom Knjiga, vizualni umetnik Aleksij Kobal pa je svoj prvi pohod v literaturo naslovil Glas.

Urednik Zdravko Duša je za uvod k Cerarjevi knjigi Kako sem otrokom razložil demokracijo dejal, da se zdi "demokracija" samoumeven pojem, ki si ga podajamo v vsakodnevnih pogovorih, a je pogosto, tudi zaradi svoje odprtosti, izgovor za kakšno nedemokratično gesto.

Cerar, sicer pravni strokovnjak, je v knjigi, namenjeni bralcem, starejšim od 10 let, približal zgodovino demokracije, od antičnih začetkov do današnjih dni, in pojasnil še pojme, kot so človekove pravice in pravice manjšin. Tu je še predstavitev aparatov slovenske države, s katerimi ta vzdržuje demokratične mehanizme, je po poročanju

Slovenske tiskovne agencije na predstavitvi knjižnih novosti povedal Zdravko Duša. Avtor pa je

dodal, da se je pri pisanju, ki ga je s karikaturami popestril Izar Lunaček, vzpenjal od elementar-

nih podatkov do kompleksnejših, zahtevnejših vsebin. Po Cerarjevem mnenju "demokratična kultura v Sloveniji ne cveti", zato je na mestu, da se z njo seznanijo že zelo mladi predstavniki države. Pri tem pa naj jim pomaga pričujoča knjiga.

Zbirka Najst je medse vzel tudi Janjo Vidmar in njene Šuterje. Vidmarjeva, ki se ne izogiba tematizaciji problematičnih plati življenja, se je tokrat posvetila mladim invalidom na vozičkih. Protagonist je 17-letnik, ki po obdobju "vmes", ko se znajde med preteklostjo in prihodnostjo, na fizioterapiji spozna druge paraplegike, Šuterje - ti se za zabavo zaletavajo z vozički, a še bolj pomembno je, da mečejo na koš. Po presoji Vidmarjeve je roman primeren za nekoliko starejše najstnike in tudi tiste nad 20 let. Njeno kompleksno pisanje je hkrati poklon pogumu tistih, ki se ne dajo in "sežejo do zvezd" kljub nesrečnim okoliščinam.

Knjiga Janija Kovačiča je nekaj posebnega: vsebuje bajke, pesmi, mestoma spominja na leksikon,

Andrej Blatnik (foto JMP)

ki odstopi prostor ugankam in še bi lahko naštevali. Po besedah urednika Zdravka Duše je to jezikovno bravurozna knjiga o genezi, o nastanku iz nič. Avtor je to skrivnostno knjigo pospremil z besedami, da je njen glavni junak branje.

Aleksij Kobal je slikar in član zasedbe Maticice, ki je izšla iz urbane plemena The Stroj (Mlajši bralci se bodo te skupine gotovo spominjali predvsem po njihovem neusmiljenem bobnanju po

železnih sodih!). Kot je primorski slikar povedal na predstavitvi ima zelo rad zgodbe, ki jih je nato prelival v slike. Včasih je skozi slikarski medij hotel povedati preveč, zato si je izbral literaturo. Roman Glas je po njegovem mnenju v prvi vrsti namenjen umetnikom, ti da ga bodo najbolje razumeli. Svetloba brez teme ne more zažareti, se je Kobal nekoliko metaforično izrazil o vsebini romanesknega prvenca, ki ga je uredil Andrej Blatnik.

The Boss v Vidmu... enkratno!

Energija! Energija! Energija!

"Mandi Udin"! je zaklinal The Boss, komaj je stopil pred 35-tisočglavo množico na videmskem stadionu. V pristni fur-lanščini. Ko je bil zadnjič v naših krajih (septembra 2006 v Vili Manin), je domači publiki hvalil fur-lansko žganje, letos se je z njimi pogovarjal kar v domačem jeziku. Zadnjič je nastopal z lažjo spremljavo, folk bandom, letos pa z rockovsko različico, legendarnim E-street bandom. Ena sama skupna točka: energija! energija! energija!

On je pravi moški!

"Jaz ga bom po koncertu počakala", je bila jasna Cristina, kakih 40 let stara oboževalka iz Čedad, "ne bom šla spat" in nadaljevala "hčerka me je prosila, naj s sabo vzamem kitaro in naj jo on podpiše". Cristina je prava oboževalka, pozna vse albume od Greetings from Ausbury park iz leta 1973 do njegovega letošnjega izdelka Working on a dream. "Prišla sem dovolj zgodaj, da sem se lahko postavila sem pod oder in da bi v polnosti uživala ob njegovi enkratni glasbi", je bila zgovorna in začela ugibati glede sporeda pesmi. Born to run, Waiting on a sunny day, Dancing in the dark:

vpiti. Prepričana sem, da bom na koncu brez glasu". Nazadnje se je še osredotočila na čisto estetično opazko: "On je pravi moški! Nobena pevka in pevkica mu ne seže niti do kolen. Kako greš gledat Madonna, če lahko vidiš njega"! Je šle sklenila Cristina, ki je Bossa v živo

vo je bil opravljen. Springsteen je v zanj tipično oprijeti opravi seveda zbudil veliko odobravanje pri ženski publiki. Vsakič, ko se je opasan s kitaro spustil na nižji del odra, tik pred prvimi vrstami svojih "razgretim navijačev", se je množica rok dvignila proti njemu

izkazalo se je, da so bila njena predvidevanja zelo natančna. Začela se je nato ogledovati naokoli in se zastrmela v tribune: "Le kako lahko tak koncert spremljaš s tribun? To je za zube. Na teh koncertih moraš skakati in

videla že v Milanu, Madridu in Barceloni. Skoraj tri ure glasbe, brez prestanka in brez premorov. Po vsaki pesmi samo njegov značilni ritmični: "one, two, three, four..." in prehod iz prejšnje pesmi v no-

in ga začela, kot bi šlo za kako božanstvo, ki se je spustilo z neba, prijemati za noge, ga tipati in mu moleti pod nos svoje glasbene želje, izražene na plakatih iz kartona. Springsteen je namreč z letošnjim svetovnim tourmom uvedel zanimivo novost: vsakdo je lahko na čim bolj pestrem in pisnem plakatu izrazil svojo glasbeno željo. Sam Boss je nekaj plakatov med koncertom prevzel in jih pokazal članom benda, ki so tako sproti ugotavljali spored večera. Demokratičen način sestavljanja sporeda je seveda pripomogel k temu, da je bil vsak koncert izrazito različen in nenapovedljiv. Posebej bi lahko

rekli, da se je to zgodilo v Vidmu: Springsteen, ki je na Friuliju bil v več kot očitni formi, je namreč ves osrednji del koncerta oblikoval na sprotne uresničevanju glasbenih želja publike. Summertime blues, Be true ali Streets of fire so namreč deli repertoarja, ki jih je Springsteen v ostalih etapah svoje svetovne turnee le redkokdaj izvajal.

Republikanec po izgledu, a zapri-sežen demokrat!

Naveza z gledalci je bila tako vzpostavljena: posebej z ženskim delom publike, ki na odru ni gledala samo izvrstnega pevca, ampak tudi zelo privlačnega moškega. Springsteen je namreč ohranil videz privlačnega moškega iz osemdesetih (takrat sta kanone moške lepote skozi mišice razkazovala Stallone in Schwarzeneger); gre za kanon lepote, ki ga je politično uveljavljal republikanski tabor. Sam predsednik Reagan je takrat skušal Springsteenovo fizično ujetost v duh časa izkoristiti tudi v politične namene in si prilastiti njegov največji hit "Born in the USA". Problem je bil v tem, da je Springsteen zapri-sežen demokrat (čeprav to javno oznanja šele zadnjih nekaj let) in je "Born in the USA" prava protirepublikanska himna, ki je v osemdesetih pela o tragedijah v vietnamski vojni prav v obdobju, ko so na oblast prišli Reaganovi in skušali Američanom spet približati pojem oboževanja in vojskovanja.

"Born in the USA" je bilo tudi največje presenečenje, ki ga je The Boss pripravil fur-lanski publiki: v evropskem delu turnee ga namreč ni izvedel nikjer. Čisto nikjer, razen v Vidmu. Razlaga je sicer preprosta: čeprav ne na glas in ne pred tridesettisočglavo množico ga je verjetno posvetil ameriškim vojakom iz Natove postojanke v Avianu, ki so ga prišli množično poslušati. V tej pesmi, ki ga dejansko simbolizira, lahko razumemo celoten koncert. Šlo je za rock'n'roll večer, torej hitri in poskočni ritmi, energični posegi bobnov in kitar, bluesovske primese sta dodajala saksofon in klavir, vse pa je bilo seveda prežeto tudi s country ritmom in folk napevi, ki so prisotni tudi v zadnjem albumu, "Working

Socialni spodrslijaj

Bruce Springsteen velja za pevca, ki so mu socialna vprašanja zelo blizu. Njegov hit Born in the USA obravnava negativne posledice t. i. vietnamskega sindroma, American skin (41 shots) govori o problemu rasizma, v Johnny 99 o socialnem dnu ameriške družbe, ki

brezposelnega posameznika s hipoteko na domu pripelje do umora, dvojna morala glede spolnosti in zvestobe pride na dan v še neobjavljeni Pilgrim in the temple of love. Springsteen velja za pevca ljudstva, če nekoliko pretiravamo, za rockovskega Dickensa. Tudi Springsteen pa si je pred kratkim privoščil spodrslijaj: prodajo zadnjega albuma, Working on a dream, je v začetnem obdobju ekskluzivno prepustil Wal maru, verigi prodajal in multinacionalki, ki se ne more ravno ponašati z delavcem in zaposlenim prijazno politiko. Za to potezo si je ob izdaji albuma prislužil tudi kar nekaj, upravičenih, kritik.

on a dream". Springsteen je publiki nazadnje poklonil tudi nekaj bolj umirjenih in razmišljujočih pesmi: American skin (41 shots) je izredna balada, ki pripoveduje o smrti nedolžnega temnopoltga Američana pod streli policije, ki je njegovo denarnico zamenjala za strelno orožje. Otožno v baladni različici je izvedel tudi pesmi Lonesome day in The rising, ki sta nastali po 11. septembru kot vzpodbuda Američanom, naj po tra-

gediji vstanejo in se vrnejo k vsakdanjemu življenju. Sklep prvega dela je s 34 let starih hitom Born to run pomenil vrnitev k pristnemu rocku, pravemu gonilu celotnega večera in uvod v sklepni del. Bobby Jean in Dancing in the dark je naravno pripeljalo do zadnjega Bossovega darila publiki, predelave Twist and shout. The Boss se je tako, opasan s kitaro, poslovil. S Friuliem ob njegovih nogah.

Andrej Černic

Kratke

Ne bojmo se dvojine!

Kakor je znano, je dvojina ena od posebnosti našega jezika, pa vendar se ji tako radi odpovedujemo in namesto nje uporabljamo kar množino. Ker tudi to prispeva k obubožanju slovenščine, si želimo, da bi upoštevali vse njene značilnosti. Zato nič več dve stopinje, ampak dve stopinji in podobno. / LB

Nove knjige pri Celjski Mohorjevi družbi

Pri Celjski Mohorjevi družbi so pred kratkim izdali tri knjige s področja psihologije: knjigo pokojnega psihiatra Andreja Marušiča in Sanje Temnik z naslovom Javno duševno zdravje, knjigo Orlove sanje Uroša Ahčana ter dve deli v eni knjigi: avtor Orla s škrlatnega vrha je Ahčan, drugi del Otroci in smrt pa je napisala Bernarda Logar. Knjiga Javno

Andrej Marušič

duševno zdravje, ki sta ga strokovno pregledala psihiater Slavko Zihelr ter epidemiologinja in profesorica Lijana Zaletel-Kragelj, je svež prispevek k prepoznavanju duševnih motenj v slovenski družbi. Po besedah direktorja Celjske Mohorjeve družbe Jožeta Fačana gre za nenavadno knjigo, ki združuje tri vidike.

Delo obravnava duševno zdravje na ravni nacije, kar je redkost; je hkrati učenik, saj vsebino podaja prek shem, miselnih vzorcev in zastavljenih vprašanj; krasi pa ga tudi umetniški prolog, delo akademskega slikarja Živka Marušiča. Psiholog Janko Musek, ki je k Marušičevemu delu, napisanemu nekaj mesecev pred smrtjo, napisal predgovor, je na predstavitvi delo označil kot izjemno. Poudaril je, da "takšno delo lahko napiše le nekdo, ki ima izjemno znanje", ki ga je Marušič, ki je bil medicinski strokovnjak in psiholog, po njegovem imel. "Marušič je bil kot vrhunski strokovnjak in genialni ustvarjalec pred svojim časom", je poudaril Musek in dodal, da je znal iz tradicionalne psihopatološke problematike psihičnega in duševnega zdravja izluščiti tisto, kar je utemeljeno na najsodobnejših konceptih in kar bo po Muskovem prepričanju še desetletja usmerjalo področje duševnega zdravja. Knjigo svojega diplomanta in doktoranta pri svetovno znanem psihologu Hansu Jürgenu Eysencku je Musek priporočil vsem, ki se želijo seznaniti s to problematiko, ne glede na raven strokovnega psihološkega znanja. Ostala tri dela, strnjena v dveh knjigah, obravnavajo smrt, kot jo doživljajo otroci. Avtor dela Orel s škrlatnega vrha in Orlovih sanj Ahčan je dejal, da se je za delo odločil kot kirurg, ki je ugotovil, "da kirurgija ni vse". V knjigah, namenjenih družinam in njihovim družinskim članom, želi preventivno pomagati otrokom pri soočanju s smrtjo bližnjih. Glavni junak v knjigi Orel s škrlatnega vrha, ki jo je ilustriral Matjaž Schmidt, uredila pa Urška Kaloper, je deček, ki se spoprijatelji z orlom. Ta mu pripoveduje zgodbe ter ga poučuje. Ko umre, se mora deček sam spopasti z življenjem. Avtorica dela Otroci in smrt, ki je vključen v isto knjigo z Ahčanovim delom, je dejala, da je njeno delo namenjeno odraslim. V njem spregovori o tem, kako otrokom pomagati ob izgubi sorodnikov ter kako jih vključiti v obrede slovesa na njim primeren način.

Agent James Bond se vrača

007 se vrača, bi lahko napisali pod slovenskim prevodom nove knjige o slovitom Jamesu Bondu, ki je lani v Veliki Britaniji izšla z velikim pompom ob 100-letnici rojstva Iana Fleminga, pisatelja, ki si je najbolj znanega tajnega agenta zamislil, o njem napisal več knjig in seveda zaslovel, kot še noben pisec o tajnih agentih nikdar ni doslej. Seveda je k slavi tajnega agenta z dovoljenjem za ubijanje veliko pripomogel niz filmov o njem in seveda igralci, ki so na platnih uprizorjali agenta. Knjigo Ni časa za smrt, ki jo je napisal znani angleški pisatelj Sebastian Faulks, je izdala Založba Mladinska knjiga, tudi na Slovenskem je doživela velik uspeh, saj nas je tudi med slovenskimi bralci veliko privrženec Bonda, Jamesa Bonda.

"Ian Fleming je v svoji hiši na Jamajki vsako jutro napisal tisoč besed, malo se je potapljaj, popil je koktajl, pojedel kosilo na terasi in se še malo potapljaj. Popoldne je napisal še tisoč besed, popil nekaj martinijev in se zabaval z glamuroznimi ženskami. Jaz sem v moji hiši v Londonu delal natančno to, le da nisem pil koktajlov, jedel kosila na terasi in se potapljaj," je o svojem načinu pisanja povedal Sebastian Faulks. Knjiga je prvo uradno nadaljevanje zgodbe o Jamesu Bondu, ki so ga potrdili tudi Flemingovi dediči. Sebastian Faulks nadaljuje tam, kjer je Fleming končal. V zgodbi z neverjetnim ritmom in

zapleti popelje junaka nazaj v obdobje hladne vojne. Vrag naj vzame ohrani bistvo Flemingovih izvirnih romanov in je poln eksotičnih lokacij, fatalnih žensk in zlobnih podležev. "To, da si je plašč Iana Fleminga nadel tako ugleden pisatelj, kot je Faulks, je velik poklon enemu največjih britanskih pisateljev kriminalk", je zapisal ugledni The Times, medtem ko je Observer dodal: "Faulks je mojstrsko poustvaril čas in junaka. Strani kar frčijo naprej". Knjigo sem prebral, seveda v eni noči, kot se za knjige z Jamesom Bondom v glavni vlogi spodobi, pisanje je hitro, nemoteče vabljivo, Bond pa, kot vedno, nezgrešljiv in "simpatičen barabin", kot bi reklo o njem gospe, ko bi videle svoje hčerke, kako vzdihujejo za njim. In smrtonosno nevaren. Kot je lahko le Bond, James Bond. / JUP

V hvaležen spomin

Ob desetletnici smrti
Nade Pertot

S poštovana in draga prof. Nade Pertot!

Prejšnji teden, ko je pol Azije, od Indije tja do srede Tihega oceana lahko za več minut opazovalo popoln sončni mrk, sem se spomnil na vas in na to, da smo pred desetimi leti, bil je 11. avgust 1999, prav na dan, ko ste umrli v nabrežinskem sanatoriju, tudi v naših krajih gledali popoln sončni mrk. Vznemirljivi naravni pojav in pretresljivo vest o vaši smrti smo doživeli v termah v Roški Slatini, kjer je bil ravno polletni seminar ZCPZ.

Ta spomin mi že nekaj dni ne da miru in tako vam danes, na predvečer letošnjega seminarja, ki bo v Radencih, ko sem najbolj nujne stvari postoril in tudi trte poskrpil – upam, da zadnjič letos – pišem teh nekaj vrstic. Minilo je deset let! Vendar je spomin na vas še zelo živ. Nisem imel te sreče, da bi bil vaš dijak, a veliko ste me naučili. V času, ko sem bil suplent, ste mi bili s svojimi knjigami in nasveti v veliko pomoč. Prav tako bi bila knjiga o Igu Grudnu, ki sva jo pisala s prijateljem Ivanom Vogričem, precej bolj šibka z literarnozgodovinskega vidika, če je ne bi z vami, poglavje za poglavjem, pregledali in prediskutirali. Ko pa ste se leta 1993 pokojili, kot ravnateljica našega liceja Prešeren, ki ste ga vodili od leta 1989, ste postali dragocena sodelavka naše Goriške Mohorjeve družbe in to je bil čas, ko sem imel pogosto priložnost, da sem se z vami srečeval, klepetal in sodeloval. Kako bi pozabil na pogovore, ko smo se srečevali s pisateljem Milanom Lipovcem, da bi sestavljali antologijo njegovih del z naslovom Cesta, reka in ljudje, ali z njim hodili na predstavitve oz. se z njim, njegovo gospo in odborom GMD v gostilni v Rodiku veselili njegove knjige?!

Kako mi ne bi bili živo v spomину pogovori, ko sva se srečevala na našem radiu, s katerim ste veliko sodelovali in zanj, recimo, pisali jezikovno rubriko ter nato iz teh oddaj sestavili dragocen jezikovni priročnik Pomagajmo si sami, ki je pri GMD izšel leta 1997 in je takoj pošel, da smo ga nato jeseni 1999 tudi ponatisnili?! Zanimivo, vsaj zame, je bilo tudi, kako ste skrbno, natančno in modro lektorirali tipkopise raznih avtorjev, ki smo jih pripravljali za objavo. S svinčnikom in radirko ste se spoštljivo lotevali besedil. Očitne tipkovne napake ali slovnične pomanjkljivosti ste s krepkim, proforskim znakom jasno popravili, slogovne izboljšave pa obzirno, z lažjim opozorilom ali na hrbtno stran prejšnjega lista zapisano varianto, dajali in premislek avtorju in uredniku. Prav občudoval pa sem vas nekoč, kako ste znali nekemu avtorju, ki smo mu vračali tekst, ker ga nismo namerali objaviti, umirjeno in jasno ter kot povsem samoumevno obrazložili, zakaj tistega dela GMD ne more objaviti. Že uveljavljeni pisatelj pa je reagiral, kot da bi bil vaš dijak in ob katedru poslušal, kako je šla šolska naloga.

Veliko je spominov na pogovore ob raznih avtorjih, ki ste jih pripravljali v objavo, še zlasti pa se spominjam, koliko ste znali povedati o Kosovelu. Dva niza oddaj ste pripravili o njem za naš radio oz. drugi niz, ki ste ga sestavljali že v času pojavljanja vaše bolezni in ga prav zato tudi niste mogli

dokončati, je bil sad prvega. Kot ste mi povedali, je najin skupni prijatelj Edi Race, ki je od Tončke Kosovel dobil v varstvo že znamenito rjavo potovalko s pismi, ki so jih starši, sestre in brat ter razni prijatelji in prijateljice pisali Srečku, prav ob poslušanju prvega niza oddaj menil, da bi znali iz teh pisem s potrebno pieteto in znanjem izrisati nove vsebine o

kulturnem humusu, iz katerega je zrasel genialni Srečko. Radijski niz je tedaj, leta 1999, končala Tatjana Rojc, prepričan pa sem, da ste bili tam v nebeškem Jeruzalemu prav srečni, da je nato leta 2006 prav prof. Rojčeva ta pisma pripravila za objavo ter jim dodala temeljito študijo. Nastala je tako knjiga Dragi Srečko, ki tudi po mnenju prof. Vrečka bistveno dopolnjuje dosedanje znanje o Kosovelovi ustvarjalni poti in postavlja marsikatero delčko mozaika glede njegovega ustvarjalnega snovanja in

iskanja na pravo mesto.

V teh časih, če bi bili še med nami, pa bi se verjetno še najbolj pogosto pogovarjali o šoli. Sedanja šolska reforma bi bila verjetno predmet temeljite analize in razprave, saj sta vam bili šola oz. vzgojno delo z mladimi vedno najbolj pri srcu. Zato so vaše antologije Od antike do danes in še antologija za nižje srednje šole Naše bogastvo v treh knjigah z naslovi Nekoč, Danes, Jutri še danes in bodo še dolgo v uporabi, saj je dovolj, da jih odpremo in prelistamo, da razumemo, kako resnična je misel, ki ste jo napisali v uvodu, da ste pri svojem šolskem delu stremeli po tem, da bi pridobljeno znanje učencem pomagalo do neke splošne razgledanosti, "predvsem pa naj bi jim služilo, da bi zrasli v samostojne, samozavestne, kritične in ponosne osebnosti". Tako je. Bili ste oseba s prirojenim pedagoškim čutom in vaši dijaki so to čutili.

Draga prof. Pertotova, še veliko stvari mi hodi po mislih, a ura je že pozna in jutrišnja pot v Radence bo dolga. Zato se poslavljam od vas. Pri sklepi maši na koncu seminarja, ko se običajno spominjamo vseh pevcev in organizatorjev ter sorodnikov naše Zveze, se bomo spomnili tudi na Vas, saj ste večkrat sodelovali tudi pri njenih pobudah. Tam v nebeškem Jeruzalemu pa posredujte za našo Goriško Mohorjevo družbo in Novi glas (da ne pozabim, najlepše vas pozdravlja tudi Jurij Paljk!) za našo Zvezo, slovensko šolo in sploh za vso našo slovensko narodno skupnost. Bodite srečni v Božji milosti!

Vaš Marko Tavčar
Devlin, 1.8.2009

P. S. Še uslugo, prosim. Če srečate mojega očeta, ga v imenu nas vseh lepo pozdravite. No, saj ve, da smo zdravi in gre vse v redu. Pozdravi pa naj še vse ostale Kršarjeve, ki so v zadnjih tednih zapustili ta svet.

Umetnostna galerija Maribor / Razstava

Mušičev Maribor

V Umetnostni galeriji Maribor so 2. julija odprli razstavo z naslovom Zoran Mušič, Podobe Maribora. Umetnik svetovnega slovesa je namreč del svoje mladosti preživel prav v štajerski prestolnici. "Od najrosnejših let smo se vedno selili. Oče je bil nadučitelj, po rodu iz Šmartnega v Goriških Brdih, in se je zaradi službenih dolžnosti preselil najprej na Koroško in nato na Štajersko, v Maribor, kjer sem maturiral, tako da sem vedno potoval in se nikjer ne počutim doma in nikjer nimam posebnega domotožja. Sem pač človek, ki se je rodil ob meji in zaradi tega dožeten vplivom različnih kultur: orientalske, slovenske in zahodne romanske.", pravi v intervjuju z Marjanom Zlobcem (Delo, 13.1.1979). V besedilu spremljajoče publikacije k razstavi je Meta Gabršek-Prosenec zapisala, da je bil ravno razpad avstro-ogrske monarhije vzrok, "da so se številni Primorci naselili v Mariboru, ki so ga zapustili nemško govoreči prebivalci. Posledica tega je bilo dejstvo, da so bili v 20. in 30. letih nosilci likovne in tudi druge kulturne dejavnosti v Mariboru prav Primorci.". Od leta 1935, ko se je Zoran Mušič, takratni diplomant zagrebske likovne akademije, priključil Brazdi (društvu mariborskih upodabljalcev)

umetnikov), se je v petih letih delovanja v tem okviru - vmes je razstavjal v Ljubljani, Zagrebu in na tujem ter potoval v Španijo in Dalmacijo - uveljavil kot najbolj zanimiva slikarska osebnost v Mariboru. Sicer slikar kot izrazit kozmopolit ni dejavno sodeloval v organizaciji klubskega življenja Brazde, njegova

no odločil za "moderne kolorizem". Na dela, nastala v tem obdobju, je Mušič gledal kot le na stopinje v svet umetnosti in nekako obrobne pomena, ne vredne spomina: "Kar ni bilo važno, kar ni vplivalo na moje delo, je obledelo.". Razstavljene "notranje pokrajine" znotraj slikarjevega zaokroženega umetniškega opusa pa morebiti danes še bolj zaživijo v svoji barvitosti poteze. Milček Komelj upravičeno zagovarja dejstvo,

Zoran Mušič, Trg v Mariboru II., ok. 1938, gvaž, karton (foto: D. Švarc)

prisotnost na razstavah pa je pridala tem "povsem novo težo" predvsem zato, ker se je po vrnitvi iz Španije, kot je sam povedal Francetu Stetletu, nedvoum-

da "je za izčrpno poznavanje Mušičevega dela potrebno upoštevati tudi t. i. slovenske slike, nastale do začetka druge svetovne vojne.". Zoran Mušič

je namreč med prvimi v Mariboru uveljavil "pikturalno senzibilnost v nasprotju z doslej prevladujočimi risarskimi izhodišči" ter obenem privilegiral formalna vprašanja slikarstva "pred socialnokritičnim angažmajem, značilnim za 20. leta". Slike, ki jih hrani Umetnostna galerija Maribor, kažejo - kot zelo tipične - prehajanje skozi še značilno "zamorilsko Babičevsko paleto in sumarno zajeto predmetnost" (Štajerska vas, 1935), medtem ko Polje (1936) ter Ulica (1939) že "nosita pečat slikarjevega študija medsebojnih odnosov barvnih ploskev ob izključitvi atmosfere, tako da barvitost objektov obdrži vso vrednost in lepoto čisto barvnega pojava.". Ta "otipljivost fasad mariborskih stavb" se je skozi leta na umetnikovi poti preoblikovala v "izsanjane beneške vedute". In čeprav so ti sadovi predvojne ustvarjalnosti morebiti manj pomembni znotraj izjemno bogatega slikarjevega opusa, pa vendarle dokazujejo iskrenost umetnikove izpovedi - njegove pokrajine so najprej doživete ter šele nato, osebno doživljene, prevedene na slikarsko platno.

Razstava prepoznavnih motivov mesta Maribora, ki v "Mušičevem letu" obeležuje stoletnico umetnikovega rojstva, se bo zaključila 30. avgusta.

Tanja Cigoj

Kratke

Borca 2009 / Posvet o znanosti in veri

Služba za kulturo tržaške škofije bo 10. študijske dneve v gorskem letoviščarskem kraju Borca di Cadore letos namenila odnosu med znanostjo in vero. Uradni naslov srečanja je Spoznavanje in resnica med znanostjo in vero: Živeti kot kristjani v Trstu, "mestu znanosti".

Srečanje bo od petka, 11. septembra, popoldne do nedeljskega kosila 13. septembra.

Petkova uvodna referata bosta imela teologa Antonio Bortuzzo in p. Pavel Kapusta, v soboto bodo predavali znanstveniki Giancarlo Ghirardi, Marino Mezzetti in Carlo Crotto, ob tem bodo na delu še štiri študijske skupine (znanost in družbena pravila; znanost, verovanje in razodetje; znanstveniki in kristjani v Trstu; prihodnost znanosti). V nedeljo dopoldne bodo na vrsti poročila delovnih skupin in zaključki.

Odboru Službe za kulturo se mandat izteka 1. septembra. Sprva ga je vodil duhovnik Lucio Gridelli, zadnje čase pa mu predseduje laik prof. Francesco Longo. Na njegov elektronski naslov je do 20. avgusta tudi možno poslati prijave za udeležbo na študijskem srečanju (francesco.longo@ts.infn.it).

Kriza papirnice Burgo pri Štivanu

Skrb za prihodnost papirnice Burgo pri Štivanu je bila v ospredju urgentne interpelacije s takojšnjim odgovorom, ki jo je na predsednika deželne uprave Renza Tonda in na pristojnega odbornika za gospodarska vprašanja Luco Cirianija naslovil deželni svetnik SSK Igor Gabrovec. V svojem dokumentu je slovenski deželni svetnik, ki izhaja iz devinsko-nabrežinske občine, povzel kritično stanje v nekdanji zelo uspešnem industrijskem obratu, ki danes vsekakor še vedno zaposluje približno 500 uslužbencev. "Številke pa so neusmiljene", je dejal Gabrovec, "saj je kar 75 uslužbencev, ki so bili zaposleni v prvi proizvodni liniji, na prepihu zaradi že več mesecev mirujočega stroja".

"To naj bi bilo odvisno od splošne gospodarske krize in posledičnega padca naročil. Uslužbenci in sindikati so že izkazali veliko mero potrpljenja in dobre volje. Dokaz tega je dogovor, ki je trenutno v veljavi, s katerim so si delavci skrajšali trajanje delovnih izmen na 6 ur (namesto predvidenih osem) s posledičnim znižanjem plače za približno 200 evrov mesečno. Dogovor je bil vezan na skrb, da ne bi prišlo do odpuščanja osebja", je v orisu problema avli deželne sveta dejal svetnik Gabrovec. Na sedežu Združenja industrijev je bilo pred kratkim sklicano srečanje med lastništvom industrijskega obrata in sindikalnimi zastopniki.

V svojem odgovoru se je odbornik za proizvodne dejavnosti Luca Ciriani izrazil zmerno optimistično in v tem smislu navedel podatek, da je industrijska skupina v zadnjem obdobju izvedla pomembne investicije v štivanskem obratu ter istočasno reducirala investicije v podobne dejavnosti drugod po Italiji. To naj bi, po Cirianijevem mnenju, dokazalo zanimanje podjetnika, da ohrani štivansko dejavnost. Obenem je odbornik zagotovil pozornost in podporo Dežele. "V primeru, da bi se gospodarsko stanje ne izboljšalo, bi se s 1. januarjem 2010 lahko izpolnili pogoji za vzpostavitev t. i. solidarnostnih pogodb", je še dejal odbornik in podpredsednik Tondove uprave Luca Ciriani.

Slomškov dom v Sv. Križu pri Trstu / Spoznavajmo sv. Frančiška

Oratorij, ki je bil v Slomškovem domu v Sv. Križu pri Trstu od 13. do 17. julija, je lepo uspel. Otroci so se izkazali v dramski umetnosti, likovnih izdelkih in v drugih delavnicah. Vseč so jim bile vodene igre. Višek zabave pa je bil bazen. Tu so se izkazali za zelo ustvarjalne. Opazila sem, da otroci potrebujejo, da se jim odrasli posvetimo z zanimanjem, da smo pozorni za vse njihove dejavnosti in ustvarjalnosti. Le-tošnji oratorij je imel za temo Spoznati sv. Frančiška Asiškega in "pogledati, v čem bi ga mi lahko posneli".

Dr. Angelina Šterbenc

Dramatizacije so bile o sv.

Dr. Angelina Šterbenc

Tržaška cerkev

Nadškof Crepaldi 4. oktobra končno v Trstu

"Z veseljem vam sporočam, da bo nadškof msgr. Giampaolo Crepaldi, ki ga je sveti oče Benedikt XVI. 4. julija 2009 imenoval za tržaškega škofa, vstopil v škofijo prihodnjega 4. oktobra.

Datum je bil določen med prisrčnim srečanjem, ki sem ga imel z nadškofom; priložnost sem tedaj izrazil, da bi nadškofu poklonil pozdrav in goreče voščilo vseh nas, ga seznanil s splošnim položajem škofije in povedal, da ga v Trstu že čaka iskrena ljubezen, moja in vaša. Nadškofa pričakujemo z radostjo, ob molitvi.

Med slovesnostjo, ki bo 4. oktobra v popoldanskih urah v katedrali sv. Justa, bo naš nadškof prevzel mesto učitelja, da nas bo potrdil v veri; njemu bom izročil pastoral, sim-

bol njegove naloge kot pastir tržaške cerkve, službe, ki jo bo tedaj prevzel.

Msgr. Evgen Ravignani

V prihodnjih dneh bo nastal odbor, ki bo skrbel za sprejem nadškofa in za ostale slovesne trenutke.

Ob različnih trenutkih nadškofovega vstopa in ob slovesnosti pri Sv. Justu bodo

Msgr. Giampaolo Crepaldi

spoštljivo povabljene deželne, pokrajinske in občinske oblasti, predstavniki krščanskih Cerkev in ostalih verskih

skupnosti našega mesta. Najavljena je bila tudi že prisotnost predsednika in članov papeškega sveta Pravičnost in mir – katere-mu je tajnikoval nadškof; nadškofov in škofov pastoralne dežele FJK, Veneta in

Tridentinskega-Gornjega Poadižja; župnika, duhovnikov in vernikov iz kraja Villadose pri Rovigu, župnije, kjer je bil nadškof svojčas posvečen v duhovnika in ki mu je vedno ostala pri srcu.

Vem, da vsi vi, duhovniki, diakoni, vernice in verniki, osebe, ki ste bile posvečene Gospodu, in laiki, boste novega Pastirja sprejeli z vero in boste sebe njemu predali, da vas bo vodil s svojo pastoralno modrostjo in da bo lahko gojil našo Sveto Cerkev v radostni enotnosti. Tako kot ga boste vi sprejeli, ga bom tudi sam. V pričakovanju, da bo naša molitev tudi zanj enoglasna in goreča.

Trst, 31. julija 2009
Evgen Ravignani,
škof, apostolski
administrator

AVDITORIJI REVOLTELLA Srečanje na temo variante petega koridorja**Kako uskladiti interese sosednjih držav?**

Zato da je neki načrt dober, mora nastati v ravno tako dobrih okoliščinah.

Okvirni načrt trase petega koridorja med Ronkami in Divačo pa izkazuje vso svojo nesrečno in nedorečeno usodo bodisi v besedah krajevnih upraviteljev kot tudi – in zlasti – v pritožbah občanov. To je prišlo do izraza na javni skupščini, ki jo je tržaški župan Roberto Dipiazza priredil v avditoriju muzeja Revoltella v sredo, 29. julija.

O potrebi po suverenem in perspektivnem razvoju gospodarstva in tržaške pristaniške dejavnosti ter splošnega železniškega prevoznitva in potniškega prometa so se načeloma strinjali vsi sogovorniki: "Vprašati pa se moramo, kako ta razvoj speljati", je uvodoma dejal župan. Dipiazza namreč ostro nasprotuje varianti načrta, ki bi železniško progo speljal v osrčje mesta in bi se od tod v obliki ogromne črke s pod Dolino Glinščice vzpenjala do kraške planote in bi naposled peljala do Divače. Župan bi raje podprl varianto trase hitre železnice, ki bi z Opčin direktno krenila proti slovenski meji do Divače. "Potniki bi lahko izstopili na Opčinah in se nato z avtobusi, tramvajem oz. taksijem peljali do Trsta, kot se to običajno dogaja drugod po svetu. Odločno nasprotujem možnosti, da bi tržaška postaja postala struktura prehodnega značaja".

Sporno varianto v obliki črke s naj bi podpirala Slovenija, ki bi na tak način zaščitila interese koprškega pristanišča (RS namreč

nasprotuje povezavi Trst – Koper in se ogreva za traso Koper – Divača). V avditoriju pa je bilo slišati, da bi neposredna železniška povezava med Trstom in Koperom ovrjedniti in pospešila delovanje obeh luk. To stališče je zagovarjal zlasti predsednik tržaškega pristanišča Claudio

Benetke – Trst. Svoječas smo že poročali o srečanju, ki ga je proti omenjeni trasi priredil odbor društev dolinske občine. Pristojni so dobora preučevali vprašanje z naravovarstvenega vidika. Obenem so

nasprotuje povezavi Trst – Koper in se ogreva za traso Koper – Divača). V avditoriju pa je bilo slišati, da bi neposredna železniška povezava med Trstom in Koperom ovrjedniti in pospešila delovanje obeh luk. To stališče je zagovarjal zlasti predsednik tržaškega pristanišča Claudio

Foto IG

Boniciolli, za katerega bi bil peti koridor potrebno sredstvo, s katerim bi tržaško pristanišče doseglo srednje visoko nivo poslovanja. Deželni odbornik za prevoze Riccardo Riccardi se dobro zaveda kočljivosti celotnega vprašanja. Na srečanju v muzeju Revoltella je zato v diplomatskem slogu zadevo uokviril v široko in vsestransko kritiko deželne infrastrukturne mreže. "Ta je danes zaradi preteklih napak povsem neprimerna", se pravi, da danes "plačujemo stare dolgove..." Sedanji osnutek načrta, ki so ga tehniki pri državnih železnicah dokaj površno speljali, je preveč sporen, da bi ostal brez ustrezne tehnične utemeljitve: prav zato je odbornik povedal, da je dežela uradno zahtevala od italijanskih

WWF. Naravovarstvenika sta na podlagi grafikonov izpodbijala prepričanje, da hitra železnica tako za tovorni kot za potniški promet krepi gospodarski razvoj: milo rečeno, Trst petega koridorja ne potrebuje. Na podlagi podatkov drugih držav, kjer je hitra železnica že zdavnaj postala običajno prevozna sredstvo, sta izvedenca dokazala, da potniški in tovorni prevoz nista imela od tovrstnega sistema velikih koristi. Bolje bi bilo zato preurediti in posodobiti obstoječo progo Benetke – Trst. Svoječas smo že poročali o srečanju, ki ga je proti omenjeni trasi priredil odbor društev dolinske občine. Pristojni so dobora preučevali vprašanje z naravovarstvenega vidika. Obenem so

naglasili problem izredno visokih finančnih interesov, ki so – kot je pri teh zadevah običajno – izredno visoki.

Načrt o petem koridorju tvega zato postati katedrala sredi puščave, saj se ta problem ne jemlje v poštev v luči razvojnega spektra širšega srednjeevropskega področja: problem je namreč ta, kako uskladiti meddržavno infrastrukturalno mrežo. Če bi se držali županove variante in se od Opčin direktno peljali do Divače, bi se vozili le nekaj minut. Od Divače do Ljubljane pa bi v vlaku sedeli več kot poldrugo uro. Podoben

problem zadeva tabeljsko železnico, ki so jo dogradili pred kratkim: po njej prevažajo bore malo tovora, saj se vlaki morajo pri Trbižu uskladiti z avstrijskim železniškim sistemom, ki je drugačen od italijanskega.

Javni upravitelji so na srečanju poudarili potrebo po čim bolj koristni uporabi trase Videm – Trbiž, a za tem se po vsej verjetnosti skrivajo druge politične račune oz. strateški interesi sosednjih držav. Ljubljana namreč toplo podpira izgradnjo proge Koper – Divača (da bi zagotovila svojo pristanišču neposredno vez z notranjostjo celine), Italija pa trase Koper – Trst, od koder bi se natovorjeni vlaki peljali po tabeljski železnici v osrčje Evrope.

IG

Muzeji zvečer 2009

Priljubljena poletna pobuda

Muzeji zvečer je verjetno ena od najbolj srečnih in uspešnih zamisli, ki jih je tržaško odborništvo za kulturo uresničilo v sodelovanju z mestnimi muzeji. Dolge vrste pred vhodom, polno zasedeni vodeni ogledi in zelo dobro obiskani koncertni dogodki so že stalnica pobude, ki se ponavlja vrsto let in je postala nepogrešljiva avgustovska navada za mnoge Tržacane. V najbolj vročem poletnem ob-

dobju je obisk muzeja v neobičajnem urniku in z dodatnim dopolnilom koncerta zelo prijetna alternativa, saj obiskovalci poleg osvežitve odnesejo tudi veliko novih spoznanj, organizatorji pa vrednotijo tudi posebne muzejske zaklade. Prikupna formula pobude (katere se je v zadnjih dveh letih udeležilo 12.000 obiskovalcev)

ostane nespremenjena in se bo tudi letos ponavljala vsak torek in četrtek od 20. do 24. ure v lepem okviru vile Sartorio na trgu Papeža Janeza XXIII. Vstopnica po simbolično nizki ceni bo omogočila izbiro dveh vodenih ogledov in obisk koncertnega dogodka. V okviru osmih srečanj bo ravno toliko različnih koncertov, ki so nastali s

sodelovanjem Glasbene šole 55, vsak večer pa bodo obiskovalci imeli na voljo devet muzejskih poti: gipso in gliptoteko, zbirko slik iz zapuščin najbolj uglednih tržaških družin, zgodbe o potovanjih v knjižnici Giovannija Guglielma Sartoria, zgodovino družine Sartorio in njene vile, zbirko tržaškega slikarja Artura Fittkeja, dragocene risbe Giovanbattista Tiepola, srednjeveški triptih svete Klare, posebnosti in razlikosti iz zaklada mecene

družine Costantinides z umetninami galerije antične umetnosti iz istrskih muzejev in cerkva ter letošnjo novost, gledališki pogovor o vsakdanjem življenju v 19. stoletju v besedah Pauline Sartorio (igralka Ornella Serafini). V prostorih muzeja Sartorio bo tudi na ogled razstava otroških ilustracij tržaške umetnice Barbare Jelenkovič. Otrokom bodo namenjena tudi tri večerna srečanja s pravljicami in zanimivimi muzejskimi doživetji.

Na področju koncertov se je pobuda pričela ta teden s kon-

certom starih radijskih uspešnic in z ironičnim glasbeno-gledališkim projektom Nicolaja Cerianija "Še zmeraj opereta"? Ansambel l'Argante bo 9. in 11. avgusta uprizoril življenje komediografa Carla Goldonija, pevka Adriana Vasques bo nastopila s svojimi jazz kontaminacijami, bend The Red Wine Serenaders s ponarodelimi motivi iz dvajsetih in tridesetih let, s kvintetom Chirike" bo zaživela toplina južnoameriške tradicije, za konec pa bo nastopil orkester mandolin Caput Gauri.

LAP

ZADEVA PROSECCO Andrej Bole

Začenja se obdobje uresničevanja obljub

“Možnost, da bi se zadnjim premikom v zvezi s pridobitvijo geografske zaščite Prosecco doc uprli in se obrnili na evropske forume, še obstaja, a je trenutno nočemo udejanjiti. Raje pozorno sledimo dogodkom ter jih skušamo obrniti nam v prid, saj novonastali vinorodni okoliš Prosecco predstavlja izvrstne razvojne možnosti za cel kmetijski sektor”, nam je povedal Andrej Bole v zvezi z zadevo, ki se je pričela že pred časom, zdaj pa je prišla do pomenljivega razpleta. 1. avgusta je namreč kmetijsko ministrstvo objavilo v uradnem listu pravilnik novega geografskega porekla Prosecco, vezan na naš kraj Prosek. S tem je v bistvu ustanovljen nov pridelovalni okoliš, v katerem vino dobi geografsko zaščito po kraju. V njem se bo pridelovalo eno samo vino, to je znameniti Prosecco.

“Tačas so namreč spremenili ime sorte, ki po novem ne bo nosila več imena Prosecco, temveč Glera. Vino, pridelano od le-te, se bo lahko poimenovalo Prosecco le pod pogojem, da bo prijavljeno in potrjeno za doc. Izven tega okoliša in za nižje oblike geografske zaščite (Igt) se tega imena ne bo smel posluževati nihče; uporabno bo ime Glera. To je nekaj podobnega kot velja za francoski Champagne ali za madžarski Tokajj”.

Kaže torej, da je pridelovalcem iz Veneta uspelo doseči to, kar so si nadvse želeli, in sicer zaščito, s katero bodo svoj peneči proizvod ovrednotili na svetovni ravni. “Pridelovalci iz sosednje dežele so se namreč pred dvema letoma zbal dejstva, da so tedaj najboljše vino sorte Prosecco pridelali v Južni Ameriki, kjer so ga namreč svojčas uvozili in ga sedaj uspešno tržijo. V tem primeru se lahko vidi, da pomanjkanje geografske zaščite privede do tega, da drugi izkoriščajo ves naš trud, ki na koncu privede do razvrednotenja samega vina. Domovina Prosecca je tu pri nas na Krasu, v Venetu pa proizvajajo skoraj 200 milijonov tovrstnih steklenic”.

Andreja Boleta smo vprašali, kaj bi vinogradniki iz Veneta sedaj želeli. “Želeli bi, da bi jih pri dokončni izpeljavi birokratskega postopka podprli. Formalni pogoj za doseg zaščite doc Prosecco je ravno geografska kontinuiteta med Venetom in našim Krasom, kjer se nahaja Prosek”. Andrej Bole nam je tudi povedal, da se sedaj začenja obdobje uresničevanja obljub, ki so jih dale javne uprave. “Nasprotovanje bi v tem trenutku škodilo ravno nam. Načelno je dežela FJK pozorna do naših zahtev, vemo pa, da je treba vinarski politiki pozorno slediti”. Andrej Bole je razčlenil štiri poglobljene, ki jih Kmečka zveza in

Konzorcij postavljata kot pogoj za pozitiven razplet celotne zadeve. “Najprej bi želeli, da naše kmetijske dejavnosti bi ne ovirala evropska določila o zaščitenih območjih (Sic in Zps). Pravilnik doc Prosecco je sprejemljiv le v primeru, da bi ovrednotil in spoštoval delo našega kmeta, ki že od

nekdaj neguje okolje, v katerem živi. Danes je na Tržaškem okrog 300 hektarjev obdelanih vinogradov, pred petdesetimi leti pa jih je bilo 1.300! Želeli bi tudi ustanovitev sklada, ki bi omogočil kmetijski razvoj Krasa: naše kmetije so namreč majhnega obsega in zaradi tega niso kompetitivne z večjimi kmetijami naše dežele. Danes pa so možnos-

ti investiranja, v katere se mora kmet spuščati, pretvegane zaradi negotovosti pri dodeljevanju finančnih sredstev. Zahtevamo pa tudi obnovo tržaškega Brega od Nabrežine do Kontovela (kaže, da bodo nekatera dela stekla že letos). Poudarjam dejstvo, da so ta področja bila v preteklosti obdelana, danes jih je treba na novo preurediti. Primerno urejeni pašni (terase) bi bili izredna pridobitev za vse kmetijstvo ter lepa vizitka za Trst in celo pokrajino.

Pod četrto točko pa smo želeli, da bi na naših etiketah bila prisotna slovenščina ter da bi za naše vino bil poudarjen tržaški izvor. Te zahteve smo posredovali deželi in ministrstvu za kmetijstvo v Rim pred začetkom postopka za pripravo pravilnika doc Prosecco. Upam, da so tam razumeli, kakšen je naš cilj: naš kmet je svoje zemlje že preveč žrtvoval na oltarju napredka, da bi tudi danes ostal praznih rok. Na ministrstvu niso bili načeloma nasprotni našim zahtevam, vemo pa, da rimski mlini meljejo počasi...

Naša proizvodnja Glere je v primerjavi z Venetom dokaj majhna. Tržaški vinogradniki pridelamo skupno milijon steklenic sortnih vin. Da bi se lahko uveljavili kot pridelovalci Prosecca, bi potrebovali še najmanj milijon steklenic Glere. Prav zato je nadvse potrebno in nujno ponovno ovrednotiti vinograde v Bregu in na Krasu”.

Igor Gregori

Obvestila

Liturgična pobožnost v Marijini cerkvi na Pečah. Cerkvica Marije Vnebovzete na Pečah v dolini Glinščice nad Boljuncem ponovno kliče Marijine častilce v svoj hram ob Marijinem prazniku sredi avgusta. Bo-ljunska župnija prireja v nedeljo, 16. avgusta, popoldne pohod do te cerkvice, kjer bo ob 17. uri slovesna sv. maša.

Šolske sestre de Notre Dame vabijo otroke od 4. leta dalje, osnovnošolske otroke in dijake nižjih srednjih šol na Oratorij, ki bo potekal od 17. do 21. avgusta 2009 v Slomškovevemu domu v Sv. Križu pri Trstu. Vpis in ostale informacije tel. 040 220693 oz. 3479322123.

Šolske sestre de Notre Dame vabijo na romarski izlet v Belo krajino v ponedeljek, 10. avgusta. Obiskali bomo Vinico, Žezelj, Dragatuš, Stari trg ob Kolpi, Radence, Sodevce,

Preselje itd. Pogumni otroci, mladi in odrasli se bodo lahko peljali po Kolpi z raftingi. Za vpis in ostale informacije tel. 040 220693 oz. 3479322123. Avtobus bo odpeljal s Trga Oberdan ob 6.30, iz Sesljana ob 6.45, Sv. Križa ob 6.50, s Proseka ob 6.55 in z Opčin ob 7.05. Vabljeni!

Darovi

Za Marijin dom pri Sv. Ivanu: v spomin na očetovo sestrično Vero Lozej darujeta Magdy in Grazia Baretto 25 evrov.

Za Slovensko zamejsko skavtsko organizacijo - Trst: v spomin na drago Vero Lozej darujeta Anka Prinčič in Neda Jevnikar 50 evrov.

Za Rojanski list Med nami daruje ga. Zanevra 50 evrov.

Sožalje

Rojanski cerkveni pevski zbor izreka občuteno sožalje dolgoletni pevki Kristini Bembi in družini ob smrti brata, moža in očeta Nina.

Dobrodošla ZALA MARIJA!

Osrečila si Matejko in Mitjo

ter bratca Martina in Jerneja.

Srečno in blagoslovljeno

življenjsko pot ti želi

**veseli nonoti Magda in Marjan
ter stric Edvin**

Veliki Šmaren na Repentabru

Praznovanje največjega Marijinega praznika – Marijinega vnebovzetja bo tudi letos trajalo 4 dni.

Ob letošnjem praznovanju pa se bomo že ozirali na velike obletnice, ki so pred nami. Leta 2011 bo 1.100-letnica, odkar je “bil ta tabor zidan. Že naslednje leto pa je 500-letnica posvetitve današnjega prezbiterja ali druge cerkve. Praznovanje tega Marijinega praznika je popestveno s kulturnimi dogodki in tudi z druženjem skupnosti ob župnijskem zavetniku sv. Roku. Že vrsto let imamo 13. avgusta odprtje razstave. Letos bo predstavil svoje umetniške slike Štefan Grgič iz Bazovice. Ta večer bomo popestrili s predstavitvijo Literarnega prvenca domačinke Vilme Purič Burjin čas in zgoščenke Marijine božje poti od Jadrana do Alp. Začetek bo 20.30.

Na predvečer bo ob 21. uri v okviru mednarodnega glasbenega festivala Med zvoki krajev imel celovečerni koncert kitarist Gabriele Curciotti. 15. avgust je posvečen izključno verskemu utripu. Ob 10. uri bo maševal dosedanj tržaški škof Evgen Ravignani. To bo tudi zadnje maševanje na tem griču v službi tržaškega škofa. To bo tudi priložnost, da se mu slovenski del tržaške cerkve zahvali. Cel dan bo priložnost za sv. spoved. Popoldanska pobožnost s sveto mašo in petimi litanijami se bo začela ob 17. uri. Na nedeljo župnija slavi svojega zavetnika sv. Roka. Sv. maši bosta ob 10. in 19. uri. Zvečer nam bo kot že vrsto let zaigrala nabrežinska godba na pihala. Vse dni bodo delovali kioski z domačimi kraškimi dobrotami. Vabljeni!

TISKOVNA KONFERENCA Pokrajinski vodstvi SSO in SKGZ

Čaka nas vroča jesen!

Pokrajinska predsednika krovnih organizacij SSO Igor Švab in SKGZ Ace Mermolja sta v četrtek, 30. julija, sklicala tiskovno konferenco, da bi pred poletnim premorom prikazala manjšinski javnosti najbolj pereče probleme naše nardo-

no: to so občinski regulacijski načrt, načrt o uplinjevalniku v Žavljah in plinovodu ter polemike glede trase petega koridorja med Tržičem in Divačo. “Naj jasno povem, da SSO in sorodna krovna organizacija nikakor ne nasprotujeta modern-

manjšina izkazala preko složenega delovanja tržaških občinskih svetnikov. Ace Mermolja pa je poudaril, da želita krovni organizaciji izkazati svojo prisotnost na teritoriju in bližino do ljudi. Dotaknil se je problema finančnih prispevkov, zaradi pomanjkanja katerih naša manjšina veliko tvega tako v mestu kot v okolici. Pod udarom bo namreč delovanje številnih kulturnih domov in društev, skratka manjšinsko tkivo in organizirano življenje. Za temi vprašanji se skriva očitna politična namera, ki skuša načrtno šibiti našo narodno skupnost. Izgovorom o splošni svetovni gospodarski negativni kon-

izaciji; odločno pa odklanjata posege, ki bodo na katerikoli način prizadeli naše prebivalstvo”, je dejal Švab in poudaril visoko stopnjo zrelosti, ki jo je naša

junkturi nihče ne verjame: “Zadostuje namreč podatek, po katerem so ostala sredstva, ki jih italijanska država namenja naši manjšini, od leta 1991 ista ne

glede na to, da so se vsestranski stroški zvišali...” V takih okoliščinah bo morala naša manjšina še toliko bolj smotno upravljati s sredstvi, ki so na razpolago: znano je, da, kar se pri nas enkrat “zapre”, bo v prihodnje s težavo ponovno zaživelo. Na tiskovnem srečanju sta se Švab in Mermolja dotaknila še vprašanja regulacijskega načrta. Pokrajinski predsednik SSO, ki je hkrati tudi občinski svetnik SSK, je podrobno orisal gradbene posege, ki jih je varianta načrta določila na Krasu in ki bi hudo prizadeli naše prebivalstvo. Predstavnik krovnih organizacij sta spregovorila tudi o kriznem stanju Slovenskega stalnega gledališča in o jaslih v Dijaškem domu ter o problemu v zvezi s Stadionom 1. maj. Še zlasti pri vprašanju SSG izhaja jasno prepričanje, da si krajevne javne ustanove (občina, pokrajina in dežela) nočejo prevzeti odgovornosti, ki jim nalagajo mednarodni sporazumi v zvezi z zaščito naše manjšine. Športni objekt pri Sv. Ivanu pa bo treba ovrednotiti brez rizičnih potez.

IG

Mednarodna operna akademija Sveti Križ

Letos Puccinijeva enodejanka Gianni Schicchi

Mednarodna operna akademija Sveti Križ, ki deluje pod okriljem Združenja za Križ pod umetniškim vodstvom svojega ustanovitelja, tržaškega basista Aleksandra Švaba, bo od 8. do 12. avgusta uprizorila enodejanko Giacomina Puccinija Gianni Schicchi. Predstava bo tvorila osnovo 5. Festivala morja, ki se bo letos selil z vaškega trga v park Ljudskega doma. Po lanski izvedbi Mozartove opere Figarova svatba se bodo učenci tečajja vokalne in interpretacijske

tehnike tokrat soočili s srednjeveško zgodbo članov toskanske družine, ki se ob smrti bogatega trgovca potegujejo za dediščino. V trojni zasedbi se bo v petih potovitvah vrstilo 25 pevcev iz sedmih evropskih držav in ZDA. Letošnja uprizoritev predstavlja začetek nove dobe za mlado akademijo, ki je aprila dobila status društva in bo kmalu podpisala dogovor s tržaškim opernim gledališčem Verdi za redno sodelovanje, mladim talentom pa bo v podporo. V načrtu so tudi med-

narodna gostovanja in izmenjave v evropskem projektu Program Kultura. Predsednica Akademije Elizabeta Birska je na tiskovni konferenci pojasnila, kako bodo statutarne določila omogočila bolj urejeno in organizirano delovanje pevskega laboratorija, ki bo odslej pripravil tri operne projekte in en koncertni dogodek letno. Ob dragoceni možnosti nastopanja v integralni izvedbi opere, ki predstavlja temelj delovanja, bo pevce odslej privabljala tudi povezava z opernim gledališčem, za

katerega bi kriška akademija lahko postala žarišče novih talentov in vir novih, profesionalnih an-

Verdi, ki je že dejansko sodelovala pri postavitvi enodejanke Gi-anni Schicchi.

mednarodne zasedbe nastopili tudi domači solisti Mojca Milčič, Mateja Černič in Goran Ruzzier.

Združenje za Križ je zdaj usmerilo svoje energije v to produkcijo, ki bo gotovo ponovila in zelo verjetno preseгла lanski uspeh z vsesplošnim napredkom učencev, obenem pa je izkoristilo priložnost tiskovne konference za najavo bližnjih projektov za vrednotenje kriškega potenciala: odprtje Pomorskega muzeja in kasneje hotela v vaškem jedru, nakup in ureditev igrišča za mali nogomet ŠD Vesna, obnova stare ribiške steze in vinogradov v kriškem bregu.

PAL

gažmajev. Trenutno obstaja možnost, da bi produkcije akademije gostovale v ponudbi gledališča

V poletnih opernih večerih, ki bodo na sporedu v prihodnjih dneh, bodo med drugimi pevci

Obiščimo Benečijo kot tisočeri ambasadorji kulture

Emigracija vase, v tujino in zlasti v asimilacijo

Letošnji Dan emigranta se je odvijal v Bardu v Terski dolini. Pozdravila sta ga tudi dr. Boštjan Žekš, slovenski minister za Slovenec v zamejstvu in po svetu, ter deželni odbornik za kulturo Roberto Molinaro in pozvala k množičnemu sodelovanju, da bomo imeli na tisoče ambasadorjev dobre volje. Domača sekcija nekdanjih emigrantov, v sodelovanju z

ri narečni pesmi iz območja Benečije. Program tridnevnega srečanja je potekal že dva dni prej, vrhunec pa je vedno tretjega dne, na nedeljo, ko je pravi dan emigranta. Medtem pa so izseljenci obiskali številne sorodnike in prijatelje. Razveseljiva je udeležba mladih gostov Zveze Slovinci po svetu, večinoma tistih, ki imajo korenine v teh krajih. V Benečijo

notranje emigracije in iz sveta. Meje vseh vrst so padle in moramo pokukati vase in kaj narediti zase. Za nami je težak čas in moramo si pomagati eden drugemu. Pohvale so bili deležni domači krvodajalci iz Tolmina. Predsednik Valerij Bizjak je dal gostiteljem spominsko darilo. Dati kri za svojega bližnjega v stiski je nekaj največjega. Po maši se je praznovanje nadaljevalo

Minister dr. Boštjan Žekš, prof. Viljem Černo, Roberto Molinaro, Luigia Negro.

Zvezo Slovinci po svetu in občinsko upravo Bardo, vsako leto, na dan svete Ane, prireja slovesen praznik emigrantov, z bogatim kulturnim programom.

Tudi ob letošnjem, 31. praznovanju, so domačini, gostje iz zamejstva, sveta in Slovenije, napolnili najprej barško župnijsko cerkev, kjer je, po zaslugi domačega župnika Furlana, doma iz sosednje vasi, ki se je naučil domačega narečja in pogovorne slovenščine, potekala zelo lepa maša v italijanščini, delno pa tudi v domačem narečju in kratek nagovor v slovenščini. Ob koncu so zapeli še dve sta-

so prišli iz Avstralije, Amerike, Evrope, med drugim tudi, da bi boljše spoznali slovenski jezik in kulturo in rojstne kraje svojih prednikov. Seveda, so si ogledali tudi Italijo. Ob tej priložnosti jih je minister Žekš povabil, naj obiščejo tudi Slovenijo, ni pa znano, ali bo ministrstvo to povabilo tudi zares organiziralo. Med pridigo je barški župnik Renzo Caligaro omenil, da smo na neki način vsi emigranti. Mnogi so se zatekli v notranjo, duhovno emigracijo ali pa v pravo izselitev v tujino, ker niso mogli ureničiti, kar so želeli. Sedaj je več možnosti, da se vrnemo iz

pod dvema velikima šotoroma, kjer sta udeležence pozdravila slovenski minister Boštjan Žekš in deželni odbornik Roberto Molinaro. Minister Žekš se je zahvalil izseljencem in njih potomcem, ker so v cerkvi zapeli tako lepo po domače; Zvezi slovenskih izseljencev, ki deluje že desetletja pri povezovanju rojakov po svetu in doma, ter vsem, ki aktivno delujejo za ohranjanje svojega jezika in kulture. Na obeh straneh

smo imeli težko življenje. Pri njih je prišlo do izseljevanja, pri nas pa so bile meje zaprte, zato so se ljudje umaknili, zaprli vase, namesto da bi lahko delovali za skupnost. Kaj je slabše, je težko reči. Oboje je vodilo k zaostanku razvoja. Danes je drugače, imamo odprto območje Evropske unije, isti denar itd., vendar pa je še veliko stvari, ki še ne delujejo najboljše. Po njegovem je problem v tem, da smo bili vsi vzgojeni, da je na drugi strani sovražnik. Meje ni več, eni pa še čakajo, kdaj bo prišel čas, pa ga ni. Te stvari potrebujejo čas. Tudi za manjšine je življenje vse lepše, čeprav ne

teče ravno gladko. Manjšina je neka dodana vrednost in ne nekaj, česar bi se bilo treba bati. Tudi te zadeve se bodo uredile s spodbujanjem kulturnega, ekonomskega, šolskega in drugega razvoja. Na tem mestu bodo gotovo pomagali čezmejni razvojni projekti in ti naj bi prispevali k normalizaciji razmer na področju kulture, jezika, kulturnih domov... Slovenija takšne projekte podpira, četudi je globoko v gospodarski krizi. Kljub temu ohranja na isti ravni pomoč manjšinam. Zelo bi

nas veselilo, če bi vnaprej tako ravnala tudi Italija. Zaradi finančne krize je težko povečati sredstva za manjšine, toda lahko bi pogledali, katera so neizpolnjena vsebinska zakonska določila in obljube, ki sledijo iz dobre volje, saj to ne stane mnogo. Predstavniki občine Bardo je vidnejšim gostom podaril najnovejšo knjigo o občini Bardo v dveh jezikih. Sledila je "pašta" - "emigrantsko kosilo". Medtem sta za glasbo pod šotorom poskrbeli skupini Trio Tokkai in Miani,

zvečer pa so pripravili v barški cerkvi še koncert v pozdrav emigrantom. Med udeleženci je bilo slišati o sramoti države, v kateri je največ domačih ljudi šlo pod pritiskom v asimilacijsko emigracijo v lastni vasi, in o vprašanju, kako bo država danes pomagala, da se izkopljejo iz tega nazaj v domačo kulturo. Moramo pa se tudi v Sloveniji vprašati, kako popraviti našo odsotnost v sicer tako zanimivih in lepih krajih, kot nalašč za razvoj turizma.

MM

VIDA VALENČIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

Življenjsko razmišljanje na daljavo

Keltske pokrajine odmevajo v meni že dvajset let. Tudi zdaj, ko sem ravnokar vtipkala to število, si mislim, kako res je, ko pravijo, da se neutrudnega kotaljenja časa včasih sploh ne zaveš. Živo podoživljam sebe v svojem enaindevajsetem letu, vetrovne mesece v Walesu, spoznavanje ljudi, narave, kulture in skozi njo tudi sebe, kot se nisem še nikoli prej. Verjetno obstaja v življenju vsakogar neko obdobje, ki je bistvenega pomena za njegovo življenje. Morda obdobje razočaranja, iz katerega takrat ni videl izhoda, morda obdobje žalovanja, ko

je na glavo postavljena vera v čisto vse, morda obdobje iskanja sebe, sveta in lastnega prostora v njem. Ko v tem obdobju plavaš, ne moreš videti brega, do katerega te bo tok privlekel. Preveč si osredotočen na posamični zamah, vsaka alga, ki ti oplazi stegna, ti postane nevarna, vsak nepredviden prst vetra na obrazu glasnik kake nevihte. In vendar potem, zamah za zamahom, začenjaš uvidevati tisti breg in se čudiš, kako (pre) malo si verjel v svoje zamahe, kot tudi v tako ali drugačno barko, ki ti je iz daljave kazala pravilno smer. Vse to je v meni privrelo na dan v teh dneh, ko sem prebrala daljše elektronsko pismo prijateljice iz Walesa. Danes mama štiriletno deklico, ki je, kot jo sama naziva, "nepričakovano darilo z neba pri 43. letu", nova mama trem najstnikom ter partnerka njihovem (ovdovelemu) očetu. V teh dvajsetih letih sva izmenično ali pa istočasno butali ob taka ali drugačna obdobja, živeli daleč od doma, pa spet doma, obe v iskanju nečesa, kar bi lahko danes označila za "lastno pot proti sreči". Če izvzamemo seveda dejstvo, da je za človeka težko sploh definirati, kaj je sreča.

Danes berem v njenem mailu misel, ki se me dotakne. "Ne vem, če je to otrok, vendar po rojstvu svoje hčerke sem nehote prišla do odgovorov, ki sem jih iskala vse življenje. Ne vem, Vida, zdi se mi, da se predvsem ženske in to predvsem tam okrog tridesetega nenehno sprašujemo o tem in onem, nenehno iščemo neko svojo dimenzijo, nesrečne se čutimo zaradi te ali one stvari, dogodka, osebe, iščemo sebi sorodno dušo, preizkušamo lastno ustvarjalnost, razmišljamo, ali bi lahko kaj spremenile v svojem poklicu ali pa ga sploh opustile in se lotile česa drugega. Občutek imam, da se stalno naprezamo, stalno se obsojamo, morda ne znamo enostavno dopustiti tega, o čemer govorijo veliki misleci: dopustiti življenju, da ti samo pokaže, kdo si in katera je tvoja pot. Ker ima vsak sebi lastno. In predvsem imam občutek, da nam ne uspe same sebe resnično vzljubiti".

"Ne verjamem, da je obvezno le izkušnja materinstva tista, ki te spravi na noge, da drugače stopaš, morda je tudi pojem materinstva širši od vezi med materjo in lastnim otrokom. Navsezadnje kdo bi oporekal Materi Tereziji, da je mati? Zame pa je to veljalo, po Rhodd sem si enostavno nehala postavljati vprašanja o življenju in ga šele takrat, pri 43. zares pričela živeti. Včasih si - malo za hec - pravim, da moški po navadi ne gredo skozi vse te razne faze izpraševanja vesti, sploh pa se ne v tolikšni meri sami sebe obsojajo, kot se me, kaj praviš?"

Res je, draga prijateljica. Kot je tudi res, da nas lahko naučijo pomena večje ljubezni do samih sebe in vere ter v rešitev problemov, me, ženske, pa lahko svetu damo predanost in postavljanje (sebi in drugim) vprašanj, kar je neobhodna sestavina vsake, osebne, družinske in družbene spremembe.

POGOVOR Silvan Zavadlav

Ribe, kuhinjska kultura in še kaj...

Poletje je čas sonca, morja, počitka...! Zato smo izkoristili priložnost, da poklepamo s Silvanom Zavadlavom. Silvana vsi poznajo v Standrežu in širše na Goriškem, saj je organist cerkvenega pevskega zbora. Morda pa vsi ne vedo, da je specialist za ribe. Je uslužbenec multinacionalke FAMILA in se že več let ukvarja s prodajo, nakupom in kuhanjem oziroma pečenjem rib. V intervjuju je povedal marsikaj zanimivega.

Katere navade imajo Goričani, ki prihajajo k Vam po ribe?

Najprej moram povedati, da je "morska kultura" razširjena v Italiji le ob obalnem pasu. Prebivalci teh območij imajo zato navado, da si vsaj dvakrat oz. trikrat tedensko pripravljajo za kosilo ribe. Pri nas na primer imajo tako "kulturo" le prebivalci Trsta, Tržiča in Gradeža. Na Goriškem ni te "kulture". Pri nas kot drugod po neobalnih mestih imamo bolj "kulturo" mesa. Meso je glavna jed. Vendar se je tudi pri nas kot drugod po Evropi vnesla t. i. mediteranska kuhinja, kjer imajo svoje mesto tudi ribje jedi. Naši ljudje se kdaj pa kdaj preselijo v kako resta-

vracijo in naročijo ribe. Vidim, da tudi gospodinje uvajajo v družinsko dieto ribe iz več razlogov.

Ali so ribe še zdrava hrana, ko je morje že vse onesnaženo?

Društvo WWF je pred kratkim objavilo seznam rib, ki so manj onesnažene in zato bolj zdrave. V glavnem so bolj zdrave in manj "onesnažene" tiste ribe, ki v času hitro zrastejo v odraso ribo! Zakaj? Zato, ker se onesnažene snovi nabirajo v maščobah notranjih trebušnih sten. Tu se nabere črna in onesnaženost, ki se pri čiščenju ribe z

lahkoto odstrani.

Ali so bolj zdrave ribe iz ribogojnice ali ribe, ki jih lovijo v rekah ali morju?

Gotovo so pri nas bolj zaželeni ribe iz ribogojnic, ker so ribe manj "puste", imajo več maščobe in so zato bolj okusne. Poleg tega imajo "divje" morske in rečne ribe več kosti, ker so bolj suhe. Ko ljudje kupujejo ribe, gledajo na to, da je prisotnih malo kosti. Zelo priljubljena riba je vietnamski panga (som), ker ima manj kosti kot druge ribe, čeprav so ribe s kostmi prav tako okusne. Le naši ljudje nočejo imeti opravka s kostmi. V ribogojnicah gojijo

ribe predvsem zaradi dobička in zato skrbijo, da so ribe bolj "rejne", bolj debele. V krajih, ki so bolj oddaljeni od morja, raje jedo sladkovodne ribe: krape, postrvi, jesetre. Pri nas v Evropi so v ribogojnicah pred nekaj leti začeli gojiti ameriško postrv, ker je bolj

odporna in bolje preživi. Za ribogojnico je to pomembno, saj je umrljivost ponavadi zelo velika. Vendar kaj se je zgodilo? Iz nekaterih ribogojnic je ta riba zbežala in se naselila v rekah in jezerih; sedaj se oblasti bojijo, da bo izpodrinila druge avtohtone vrste. Ribogojnice so začeli graditi po drugi svetovni vojni, ker so se zavedali, da bodo lahko v nekaj desetletjih iztrebili glavne vrste užitnih rib. Največ gojijo brancine in orado. V Nemčiji so ustvarili najboljše ribogojnice, tudi z ekološkega vidika. Ribogojnice so velike onesnaževalke narave, kajti pri čiščenju vode gre iz ribogojnice precej umazanije in ostankov v naravo. Ostanki vsebujejo ne samo ribje iztrebke, ampak tudi zdravila, kot so antibiotiki, katere morajo stalno dodajati ribam v hrano, če nočejo, da zbolijo.

Katere so še kuhinjske navade pri nas?

Mi smo razvajeni in iščemo najbolj užiten ribe. Ponavadi kupujemo tiste, ki nam jih ponuja trg. In nekateri gosti imajo monopol nad temi ribami. V morju vendar imamo še druge užitne in tudi bolj zdrave ribe. Boga je npr. riba, ki ima veliko železa, več kot konjsko meso, vendar je mi ne prodajamo, ker je ljudje ne kupujejo. Ima precej kosti.

Moram reči, da so naši ljudje precej "leni" v tem smislu; raje ho-

dijo v restavracijo jest ribe, kot da bi jih pekli ali kuhali doma, ker je pri pripravi ribjih jedi več dela in več izgube časa. Poleg tega v restavraciji lahko potem zalijejo ribjo jed še s pravim vinom.

V italijanski kulturi predstavlja riba prazničnost. Na predvečer Božiča gospodinje ponavadi pripravljajo za večerjo ribe. In tudi mi prodamo največ rib prav v božičnem času.

Naša kultura je bila vedno poljedelska, to se pravi, da še naši dedje niso imeli počitnic poleti, ker so morali garati na polju. Več počitka so imeli pozimi, ker je v tem letnem času manj pridelkov. Kjer je pa prisotna ribiška kultura, je ritem drugačen. Niso toliko navezani na letne čase, lov poteka ponoči in tudi zaslužek ni vedno gotov. So dnevi, ko je v morju veliko rib, in dnevi ali tedni, v katerih ni skoraj nič. Zato so si morali izmisliti v raznih krajih način, kako si zagotoviti hrano za čas, ko ni služka. Na Danskem, kjer je dosti vetra, so že v starih časih sušili sle-di (aringhe) na kolih in si tako zagotovili kosilo tudi za čas, ko ni sreče z ribolovom.

Pri nas ribe ponavadi kuhajo oz. pečejo na žaru ali v pečki, predvsem skušo (sgombro) ali sardelo. V restavraciji pa so riblje jedi navadno bolj predelane. V Italiji je tradicija, da se mora pripravljena hrana, ki jo prinesejo na mizo, zelo lepo predstaviti gostom. Zato pri pripravi jedi skušamo ohraniti

obliko cele ribe.

Na Vzhodu so navade različne. Tam ribe zrežejo na koščke, preden jih skuhamo in spečijo, ker tako uporabijo manj energije. V koščkih se jed mnogo prej skuha, kot pa če je v celim kosu. Potem pa predstavijo pečene ali kuhane koščke v skodelici. Včasih jih tudi na koščke cvrejo v olju. To pa zato, ker se riba bolj razkuži in se tudi več časa ohrani. K nam na trg prihajajo večinoma z Vzhoda le zmznjene ribe.

Zakaj so ribe zdrava hrana?

Prvič, ker so lažje prebavljive, drugič, ker nimajo holesterola in vsebujejo veliko maščobne kisline omega tri, katera deluje zelo pozitivno na človeški organizem. To velja predvsem za lososa, sardelo in skušo.

Poznaš kak dober recept z ribami?

Poleti se lahko pripravi karpač: ribo prerežemo na tanko, poskropimo z limono in je že pripravljena. Za poletne vroče dneve lahko pripravimo ribjo solato: ribo zrežemo na koščke, najboljšo sipo, kalamarje in hobotnice, skuhamo in, ko se shladi, damo v hladilnik. Jed lahko uporabimo več dni. Moj nasvet je tudi, da ribo raje skuhamo na paro, ohladimo, obelimo s kisom, soljo in z oljem, po želji tudi peteršiljem, damo v hladilnik in imamo jed pripravljeno za naslednji dan.

Hvala Vam za pogovor.

Karlo Nanut

Premiera Slovenije in Hrvaške sta se zavzela za reševanje vprašanj med državama

Vlada brez moči za zmanjšanje socialnih razlikovanj v Sloveniji

Vladi sicer ni mogoče oporekati delovanja za premagovanje finančne in gospodarske krize, toda njeni ukrepi doslej niso dali željenih rezultatov. Morda tudi zaradi tega, ker vlada levsredinske politične usmeritve zavrača kakršno koli sodelovanje opozicijskih strank, zlasti Slovenske demokratske stranke Janeza Janše, v politiki in strategiji zoper krizo. Premier Borut Pahor bi prispevek največje opozicijske stranke sicer sprejel in bi ga bil voljan upoštevati, toda se očitno zaradi ohranitve enotnosti vrha izvršne oblasti mora vedno znova podrežati koalicijskima strankama LDS in Zares in njunima voditeljema Katarini Kresal in Gregorju Golobiču. Oba ne prikrivata več, da sovražita Janeza Janšo in bi očitno napravila marsikaj, da bi zmanjšala njegov ugled in prestiž v Sloveniji.

Življenje v teh kriznih časih gre seveda svojo pot in zaradi tega avgustovski čas počitnic ni tako hrupen in vesel, kot je bil kdaj prej. Ljudje so najbolj razočarani, ker vlada noče ali pa ne more zmanjšati velikih socialnih razlik v državi. Povprečne plače znašajo okoli 600 evrov mesečno, kar je mnogo manj od prejemkov t. i. poslovnežev, članov raznih uprav oz. nadzornih svetov in pri-

padnikov svobodnih poklicev, ki so po svojem bogastvu postali elita sedanje družbe. Časniki so poročali, da so pripadniki te elite zgradili vile ob slovenski obali, vozijo se z luksuznimi čolni, jachtami in drugimi plovili ter se vsi neznansko boje, da bi vlada med

koncu meseca avgusta morali zapreti, s čimer se bo brezposelnost v državi povečala za nadaljnjih okoli 3.300 šivilj, krojačev in drugih delavcev iz Mure. Hkrati pa vlada omogoča bogate nagrade izvedencem, ki vodijo stečaje podjetij. Stečajna upraviteljica Nataša

tanoviti novo radikalno, republikansko stranko, s pravili ravnanja, ki bodo vsaj za nekaj let preprečila sodelovanje vseh, ki so dosedanjim sistem strankarstva in demokracije pripeljali v krizo. Ta Sloveniji grozi z obubožanjem večine državljanov v času, ko je njen družbeni proizvod dosegel takšno višino kot še nikoli poprej. Takojšnja prerazporeditev družbenega in zasebnega bogastva pa je pogoj nadaljnjega, na socialni pravičnosti zasnovanega družbenega razvoja.

Zelo spodbuden je dogovor, ki sta ga na srečanju v dvorcu Trakošan na Hrvaškem dosegla premiera Slovenije in Hrvaške, Borut Pahor in Jadranka Kosor. Sporazumela sta se, da bosta državi spor o meji in drugih nerešenih vprašanjih rešili do konca tega leta, do tedaj pa naj bi Slovenija odpravila tudi blokado pogajanj o vstopu Hrvaške v EU. Seveda ne gre verjeti, da bo dogovor uresničen brez težav, tudi tistih, ki bi se še pojavile, zato je dobro voljo in napovedi obeh predsednikov vlad, po našem mnenju, treba sprejeti s pridržki.

Opozorilo zaradi čedalje pogostejših vlomov in tatvin v cerkvah
Tiskovni urad Škofije Koper je objavil izjavo z naslovom Uničevanje dediščine. V njej je zapisal, "da smo v zadnjem času priče pogostim vlomom in krajam v cerkvah na Primorskem. Ob tem Škofijski ordinariat Koper izraža svojo zaskrbljenost in ogorčenost. Škof Metod Pirih deli svojo globoko prizadetost z župniki in verniki župnij, kjer so se zgodile kraje. Z vlomi se povzroča materialna škoda na sakralnih objektih, ki imajo pogosto tudi veliko umetniško vrednost. S takšnimi vlomi se uničuje narodna, umetniška, kulturna in sakralna dediščina, predvsem pa se daje vtis, da verni v slovenski družbi nismo enakovredni in da nihče ne skrbi za našo varnost. Od slovenske države, zlasti od notranjega ministrstva, zato upravičeno pričakujemo, da bodo naredili vse, da se taka dejanja ne bodo več ponavljala in da bodo odkrili storilce". Na izjavo tiskovnega urada Škofije Koper se doslej še nista odzvali ne Policija ne notranja ministrica. Odziv bi pričakovali zlasti od Katarine Kresal, ministrice za notranje zadeve Slovenije, ki se sicer zelo rada oglašja v javnosti.

Marijan Drobež

Borut Pahor in Jadranka Kosor

ukrepi, ki jih napoveduje za september, uvedla tudi davek na bogastvo.

Vse kaže, da bodo Muro, družbo za izdelavo oblačil v Murski Soboti, ki je bila v preteklosti ponos Pomurja in Slovenije, ob

Gibičičar-Toš je za vodenje stečaja Industrije usnja na Vrhniki prejela nagrado v višini 190.000 evrov, delavke v tej industriji, ki so izgubile zaposlitev, pa so prejemale največ 500 evrov plače mesečno. Vladi tudi ni uspelo izpolniti obljube, da bo nekdanji predsednik uprave Nove Ljubljanske banke Marjan Kramar vrnil milijon evrov nagrade, ki naj bi jo prejel neupravičeno, predvsem zato, ker je bil politično "primeren".

Zaradi krize in razmer v državi javna občila objavljajo kritične zapise posameznikov, tudi znanih osebnosti, o tem, kako rešiti do skrajnosti zaostrena družbena in socialna vprašanja. Univerzitetni profesor Ivan Leban se v pismu, ki je bilo objavljeno v ljubljanskem časniku Dnevnik, sprašuje: Ali smo na pragu revolucije. Poudarja, "da Slovenci znamo potrpeti, preživeli bomo, kot smo že mnogokrat doslej, saj smo trdoživ narod. Toda bodimo pogumni, pravičnejše razdelimo narodno bogastvo. Druga možnost pa so socialni nemiri, ki bodo prerasli v revolucijo". Odmeven je bil tudi uvodnik z naslovom Kaj čakamo?, ki ga je v reviji Svobodna misel napisal njen odgovorni urednik, pisatelj Vladimir Kavčič. Opozarja, "da nam spričo krize grozi zlom države same. Da bi bilo mogoče začeti z odločno družbeno preobrazbo, je treba nemudoma us-

Sodeč po anketi časnika Delo

Najboljši minister Matej Lahovnik, najslabši pa Gregor Golobič

Delo, najbolj razširjeni slovenski dnevni časnik, je v okviru svoje raziskovalne dejavnosti izvedel dnevno anketo o tem, kako razvrstiti ministre sedanje slovenske vlade, glede na njihovo delo. Največ glasov, 13,28 odstotkov, je dobil Matej Lahovnik ter s tem naziv najboljšega ministra, pristojen je za gospodarstvo. Na drugo mesto se je uvrstila ministrica za notranje zadeve, Katarina Kresal. Dobila je 12,86 odstotkov glasov.

Sodeč po omenjeni anketi oz. javnomnenjski raziskavi, je najslabši minister v slovenski vladi Gregor Golobič, pristojen za visoko šolstvo, znanost in šport. Prejel je 20,83% glasov sodelujočih. Le-ti so ga slabo ocenili najbrž tudi zato, ker je lagal o svojem premoženju, kar je sprožilo burne odmeve in proteste, ki sicer še trajajo. Za drugega najslabšega ministra pa je bil ocenjen Karel Erjavec, pristojen za okolje in prostor.

Matej Lahovnik

V Sloveniji v obdobju gospodarske krize

Veliko povpraševanja po delavcih z nižjo izobrazbo

V obdobju gospodarske krize v Sloveniji še nadalje narašča število brezposelnih, ki naj bi jih kmalu bilo 100.000. Hkrati pa upada ponudba delovnih mest, v katerih bi lahko zaposlovali. Samo v industriji se je število prostih delovnih mest zmanjšalo za več kot polovico. Za ponazoritev gibanj na trgu dela navajamo, da so delodajalci v Sloveniji v prvih šestih mesecih tega leta prijavi le okoli 80.000 prostih mest, kar je skoraj 50.000 manj kot v istem ob-

dobju leta 2008.

Kljub naraščanju brezposelnosti pa v nekaterih dejavnostih primanjkuje delavcev. Gre za poklice, kjer je zahtevana nižja izobrazba. V Sloveniji so v sedanjih razmerah najbolj iskani naslednji poklici: pomožni delavec, ekonomski tehnik, prodajalec, delavec brez poklica, gimnazijski maturant, strojni tehnik, kuhar, frizer, diplomirani ekonomisti in osebe z osnovnošolsko izobrazbo.

Kratke

V Sloveniji število okuženih z virusom HIV narašča

Inštitut za varovanje zdravja v Sloveniji je objavil nove podatke o okužbi z virusom HIV, ki lahko povzroči neozdravljivo bolezen AIDS. Število takih okužb nadalje narašča, čeprav naj ne bi doseglo ravni epidemije. Lani so ugotovili 48 novih primerov okužbe z virusom HIV, kar je 11 več kot v letu 2007 in 35 več kot pred desetimi leti. Med novimi okužbami v letu 2008 jih je bilo 45 odkritih pri moških in tri pri ženskah. Na inštitutu za varovanje zdravja ugotavljajo, da je povečanje števila okužb predvsem posledica porasta števila primerov med moškimi, ki imajo spolne odnose z moškimi.

Lansko leto je v Sloveniji za aidsom zbolelo 11 ljudi, med temi jih je bilo kar 10 takih, pri katerih je bila okužba prepoznavna šele v tistem letu in je bila v zadnjem stadiju. Zaradi aidsa je lani v Sloveniji umrlo pet oseb. V Sloveniji narašča tudi število okuženih s sifilisom, nalezljivo spolno boleznijo, ki je k sreči ozdravljiva.

Dober pridelek breskev v Vipavski dolini

V Vipavski dolini, kjer imajo največ nasadov breskev v Sloveniji, so slednje letos dobro obrodile. Zdaj je čas obiranja in prodaje, pri čemer največji del pridelka odkupi živilska industrija Fructal v Ajdovščini, za potrebe industrijske predelave. V tej sezoni jih bo odkupila od 2.200 do 2.500 ton. Fructal in Kmetijska zadruga v Vipavi, ki je predstavnica pridelovalcev, sta se dogovorila o odkupni ceni, ki znaša 0.30 evra za kg breskev. Direktor Kmetijske zadruge Vipava Branko Tomažič

meni, "da je glede na sedanje gospodarske razmere letošnja odkupna cena breskev primerna".

Zaradi nizkih plač tudi manj kakovostno življenje

V Sloveniji psihologi, psihiatri, sociologi in izvedenci z drugih področij opozarjajo, da se med delavci zmanjšuje kakovost življenja. Gre za posledice naglega poslabšanja življenjskih razmer, skrbi za ohranitev zaposlitve, slabih odnosov med zaposlenimi ter tudi šikaniranost lastnikov oz. poslovnežev v posameznih podjetjih. Ni mogoča kakovost življenja v razmerah, ko kar 180 tisoč delavcev prejema manj kot 600 evrov plače na mesec. S tem denarjem je težko preživeti, nizke plače pa povzročajo tudi strah in negotovost glede prihodnosti.

Na nevzdržnost sedanjih razmer v odnosu do delavcev, posebej tistih z najnižjimi prejemki, je opozorila tudi Bojana Kvas, generalna sekretarka pri varuhinji človekovih pravic. Poudarila je, "da je primerov trpinčenja na delovnem mestu čedalje več. Ljudje so pravzaprav pripravljeni delati že pod vsakršnimi pogoji, samo da obdržijo zaposlitev. Precej primerov trpinčenja na delovnem mestu je celo po ministrstvih".

Samo okoli 14 odstotkov sladkornih bolnikov je vključenih v društva

V Sloveniji, kot sicer v drugih državah, narašča število sladkornih bolnikov. Zatrjujejo, da gre za največjo epidemijo neke kronične in nenalezljive bolezni našega časa. Vendar jih je v društva, ki delujejo v vsakem večjem kraju,

vključenih samo okoli 17.000, to je približno 14 odstotkov sladkornih bolnikov v državi. Na majhno število članov društev sladkornih bolnikov je nedavno opozoril tudi Janko Kušar, predsednik Zveze društev diabetikov Slovenije. V Sloveniji posamezna društva sodelujejo pri prosvetljevanju sladkornih bolnikov, da bi lahko tudi sami zmanjševali zaplete oz. preprečevali posledice sladkorne bolezni.

Potopis

Hipokratov otok Kos v "last minute" izvedbi

Po kakšnih desetih letih sem letos spet dopustoval v Grčiji, kjer se razmere niso bistveno spremenile. Morje je še vedno čisto, čeprav nekoliko manj, saj je zelenjava imata še vedno boljši okus kot pri nas. Ljudje so še vedno prijazni in odprti in se jim nikamor ne mudi. V zraku je kljub neizbrisljivim

meseci na letališču v Bergamu, kjer je bila situacija zaradi pretežno italijanskega življa še toliko bolj konfuzna in sem moral na Natana res paziti kot tati pingvin in včasih za zihri iztegniti tudi kakšen komolec, pa koga malo pošlatat pod rebra, da je videl, da se v bližini njegovih škornjev in nekaj deset kilogramov težkega kufra

st vrže s tira, kar je lep dokaz, da z leti izgubljam "jebiver-sko" naravo. Glede na to, da s seboj ne vlačim več samo rugzaka, ampak tudi slabe tri leta starega mulca, je to tudi na nek način logično, da ne rečem normalno.

"Ampak včasih pa ni bilo tako. Pred temi 'rajan eri' in 'izi džeti' so z letali potovali predvsem poslovneži in popotniki ter taki, bolj ozavešeni turisti, uglajeni ljudje, danes pa se lahko res že vsak lolo pojavi na letališču in pol je tako, kakor je", sem malo razgrete glave razlagal Jani, ko smo oddali prtljago in se pomikali proti carinski kontroli. Tam pa spet frka. Šefica izmene se je upčila v Natanovo otroško pištolo na vodo, ki jo je ves ponosen in vesel, ker gre na morje, držal v roki že vse od doma. Čeprav smo jo aprila s Kanarskih otokov brez težav na enak način prinesli domov – ves čas jo je držal v roki – na Brniku to ni šlo.

"Imitacije orožja ne smete imeti pri sebi", je hladno rekla in pri tem je ostalo oziroma pištola je tam ostala, saj sem ostal sam brez besed, Jana pa tudi in sva bila potem vse do poleta slabe volje, ker sva se pustila tako na hitro odpraviti. Kot dve ovci, kako pa drugače. Lepo vas prosim, šlo je za prozorno plastično pištolo s praznim rezervoarjem za vodo, s katero bi lahko komu kaj žalega storil le, če bi ga prisilil, da jo poje. Ampak pustimo zdaj te male osebne travme. Gremo raje v Grčijo. Za hotel z dvema zvezdicama

me je prosila, naj se ga znebim, kar sem storil z veliko mero nežnosti, da se ne bi iz kakšnega kota prikazala njegova razjarjena mama, ali še huje fotr ščurek, velik kot podgana. Ščurek je živ in zdrav končal na balkonu, jaz pa sem bil resnično vesel, da se v tem sterilnem svetu, kjer je treba vse ubiti, da je v redu in v skladu z zakoni, še vedno najdejo placi kot ta, kjer so ščurki svobodni in na varnem, doma.

Vzdušje v mestu, kamor smo se šli zvečer napokat z grškimi vegetarijanskimi specialitetami, ki jih še posebej na Kosu ne manjka, je bilo, kako naj rečem, portoroško. Saj je v teh obalnih mestih po svetu že povsod "piu" o meno" enako. Povsod ista muzika, pizze in špageti in hamburger in kebab in majice s Christianom Ronaldo in sončne kreme istih znamk... Pijani mladi Angleži, ki jih res nikjer ne manjka, uglajeni nemški gospodje in gospe ob obloženih mizah z obveznim pivom ali dvema pred seboj. Izdelki v butikih, trgovinah in na stojnicah pa v 70 odstotkov primerih taki, kot povsod drugod. Le kakšna tretjina vseh artiklov je, kako bi rekel, avtohtonih. Vse ostalo dobite tudi v Portorožu, ob Blatnem Jezeru, v Dolomitih, na Kubi, v Egiptu, na Maldivih, v Budvi in kaj vem, kje še. Že takoj prvo jutro na Kosu sem v bližini hotela najel ma-

Grška idila

lo fiat pando, s katero smo po otoku, ki meri v dolžino slabih 50 kilometrov, na zemljevidu pa je videti kot presušeni ptič brez kril v letu in s katerega se lepo vidi obala sosednje Turčije, v šestih dneh prevozili 650 kilometrov. Prečesali smo ga po dolgem in počez in to ne enkrat. Tudi zato, ker mali med vožnjo hitro zaspi, kar sva z Jano ves čas s pridom izkoriščala, da sva imela vsaj malo časa samo zase. Že prvi dan smo si v grobem ogledali vse najzanimivejše točke in plaže in ni nama bilo jasno, kje so ljudje. Plaže so bile namreč skoraj prazne. Znamenito Lampi in Psalidi beach severno in južno od samega mesta Kos sva seveda obšla, saj sva pričakovala gnečo in kot se je izkazalo v prihodnjih dneh, je tako tudi bilo. Najlepše plaže na otoku pa so bile v drugi polovici julija, na pol ali povsem prazne. Le nekaj ne

najlepših, ampak najbolj razvpitih, je bilo totalno polnih, a to je bilo še vedno premalo, da bi se na njih porazgubili vsi ti turisti, ki so se zvečer valili v mesto. Potem se nama je posvetilo. »Resorti. Folk je v resortih!« sem prijavil, potem ko sem bil malo bolj pozoren med vožnjo mimo petzvezdčnih hotelov ob obali, ki jih dobesedno mrgoli. Ja, gostje teh tipi top zaprtih hotelskih kapacitet so raje kot na plaži uživali ob bazenih in ob ostali, najverjetneje All Inclusive ponudbi. Tudi pred nekim povsod reklamiranim vodnim parkom sredi ničesar je bilo vedno, ko smo šli mimo, na tone pločevine. In super marketi – tudi ti so bili povsod in od jutra do večera polni. "Toliko bolje za nas", je zaključila Jana, ko sva poštekalala, kako stojijo stvari.

/ dalje
Nace Novak

Visoko nad morjem

pečatom globalizacije še vedno čutiti neko spokojnost, neko skrivnostno modrost, ki se najbrž širi z vseh tistih antičnih izkopanin in z morja ter se ob obali združuje v eno tako težko opisljivo vzdušje, s katerim sem se že med vsakim od svojih prejšnjih obiskov v Grčiji rad polnil oziroma se mu predajal. Spremenili pa s (m) o se turisti in način preživljanja dopusta.

Že na letališčih je opaziti bistveno razliko, saj lahko zaradi nizkocenovnih prevoznikov, first in last minute ipd. akcij danes z letalom potuje že vsakdo. Neko kaotično, ovčje in hkrati barbarsko, anarhistično vzdušje vlada na teh vzletno-pristajalnih postajah, kjer otroka ne moreš pustiti, da sam hodi naokrog, ker ti ga v naslednji minuti sesuje in pohodi kakšen vase zgleddan poslovnež, ki se mu vedno nekam mudi, upokojenka, ki je izgubila svojo skupino in po kokošje brezglavo drobencija naokrog s tistim kot potovalna prikolica velikim kovčkom na kolesčkah, kakšna blond krasotica, namenjena v Varšavo, ki kakor, da ima vgrajene posebne senzorje, zaznava le za parjenice primerne samce v premeru desetih metrov, za vse ostalo pa je slepa, in še bi lahko našteval. To sem prvič zaznal že pred nekaj

nahaja malo 15-kilogramsko dete. No, na ljubljanskem Brniku – ki mu ne bom nikoli rekel letališče Jožeta Pučnika, ker se mi zdi to mimo, pa čeprav nisem imel nič proti Pučniku – je bilo malo bolj umirjeno. Tudi zato, ker gre za manjše letališče in je bilo manj ljudi. Za razliko od Italijanov, so se pri nas že kmalu po vходу oblikovale vrste – da ja ne bi kdo koga nategnil in kaj pridobil, se kje prešvercal, a tudi v vrstah je bilo treba paziti na vse tiste kufre in čevlje, cikle, kolena...ki so ogrožali

te imeti pri sebi", je hladno rekla in pri tem je ostalo oziroma pištola je tam ostala, saj sem ostal sam brez besed, Jana pa tudi in sva bila potem vse do poleta slabe volje, ker sva se pustila tako na hitro odpraviti. Kot dve ovci, kako pa drugače. Lepo vas prosim, šlo je za prozorno plastično pištolo s praznim rezervoarjem za vodo, s katero bi lahko komu kaj žalega storil le, če bi ga prisilil, da jo poje. Ampak pustimo zdaj te male osebne travme. Gremo raje v Grčijo. Za hotel z dvema zvezdicama

Sveže sadje in zelenjava

sina. "Ljudje božji, kaj res ne vidite niti pet centimetrov predse", sem bil napičen in hkrati malo zaskrbljen zato, ker me lahko takšna malen-

na obrobju mesta Kos se je kar nekako spodobilo, da smo že takoj po vsetitvi v sobo spoznali enega od rezidentov, tricentimetrskega ščurka. Jana

Najnovejša strokovna literatura za vsakdanjo gospodarsko prakso

Sodobne poslovne in kapitalske povezave

Nekateri se v šali izražajo, da o gospodarski in finančni krizi čivkajo že vrabci na strehi, vendar stvar ni tako lahka. V času gospodarske in finančne krize, ki je zajela celotno svetovno gospodarstvo, je potrebno na izvirni način oblikovati novo strategijo poslovanja in v postavitvi nove zveze, vključno s kapitalskimi povezavami. Na tem področju se je v slovenskem prostoru uveljavil prof. dr. Drago Dubrovski. V letošnjem januarju je izšla pri založbi Fakultete za management v Kopru njegova najnovejša strokovna knjiga, ki obravnava strateške poslovne zveze in kapitalske povezave. Na 382 straneh bomo podrobneje spoznali izhodišča sodelovalnih in povezovalnih procesov, njihove značilnosti in sodobne razmere poslovanja, vključno z vlogo managementa. Avtorju je uspelo na praktičen način orisati globalizacijo, globalno učinkovitost in posebej tehnološki razvoj za doseganje globalne konkurenčnosti ob upoštevanju koncentracije sredstev in zmožnosti.

Na izredno praktičen in razumljiv način je prof. Dubrovski podal problematiko relacijskega marketinga kot poslovno filozofski temelj vertikalnih partnerstev in le-to podkrepil s prehodom od tranzicijskega k relacijskemu marketingu. Posebej je orisal marketing relacijskih mrež. Njegova izvajanja so ilustrirana s številnimi preglednicami in slikami. Koncept relacijskega marketinga in sam termin je že pred leti v marketinško literaturo uvedel Berry in je opredelil to obliko marketinga kot pridobivanje, vzdrževanje in razvijanje povezav s porabniki, čeprav so ideje o takš-

ni vsebini marketinga obstajale že prej. Razlogi, da so določeni avtorji razvijali relacijski marketing, se odražajo v hitrem tehnološkem napredku, tehnični kompleksnosti, izvajanju različnih programov kakovosti, porastu storitev in drugih podrobnosti, ki se nanašajo na konkurenčnost. Sicer pa ne glede na vrsto in področje uporabe marketinga vemo, da je skupni imenovalac fi-

Pri tem so pomembne pojavnosti oblike in obseg strateških partnerstev, kakor tudi outsourcing kot samostojno pogodbeno metodo. V zvezi strateških poslovnih zvez je avtorju uspelo opredeliti in orisati vsebino omenjenih zvez, ob upoštevanju strateških poslovnih zvez v primerjavi z drugimi oblikami sodelovanja. Vse to je znal še v posameznih poglavjih dopolniti s primeri za proučevanje in oblikovati vprašanja za razmišljanje in razpravo o določenih problemih.

V zaključnem delu je dr. Dubrovski prikazal kapitalske povezave, cilje strateškega partnerstva ob iskanju sinergijskega učinka in posamičnih ciljev udeležencev povezave. Avtor pozna procese nastajanja poslovnih in kapitalskih povezav, kakor tudi uspešnost strateških partnerstev z upoštevanjem težav in pasti povezovanja. Uspešno mu je prikazati organizacijske modele strateških poslovnih zvez in kapitalskih povezav z navedbo razlike med nekaterimi tradicionalnimi modeli upravljanja in vodenja podjetij. V ta na-

Strateške
poslovne zveze
in kapitalske
povezave

Drago Dubrovski

Management

lozofije in prakse marketinga v tem, da razvijamo, oblikujemo, proizvajamo in prodajamo tiste izdelke in storitve, ki jih lahko ponudimo plačilno sposobnim kupcem. Tveganja pa zmanjšujemo s pravočasnimi strokovnimi in drugimi raziskavami. Avtor pozna razvojne možnosti in strateška partnerstva ter usmeritve posameznih udeležencev ob upoštevanju konkurenčnih in sodelovalnih odnosov.

men je ilustriral večnacionalna podjetja s primeri Japonske in Koreje ter drugih posebnih oblik podjetniških povezav. Upamo, da bo ta strokovna knjiga dober pripomoček pri iskanju novih poslovnih in kapitalskih povezav domačega gospodarstva s svetovnim, tako da bi dosegali globalno konkurenčnost s hitrejšim vključevanjem v strateške povezave.

Gabrijel Devetak

NOVI
GLASGLAVNI UREDNIK Andrej Bratuž - ODGOVORNI UREDNIK Jurij Palik
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.itTISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD,
tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst.
Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To število smo poslali v tisk v torek, 4. avgusta, ob 14. uri.

Dobrodošla točka za duhovno in telesno sprostitev

Križna gora sredi notranjskih gozdov

V vročih poletnih dneh nam že sama misel na temne, prostrane notranjske gozdove prinaša ohladitev, izlet v te kraje pa je dobrodošel tudi zaradi miru in sprostitve. Skoraj vsi vedo za nekaj notranjskih planinskih poti, manj znani pa so romarski hribi in stare romarske poti. Križna gora nad Ložem, v bližini Cerkniškega jezera, je po mojem ena izmed najlepših, pa še kratka in nenaporna je, tako da je primerna čisto za vsakogar. Najbolj leni, tisti, ki se težko ločijo od udobnih avtomobilskih sedežev, se bodo na goro lahko po-

peljemo iz Cerknice, in sicer tako, da gremo takoj po naselju Grahom desno in se držimo poti za Gorenje jezero. Peljali se bomo mimo čudovitih, lepo urejenih jezer-

počitka, lahko izberemo katero izmed številnih razglednih gozdnih jas, ki so na poti, ter se oddahnemo ob petju murnov in šelestenju trav.

Do Sv. Ane rabimo nekaj manj kot uro, od tu na vrh pa kakih deset, dvajset minut, če se seveda ne zaklepamo ob balinarskem igrišču. Steza gre čez travnik do prve postaje križvega pota, ki je izredno dobro vzdrževan, postojanke so lepe, čiste, urejene ter okrašene s svežim cvetjem. Popotniku je

tu potekala zelo dobro obiskana romarska pot, na kateri so se zbirali Dolenjci, Notranjci, Primorci in celo Hrvati. Med vzpenjanjem navkreber, naj povemo, da je to edini nekoliko naporejši del poti, se že veselimo cerkve na vrhu in razgleda, ravno zato pa smo precej razočarani, ko se znajdemo na grdo zaraščenem in nepokošenem vrhu, s katerega se odpira razgled le proti Ložu in Hrvaški. Cerkev sama je sicer prenovljena, izbira arhitektonskih posegov pa po mojem ni bila najboljša in ni ohranila prvotnega videza starega romarskega svetišča. Tudi zvonik sam nikoli ni imel sreče. Že leta 1775 je lepa, okrogla baročna kupola na njem pogorela, novo je kmalu nato odnesel vihar, graditelji so potem nekako obupali in pred nekaj manj kot sto leti zavržali ostreže in ga zalili z betonom. Sedaj je zvonik nekako porasel z

svoj davek.

Sama cerkev je sicer obnovljena, a ne kaže, da bi bilo tu kaj posebno živahno in da bi se verniki pogosto zbirali ob molitvi. Vse skupaj je videti precej neurejeno, mir na vrhu pa moti brnenje električnega generatorja, ki omogoča delovanje številnih anten na nedokončanem zvoniku.

Hrib, ki je visok 856 m nad morjem, je imel že v prazgodovini pomembno strateško vlogo. Sk-

domačinom je bil pri obrambi v veliko pomoč rimski zid, ki je na severni strani brez človeškega truda odbijal napadalce.

Kdaj je Križna gora postala božja pot, seveda ne vemo, lepa pa je pripovedka o pastirju, ki naj bi se mu med pašo razkropile ovce. Ko jih je iskal, je v grmovju na gori našel križ, domačini pa so zato na vrhu najprej postavili leseno znamenje. Valvazor v svojih zapisih že omenja cerkev na Križni gori, govori pa o manjši kapelici. Cerkev v sedanjí velikosti in nekako v današnji podobi naj bi nastala po prihodu župnika Andreja Telbana v Stari trg. Ta je dal najprej postaviti kapelice križvega pota, leta 1745 pa naj bi z dovoljenjem oglejskega patriarha začel graditi cerkev. Največje bogastvo Križne gore so baročne slike na temo Kristusovega trpljenja znanega sakralnega

lepiti se da, da je bil tedaj vrh nekoliko manj poraščen, kajti z današnjim razgledom bi si kaj prida ne pomagal noben branitelj. Najprej je bilo na Križni gori prazgodovinsko gradišče, tu so prebivali Iliri, nato antična naselbina. O času, ko so tu prebivali Rimljani, pričajo številne najdbe ter ostanki 135 metrov dolgega zidu na severu. Za časa turških upadov je bila gora pomembno zatočišče pred napadalci,

umetnika Fortunata Berganta. Zaradi teh je svetišče poznano po vsej Sloveniji, pa tudi tujci prihajajo na ogled.

Dandanašnji je romarska pot, pravijo, kar dobro obiskana, shodi pa so vsako leto ob Tihi nedelji, ob Binkoštih, na praznik sv. Ane in sv. Luke ter ob nekaterih drugih praznikih. Vabilo na obisk lepe notranjske romarske poti pa nam je pred davnimi leti zapustil že križnogorski organist Repovž, ki je v svojih Romarskih bukvicah zapisal nekako takole: "Romar lu bi, bolnik tudi, pridri sem pod sveti Križ, te zagvišam, da boš vlišan, prosi vse, karkul želiš".

Suzi Pertot

Slovenska šampionka Tanja Romano

Osvojila je vse, kar se je v kotalkanju dalo

Poročati o uspehih Tanje Romano je vselej hvaležno, čeprav je napisati kaj originalnega na ta račun čedalje težje. Pred nedavnim je tržaška slovenska šampionka, zastavonoša openskega športnega društva Polet, slavila zlato kolajno v umetnostnem kotalkanju na Svetovnih igrah. To je prestižno mednarodno tekmovanje, na sporedu vsaka štiri leta, nekakšna olimpijada za tiste športne panoge, ki ne sodijo (še) v spored pravih olimpijskih iger (npr. softball, ragbi, squash, karate, sumo, orientacijski tek, poljsko lokostrelstvo, bodybuilding, biljard, vlečenje vrvi itd.). Na Svetovnih igrah je Tanja nastopila prvič (leta 2005 je morala odpovedati prisotnost zaradi poškodbe) in v kraju Kaohsiung na otoku Tajvanu (Kitajska) – na prizorišču, na katerem je lani že osvojila dvajseti in trinajsti svetovni naslov – kot ponavadi suvereno opravila z vso konkurenco. Le-ta je bila maloštevilna (osem tekmovalk), vendar izbrana, saj je vsako državo zastopala po ena kotalkarica, najboljša s prejšnjega svetovnega prvenstva. Romanova je bila zanesljivo najspretnjša tako v kratkem kot v dolgem prostem programu, njena prednost pred ostalimi tekmovalkami je bila očitna in številčno ogromna. Njej najbolj dorašla tekmičica je bila tokrat Novogoričanka Nika Arčon, ki jo že več let trenira poletovec Samo Kokorovec (nekdanji svetovni prvak in brat Tanjinega trenerja Mojmirja) in na zadnjih tekmo-

vanjih praviloma pristaja v najboljši peterici, tokrat je bila celo srebrna. Tretje mesto pa je zasedla mlada Nemka Monika Lis. O nastopu na Tajvanu velja dodati, da je bilo vzdušje na tekmovališču enkratno in res številna domača publika je zelo cenila običajni dovršen, celo brezhiben Tanjin nastop. 26-letna plavalca Tržačanka je ugotavljala, da je

bila tekma izjemno naporna, saj je bila na sporedu le dva tedna po državnem prvenstvu v Roccaro-

su v Abrucih (tudi tu je Tanja kajpak zanesljivo zmagała tako v prostem programu kot v kombinaciji), kar je tako fizično kot psihično velik zalogaj. Težavne so bile na Daljnem vzhodu tudi klimatske in prehrabene razmere, saj je tekmovalce ovirala neznosna vročina z izjemno visoko vlago. Romanovi pa sploh ni ležala niti tamkajšnja kuhinja, tako da se je – kot nam je razkrila – ves teden hranila skoraj izključno z bananami in tunino. Kakorkoli že, Tanja Romano je v bogato zbirko svojih odličij zanesljivo dodala zlato kolajno, ki ji je še manjkala. Bolj ali manj jasno je, da se ji prave olimpijske sanje ne bodo uresničile, saj kratkoročno ni na vidiku vključitve umetnostnega kotalkanja v spored tekmovanja s petimi krogi. Našo dolgoletno najboljšo športnico motivira dejansko samo še vsakoletno svetovno prvenstvo, na katerem je sicer med članicami že skoraj polno desetletje nepremagana. Kot pravi, poletovka ne razmišlja o športni upokojitvi, saj je še mlada, na višku svojih moči (čeprav malce načeta od številnih poškodb, ki so normalne za vrhunškega športnika po že dolgi karieri) in predvsem zaljubljena v svojo športno panogo. Treniranje in tekmovanje v soju žarometov sta ji še v veselje prej kot v breme, tako da lahko pričakujemo, da bo vztrajala vsaj do konca študija na fakulteti za gibalne vede na univerzi v Pizi. Skupina njenih nasprotnic doživlja korenito generacijsko zamenjavo (večne tekmičice Mulkey, Sanchez, Traversa in druge so že zdavnaj obupale), niti v novem rodu pa ni na vidiku njene naslednice, kaj šele kotalkarice, ki bi bila na tem, da ji odvzame željo iz rok in jo spodnese s prestola...

HC

JURIJ PALJK

KAJ SPLOH POČNEM TUKAJ?

1

Kaj sploh počnem tukaj? Kaj delam tukaj? To je naslov imenitne knjige, ki jo tudi slovenski popotniki gotovo poznajo, pa čeprav za zdaj še ni prevedena v slovenski jezik. Je pa zato pred kratkim izšla tudi na Slovenskem knjiga z naslovom Patagonija, s katero je angleški pisec in svetovni popotnik Bruce Chatwin zaslovel. Umrli je mlad, bil je lep, predvsem pa je zelo lepo pisal in ogromno potoval, njegovo prvo knjigo sem kupil samo zato, ker me je z naslovnice gledal mlad fant s čevlji, povezanimi z vezalkama ter vrženimi čez ramo, presenetljivo podoben mojemu bratu Marjanu, preden je brat odšel k vojakom.

So knjige in knjige, vsaka je dobra, tudi slaba je dobra, saj te nauči, da slabih knjig ne bereš več. In so seveda knjige, ki imajo fantastičen naslov, med temi sta prav gotovo dva, za katera si izvedenci še danes niso edini, če sta prav naslova botrovala prodajnemu uspehu njunih knjig. Prvo je pod naslovom lme rože napisal Umberto Eco, ki bi si zaslužil Nobelovo nagrado, drugo je napisal Bruce. Da, Bruce za prijatelje in njegove privrženice, Bruce Chatwin za vse ostale. Za nekatere nič, ker ga ne poznajo, morda poznajo samo kakšen zapis iz rumenega tiska, danes še tega ne več, saj je Bruce umrl mlad, samo 49 jih je imel, ko je leta 1989 šel poiskati odgovor na svoje večno vprašanje "Kaj sploh počnem tu"? k Večnemu. In je našel svoj mir, ki ga v življenju ni imel, a ga je vedno iskal. Zahodu pa je prav on prikazal lepoto divje Patagonije in z eno od prijateljic in v knjige zaljubljenih deklet, a tudi z dekletom, ki je vse svoje življenje zapisala knjigam, z Martino Humar, si vedno na tihem obljubljava, da bova enkrat le odšla v Patagonijo, ona najbrž tudi plezat, jaz ne več. Odveč je seveda pripomba, da sva oba prebrala Chatwina, večkrat, vse, kar se je dalo prebrati. Tisti, ki imamo radi knjige, beremo, ko dobimo svojega pisca, preberemo in o njem vzemo vse, kar se da izvedeti, in potem vemo še več, saj si avtorja prikojimo še po svoje, njegov svet postane naš in mi njegovi, lepa pesem nadiha večnosti je to. A tega ljudje, ki ne berejo, ne vedo. In zato je njihovo življenje dolgočasno. Življenje človeka, ki ima rad knjige, ne more biti nikdar dolgočasno, saj se s pisatelji in pesnicami spreha po duhovnih poljanah, ki jih drugi ne poznajo, v zameno pa jim tekoče slike ne morejo prišarati, niti približno ne!, čarobnega sveta, ki ga nosijo s seboj knjige.

"Kaj sploh počnem tu"? je temeljno vprašanje vsakega človeka, ki razmišlja, je eno od večnih vprašanj, ki bi si ga moral vsakdo postaviti in skušati nanj odgovoriti. Predvsem pa si ne umišljati, da bo odgovor našel, če mu ni dana milost vere. Nemir je tisto gonilo, ki človeka sili, da gre na pot, da se premika, zraven dodajete še radovednost, iskanje lepega. Seveda govorim o tistem nemiru, ki ga nobena turistična agencija, ki prodaja potovanja v paketu, ne more dati.

Nemira ne moreš kupiti, kot se mu tudi ne moreš odkupiti.

In zato se je Bruce spraševal: "What I am doing here? - Kaj za Božjo voljo sploh počnem tu"?

A je naslednje jutro vstal in šel naprej. Dejansko je Bruce prototip današnjega, vedno bolj redkega mislečega človeka, ki mu ni dovolj dano, ampak

skuša razumeti smisel svojega bivanja, nehanja, absurd in lepoto minljivega, predvsem pa čar oddaljenih krajev, ki jih sicer ne bi spoznal, če bi se sam ne bil odpravil na pot.

Odpraviti se na pot kljub dejstvu, da na naši lepi Zemlji ni niti enega samega kotička več, ki ga ne bi bila že dosegla Coca Cola. Odpraviti se na pot zato, ker te nemir pelje tja, kjer se vsaj za hip ustaviš in se vprašaš, ponovno in na tiho, včasih pa na glas: "Kaj delam tukaj"?

Odpraviti se na pot zaradi sebe in ljudi. Tisti, ki potujejo, in jih ni malo, samo zaradi sebe, in "vedno in samo cuzajo in srkajo", se nikdar ne napijejo in jim nikdar ni dovolj, so vedno nezadovoljni, doma in po svetu. Njihov problem je v tem, da v sebi niso razčistili veliko stvari, predvsem pa niso razumeli bistva. Tega, da je treba imeti rad ljudi, če hočeš lepo živeti doma in še lepše na potovanju, v svetu! Kot večno kisle kumarice so med nami, počasi se jim začnemo izogibati, zase pa so vedno prepričani, da se jim godi krivica, pokličejo in poiščejo pa vas samo takrat, ko kaj rabijo, zase seveda. To so majhna bitja današnjih dni, ki se jim je treba izogibati, kot se je treba izogibati skopuhom in zavistnežem. Že na daleč začutiš njihovo pogubno zeleno zavist, majhnost, gnolbo!

Ko so stari modreci govorili, da je rešitev v begu, so gotovo mislili na take ljudi.

Take sorte sebična bitja se na potovanju nikdar ne ustavijo in nikdar ne vprašajo: "Kaj sploh počnem tu"?

Osrednje predavanje Silvestra Gabersčka

Kje so meje?

S poštovani vsi, ki ste prišli na letošnje srečanje treh Slovencev na Sv. Višarjah!

Naslov letošnjega pogovora je Kje so meje? s podnaslovom "sedaj, ko mej ni več". To starodavno, 649 let staro, Marijino romarsko središče na Višarjah je zaradi svoje zemljepisne lege in zgodovinske vpetosti v tisočletno zgodovino Kanalske doline morda najprimernejši kraj za tovrstna razmislijanja in pogovore.

Od prazgodovine pa vse do zatona rimskega cesarstva v drugi polovici 5. stol. je bila dolina pod nami, ki je znamenita tudi po tem, da je pri Žabnicah razvodje med Jadranskim in Črnim morjem, poznana kot strateško pomembna pretočna pot med Venetio (Furlanijo) in Norikom (Koroško), zato tudi ime 'kanal', ki se na vzhodnem delu razcepi še na odsek proti Posočju in v Gornje Savsko dolino. Ta delček raja za Triglavom, ki se razprostira med vzhodnimi Kamijskimi Alpami na severozahodu in zahodnimi Julijskimi Alpami na jugovzhodu, so naši davni predniki, ki so se čez Moravska vrata podali proti Jadranu, poselili v drugi polovici 6. stoletja. Zgodovinske razmere, gospodarski interesi zemljiške gospode so od poznega srednjega veka privlačili v dolino v vse večjem številu nemško govoreče prebivalce, nekoliko manj tudi sosedne Furlane. Po I. svetovni vojni so ta prostor začeli zasesti Italijani, ki so danes večinski prebivalci.

Ta kratki pogled v zgodovino na 'tromeji' želi biti samo v oporo za izhodišče našega pogovora o meji, ki se je prav na tem prostoru v različnih časovnih obdobjih oblikovala, spreminjala, ohranjala, krepila, slabila.

V Slovarju slovenskega knjižnega jezika pod besedo meja preberemo razlago:

meja -e stil. -e ž, rod. mn. mej in meja (e)

1. **črta, ki ločuje**, razmejuje države ali ozemlja: meja poteka, teče po vrhovih gor; označiti mejo; državna, občinska meja / Slovenija in Madžarska imata skupno mejo; prestopiti mejo / ta meja je strateška, utrjena / publ. položaj na meji je napet, mejni državi sta na meji pripravljeni za morebiten spopad // **črta, ki ločuje**, razmejuje zemljišča, parcele: kositi čez mejo; meje po katastrski mapi / sosed se toži za zaradi meje / meje igrišča so slabo označene

2. s prilaskom **kar ločuje**, razmejuje kaj sploh: jezikovne, pojmovne meje; meja med poezijo in prozo; meja med vzdrževalnimi in obnovitvenimi stroški je bolj ali manj premična / knjiž. meja ločnica

3. mn., publ., s prilaskom **področje**, območje: država je po vojni razširila svoje meje / z oslavljenim pomenom: Slovenci zunaj meja Slovenije v tujini, tujih državah; meje znanja se širijo / pisar. delati, ukrepati v mejah predpisov po predpisih

4. navadno s prilaskom **določena** najvišja ali najnižja stopnja, velikost česa: meja se je premaknila navzdol, navzgor; prekoračiti predpisano starostno mejo / kritična, spodnja meja / določiti mejo, v katerih občinah predpisujejo višino prispevkov / poslovati na meji rentabilnosti komaj še rentabilno

5. nezoran, travnat del med njivami: sosed je tudi letos preoral mejo; na mejah je nakosil za kopico sena 6. navadno v zvezi živa meja vrsta strnjene nasajenega nizkega grmičevja, navadno za ograjenje, razmejitev: negovati, zasaditi živo mejo; drenova, gabrova živa meja

• **odpreti mejo** dovoliti prihod, uvoz v državo, na ozemlje ali odhod,

izvoz iz države, z ozemlja; ekspr. vsaka stvar ima svoje meje pri vsakem dejanju, ravnanju je treba upoštevati določene norme; ekspr. to presega vse meje izraža nedopustnost česa; ekspr. brez meje razpravljajo, ne naredijo pa nič zelo veliko, dolgo razpravljajo; ekspr. biti do skrajne meje pošten zelo pošten; to je res le do določene, neke meje le deloma, delno; ekspr. iti do zadnjih mej storiti vse, kar se da, ne glede na težave, posledice; pog. čez mejo jo je popihal odšel je ilegalno v tujino * fiz. meja elastičnosti največja obremenitev, ki se ne spremeni trajno oblike telesa; geogr. datumska meja, na kateri se spremeni datum za en dan; zgornja gozdna meja višina, do

Silvester Gabersček (foto JMP)

kateri sega strnjen gozd; gozd. drevesna meja nadmorska višina, do katere še raste drevje; zgod. borci za severno mejo udeleženci bojov za priključitev slovenske Koroške in Štajerske.

Toliko o pojmu besede meja leksikonu; seveda bi k temu lahko pridali še veliko drugih vsebin besede meja. Danes se bomo zaustavili ob pomenu 'naše' meje oziroma: etnične ali narodnostne, to je tiste meje, pod katero je zajet celoten slovenski kulturni prostor v domovini, zamejstvu, zdomstvu po Evropi in na drugih celinah, kar pomeni veliko več kot območje, ki ga je opredeljevala 'majniška deklaracija' Matije Majerja Ziljskega sredi 19. stol.

Od 1. maja 2004 je R. Slovenija polnopravna članica Evropske povezave. Verjetno še nismo povsem pozabili dolgoletnega prizadevanja, da bi bili kot država sprejeti v Evropsko povezavo in na tak način brez meja povezani z rojaki v Avstriji, Italiji in na Madžarskem, le še tisti na Hrvaškem so ostali zunaj velike skupnosti. Praznovanja na posameznih mejnih prehodih z najvidnejšimi posvetnimi in cerkvenimi dostojanstveniki in državniki, kot npr. zgodovinsko odštevanje sekund Romana Prodiya v vlogi predsedujočega komisarja Evropske skupnosti in Antona Ropa - takratnega predsednika Vlade Slovenije na železniški postaji v Novi Gorici. Podoben scenarij se je ponovil decembra 2006 ob vključitvi Slovenije v 'Schengensko območje', kar je pomenilo dejansko odpravo 'zapornic' s policijskimi in financerskimi kontrolami na mejnih prehodih. Za prebivalce v obmejnem pasu na obeh straneh in za tiste, ki so večkrat doživeli 'učinkovito' delovanje obmejnih organov, so bili ti dnevi kot izpolnitev najbolj drznih otroških sanj, ki človeka napolnijo z nepopisno srečo, ki je ni mogoče skaliti noben kritičen pomislek, še tu in tam skrit v drobni izjavi nekaterih posameznikov. Končno smo v Evropi, oziroma Evropa je odkrila, da smo njeni in od nekdanj tu in, da smo od zdavnaj njen sestavni del na zelo pomembnem in občutljivem stičišču med evropskim severom in jugom, vzhodom in zahodom.

dom in zahodom.

V preteklosti so nas zgodovinske okoliščine v posameznih obdobjih bolj ali manj delile in tlačile pod različne upravne in državne oblike in v nekaterih predelih tudi vidno oslabilo, tako da smo se kot nekoč strnjena narodnost, zlasti na zahodnem in severnem Koroškem povsem utopili v Germanskem svetu, med tem, ko je na zahodnem narodnostnem robu etnična meja domala ostala nespremenjena od naselitve, ko je bila med Langobardi in našimi predniki dogovorjena meja s sklenitvijo 'pakta jajca' - o tem piše furlanski zgodovinar Pavel Diakon v 'Historia Langobardorum' v 8. stol., pa vse do druge polovice 20. stoletja. Stanje našega življa v Porabju na Madžarskem je bilo do devetdesetih let preteklega stoletja zavito v skrivnost in prepuščeno v varstvo proletarskega bratstva, prekritega z madžarsko tančico; medtem ko smo se za avtohtono slovensko manjšino na Hrvaškem začeli zanimati šele pred kratkim.

Raznolikost naravnih danosti in razgibana površina slovenske dežele sta ob prepletanju civilizacijskih, etničnih in zgodovinskih tokov sooblikovali vsotveno Slovensko kulturo, ki v sebi nosi: Alpske, Panonske, Mediteranske in Dinarske prvine. Kako raznovrstna je njena sestava, pove že podatek, da govorimo 62 narečij, povezanih v osem različnih skupin, ki se med seboj močno razlikujejo, tako da je ob neki priložnosti ženica iz Nadiških dolin dejala obiskovalcu iz osrednje Slovenije: "Westa sa se

vaškem začeli zanimati šele pred kratkim. Raznolikost naravnih danosti in razgibana površina slovenske dežele sta ob prepletanju civilizacijskih, etničnih in zgodovinskih tokov sooblikovali vsotveno Slovensko kulturo, ki v sebi nosi: Alpske, Panonske, Mediteranske in Dinarske prvine. Kako raznovrstna je njena sestava, pove že podatek, da govorimo 62 narečij, povezanih v osem različnih skupin, ki se med seboj močno razlikujejo, tako da je ob neki priložnosti ženica iz Nadiških dolin dejala obiskovalcu iz osrednje Slovenije: "Westa sa se

Z leve: dr. Peter Vencelj, Rudi Merljak, Viljem Černo, msgr. dr. Jurij Bizjak, Mojca Kucler Dolinar in Lajze Peterle (foto JMP)

tažkwo zastwopamo, ma pojemo pa wsije glih". Zares je zanimivo, kako se je od domnevnega prvega zapisa slovenskih besed na Rathisovem otarju v Čedajski stolnici iz 8. stol., mimo Brižinskih spomenikov iz 10. stol., Rateško-celovškega, Černjevskega ali Čedajskega, Starogorskega in Stiškega srednjeveškega rokopa, lahko v času protestantizma izoblikoval enoten slovenski knjižni jezik. Poveden je Trubarjev uvod k Prvem delu Noviga testamenta iz leta 1557, kjer piše: "Pri prevodu sem se potrudil, glede besed in sloga, da bi ga utegnili z lahkoto razumeti vsak Slovenec, bodisi Kranjec, Spodnještajec, Korošec, Kraševac, Istran, Dolenjec ali Bezjak. Zaradi tega sem ostal kar pri domačem kmečkem slovenskem jeziku, kakor se govori na Raščici, kjer sem se rodil. Nenačrtnih in hrvaških besed nisem hotel primešavati niti si novih izmišljati..."

Od takrat so morala preteči skoraj

štiri stoletja, preden se je bila v Kmetijskih in rokodelskih novicah leta 1810 prvokrat zapisala beseda Slovenija kot prostor, ki določa ozemlje, na katerem živijo Slovenci, torej kot naša 'domovina'.

Pot od prve omenbe imena pa do njenega udejanjanja je bila trnova, naporna in dolga. Zanj so vse svoje moči zastavljali predvsem duhovniki (poleg že omenjenega Matije Majerja Ziljskega, škof A. M. Slomšek, Gregor Einspiler, prekmurški Fran Ivanocij, Jožef Klekel st. in Jožef Borovnjak, beneški Čedmaci od Trinka do Gujona, primorski velikani Virgil Šček, Jakob Ukmar, nadškof F. B. Sedej, Lajze Bratuž in tisti, ki danes prav tako zavzeto nadaljujejo njihovo delo, med njimi Lajza Bratuž, Viljem Černo, Luigia Negro). Od nekdanj je bila zelo pomembna vloga književnikov (od F. Prešerna, od Pavčka, prvi se je postavil po robu ne le nemškutarjem, ampak tudi Vrazovemu krogu, drugi pa se je na čelu Društva pisateljev postavil po robu 'jugoslovanskim skupnim jedrom') in mnogih kulturnih delavcev, razumnikov, pa tudi posameznih politikov, predvsem pa nepregledne množice vseh, ki so za te cilje darovali svoja življenja.

ln danes po petih letih, ko so bile odstranjene administrativne meddržavne meje in z njimi še zadnji vidni ostanki t. i. 'železne zaves', ko je Slovenija kot matična domovina doživela državniško polnoletnost, se nam v teh novih okoliščinah znova zastavlja vprašanje: "Kje so naše meje, sedaj ko meja ni več"? in če je res, da meja ni več, ali je vse skupaj le privid, za katerim se skrivajo nove in drugačne meje? Upravičeno je tudi vprašanje, ali so bile meje

odstranjene zgolj zaradi lažjega pretakanja kapitala in povečanega trga? Obljubljano 'nebeško kraljestvo' na zemlji brez Boga - t. j. brez krščanskih vrednot - bistva tiste 'duše', ki je Evropi v stoletjih dajalo življenje in oblikovalo njeno istovetnost, je z vsesplošno gospodarsko krizo pričelo kazati svoje pravo obličje. Zakonitosti liberalnega trga vse bolj prodirajo v najgloblje pore osebnega, družinskega in narodovega načina življenja. Posledično se zaradi tega korenito spreminjajo vrednote, ki so do nedavna nedvoumno določale meje med dobrim in zlim, med

komercializacija in kulturna izmenjava vodi v dvojno nevarnost. Na prvem mestu opažamo pogosto nekritičen kulturni eklekticizem (prevzemanje in spajanje različnih kulturnih sestavin): kulture so preprosto postavljene druga poleg druge kot nekaj v bistvu enakovrednega in med seboj zamenljivega. To pospešuje relativizem, ki ne prispeva k resničnemu medkulturnemu dialogu; na družbenem področju prispeva kulturni relativizem k temu, da se kulturne skupine približujejo druga drugi ali pa živijo skupaj, vendar ločeno, brez pristnega dialoga in torej brez resničnega združevanja. Po drugi strani pa obstaja temu nasprotna nevarnost; kulturno poplilitvenje ter prilagajanje ravnanja in življenjskih slogov. Tako izginja globok pomen različnih narodnih kultur, izročil raznih ljudstev, s katerimi se človek spogleduje s temeljnimi bivanjskimi vprašanji. Eklekticizem in kulturna livelizacija, sprejemanje in spajanje različnih kultur ter njihovo medsebojno izenačevanje vodijo k ločevanju kulture od človeške narave. Tako kulture ne znajo več odkriti svoje mere v naravi, ki jih presega, in človeka zožujejo na samo kulturno danost. Ko pride od tega, grozita človeštvu dve nevarnosti: podjarmljenje in manipulacije".

Spoštovanje samega sebe in spoštovanje drugega sta med najpomembnejšimi dejavniki vseh odnosov človeštva, ki obenem določata etično celovitost vsake osebe in posledično vsake narodove kulture.

Na tej točki se ponovno pojavi vprašanje naše istovetnosti - identitete; kaj smo in kaj bi želeli biti glede na trenutne svetovne politične, gospodarske in recimo tudi modne kulturne trende.

Pred nekaj leti me je močno prizadelo doživetje v nekem kraju na Avstrijskem Koroškem, ki sicer velja za zelo slovenskega. Pri nedeljski maši je potekalo v farni cerkvi dvojezično bogoslužje, pri katerem je bilo petje izključno slovensko in zelo dovršeno. Po maši pred cerkvijo pa mi ni uspelo izmenjati besede po slovensko razen s tremi izjemami, šele po nekaj kozarcih piva v bližnji krčmi se je možakarjem razvozal jezik tudi v materinščini. Vzroke za tako vedenje bi lahko iskali v prirojenem strahu, ki izhaja iz desetletja načrtno vodene germanizacije, ali v manj vednostnem kompleksu, ali v nekem bolečem dogodku v pretek-

Tako v nekdanjem zamejstvu.

V letu pred slovenskim predsedovanjem EU je bilo s strani vodstva Evropske komisije Slovincem, živečim v Bruslju ponujena možnost vzpostavitev osnovnošolskega pouka v slovenskem jeziku. Med starši, do take šole upravičenih otrok, je stekla pobuda izjasnjevanja proti tovrstni šoli, češ da se otrokom ne sme prikrajšati obetavne prihodnosti, ki je pogojena z višjo angleško in francosko govorečim evropskim elitizmom. Te starše je v bruseljske urade kot predstavnike naše države poslala Republika Slovenija.

Spoštovani rojaki, rad bi se izognil neprijetni misli, da sedaj, ko smo po stoletjih prizadevanj in hrepenenja končno dobili svojo neodvisno domovino, včasih izgleda, kot da ne vemo več, kaj bi znajo in čemu bi se imeli za nekaj, kar ni več aktualno in tako pomembno, saj...?

Dragi Venedi, tako vas naslavljajo v Budimpešti - oziroma rojaki v Porabju, dragi Vindišarji, kot vas pomenjujejo heimatdinstovci, sicer pa čuvajti svetinje Gosposvetskega polja, predragi Rozeani, Slovni iz Terske in Nadiške doline, ki vas danes nekateri hočejo narediti za nekaj drugega, dragi rojaki z Goriškega in Tržaškega in tisti iz Istre in drugih naselij na Hrvaškem in seveda domačini - rojaki iz Kanalske doline; odgovor na zgoraj zastavljeno vprašanje, "kje so meje danes, ko meja ni več?", se lahko glasi tudi tako: "Meje so v nas samih".

Samo po sebi sledi podvprašanje, ali so meje še potrebne in če so, zakaj? Verjetno se vsi strinjamo, da je bilo z odpravo administrativnih državnih meja narejen velik zgodovinski korak in da si 'nazaj' nihče ne želi! Pa vendar čisto brez 'meje', takšne ali drugačne, ne gre, ker bi to pomenilo zameglitev in izgubo lastne, narodove in civilizacijske istovetnosti - identitete. Vendar pa takšna meja ne more biti več 'meja' kot nestorka neprestanih spopadov, nesporazumov - kratka konfliktov, pač pa izhodišče medsebojnega spoštovanja, dopolnjevanja, kulturnega bogatenja, ki svojo lepoto v polnosti ureniči v pahljači raznolikosti narodnih govoric, šeg, izročil in raznovrstnih izrazov kulturne dediščine.

K vedno prisotnemu vprašanju o istovetnosti bi ob tej priložnosti prebral misel, ki jo je ob slovesu iz Kanalske doline izrekel župnik Pius Žanar: "Slovenci ste, pa počete biti, radi bi bili Nemci, pa ne morete

biti, ne marate biti Italijani, pa morate biti", v priredbi za današnji čas pa bi se glasila približno takole: "Dragi rojaki, Slovenci ste, pa počete biti, radi bi bili Evropska smetana, pa ne morete biti, ne marate biti Balkanci, pa morate biti, ker vas je sram, da vas je nekoč pred šolskimi vrati čakala Cankarjeva mati".

Le pokončna osebnostna in kulturna drža nas delata prepoznavne in enakopravne partnerje

losti. Omenim naj še dogodek, ki se je zgodil v pozni jeseni leta 2007, dva meseca pred prevzemom slovenskega predsedovanja Evropski povezavi na nekdanjem mejnem prehodu Solarje v Benečiji, ko je ob krajevni komemoraciji, posvečeni italijanski žrtvi v I. svetovni vojni, nekda domačinka iz bližnje povsem slovenske vasi s pomilovanjem in občutenim prezirom v italijanščini razlagala soprogu iz južne Italije: "Glej, od tam naprej pa je Jugoslavija". V pogovor se je vpletel nekdo iz Posočja in razložil, da je tam Slovenija, ki..., zanimivo, da se je soprolog gospe čutil krivega in mu je bilo bolj neprijetno kot pa njej. Ali je to posledica sprenevedanja, zasidranosti v nekdanje politične razmere, ki sta jih vsak po svoje sooblikovala oba totalitarizma (fašizem in komunizem) in se do nedavnega nadaljevala z delovanjem tajnih služb Jugoslovanske Udbe in italijanske GLA-DIA in sorodnih služb.

v zboru evropskih narodov, kjer ima vsak svojo nenadomestljivo vlogo, kjer ni več razlik med Rimljanom, Grkom in Judom, zaradi pripadnosti številčnejši skupnosti, večji gospodarski moči in zanimivejši zgodovinski preteklosti, zaradi česar bi bili vzvišenejši od drugih. Krščanstvo je prineslo 'binkoštni vzorec' skladnosti in sozvočja različnih narodov in ljudstev, kjer se vsak izraža v svojem jeziku in obenem vsak sprejema plemenitost in srčnost drugega v iskrenem spoštovanju, kjer se vsak lahko brez sramu izraža in poje v svojem jeziku, tako, kot ga je mati učila. To so stalne Binkošti 'Veselega oznanila', v katerem je edino zagotovilo trajnega mira, ki naj se vedno znova preliva v medsebojne odnose različnih narodov in kultur in nam daje, da s čistim srcem, veselim obrazom in zdravo pokončnostjo, sebi in svetu nazdravljamo "Zdravico" in z njo med vse ljudi poneseemo njeno plemenito sporočilo.